

Ειδική έκθεση

Θαλάσσιο περιβάλλον: Η προστασία της ΕΕ έχει μεγάλο εύρος όχι όμως και βάθος

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-VII
Εισαγωγή	01-24
Οι θάλασσες και οι ωκεανοί της ΕΕ	01-08
Δράση της ΕΕ	09-24
Κοινή αλιευτική πολιτική	10-15
Περιβαλλοντικές πολιτικές	16-21
Αρμοδιότητες της Επιτροπής και των κρατών μελών	22-23
Η χρηματοδότηση της ΕΕ	24
Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου	25-29
Παρατηρήσεις	30-82
Τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν προκλήσεις κατά την εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος	30-51
Οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές της ΕΕ στην πράξη παρέχουν περιορισμένη προστασία	31-39
Τα ρυθμιστικά εργαλεία που συνδέουν την πολιτική της ΕΕ για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα με την ΚΑΠ δεν λειτούργησαν αποτελεσματικά στην πράξη	40-46
Οι κανόνες προστασίας της ΕΕ δεν είχαν ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση σημαντικών θαλάσσιων οικοσυστημάτων και οικοτόπων	47-51
Πρόοδος στον Ατλαντικό αλλά πενιχρά αποτελέσματα στη Μεσόγειο	52-75
Μετρήσιμη βελτίωση στον Ατλαντικό	55-58
Οι πολυάριθμες δράσεις της ΕΕ δεν έχουν μειώσει την υπεραλίευση στη Μεσόγειο	59-71
Τα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕ για την αντιμετώπιση της πλεονάζουσας αλιευτικής ικανότητας δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις περιφερειακές ανάγκες και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο	72-75
Ένα μικρό ποσοστό της ενωσιακής χρηματοδότησης χρησιμοποιείται για τη στήριξη της διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος	76-82

Συμπεράσματα και συστάσεις

83-97

Παραρτήματα

Παράρτημα I — Αλιευτικές τεχνικές

Παράρτημα II — Επιλεγμένες ΠΘΠ

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Κλιμάκιο ελέγχου

Χρονογραμμή

Σύνοψη

I Οι θάλασσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) είναι απέραντες και φιλοξενούν πλούτο οικοτόπων και ειδών. Η ΕΕ εφαρμόζει πολιτική για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων. Οι επιστήμονες και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής αναγνωρίζουν ότι η αλιεία, μέσω της άντλησης πόρων και της πρόκλησης ζημίας στον θαλάσσιο πυθμένα, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες πιέσεις που ασκούνται στις θάλασσες της ΕΕ.

II Η ενωσιακή κοινή αλιευτική πολιτική ρυθμίζει την αλιεία στις θάλασσες της ΕΕ και επιδίωξή της είναι να διασφαλίζει τη βιωσιμότητα των αλιευτικών δραστηριοτήτων από περιβαλλοντική άποψη. Η Επιτροπή διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο στη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων από ό,τι στις περιβαλλοντικές πολιτικές, όπου η ευθύνη επιμερίζεται μεταξύ αυτής και των κρατών μελών. Οι κύριες πολιτικές που αφορούν το θαλάσσιο περιβάλλον καθορίζονται στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, καθώς και στις οδηγίες για τους οικοτόπους και τα πτηνά. Η χρηματοδότηση της ΕΕ προέρχεται από διάφορα χρηματοδοτικά μέσα.

III Το 2020 ήταν έτος κλειδί για την ΕΕ όσον αφορά την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για το θαλάσσιο περιβάλλον, και το 2021 θα πραγματοποιηθεί σύνοδος της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα. Η έκθεσή μας μπορεί να αποτελέσει χρήσιμη συμβολή στις μελλοντικές συζητήσεις σχετικά με θέματα πολιτικής.

IV Στο πλαίσιο του εν προκειμένω ελέγχου εξετάστηκε κατά πόσο το πλαίσιο της ΕΕ για την αντιμετώπιση των κύριων πιέσεων που ασκούνται στη θαλάσσια βιοποικιλότητα και τους θαλάσσιους οικοτόπους έχει σχεδιαστεί ορθά και εφαρμόζεται σωστά στην πράξη σε επιλεγμένες περιοχές του Ατλαντικού και της Μεσογείου, καθώς και αν επιτεύχθηκαν αποτελέσματα με τα κονδύλια της ΕΕ.

V Διαπιστώσαμε ότι, συνολικά, παρά την ύπαρξη πλαισίου για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, οι δράσεις της ΕΕ δεν αποκατέστησαν την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσών, ούτε περιόρισαν την αλιεία σε βιώσιμα επίπεδα σε όλες τις θάλασσες. Η αξιολόγηση αυτή υποστηρίζεται από έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, η οποία δημοσιεύθηκε καθώς ολοκληρώναμε τις ελεγκτικές εργασίες μας και στην οποία διαπιστώνεται ότι η θαλάσσια βιοποικιλότητα στις ευρωπαϊκές θάλασσες εξακολουθεί να απειλείται. Μεγάλο ποσοστό των αξιολογήσεων θαλάσσιων ειδών και οικοτόπων εξακολουθεί να δείχνει «δυσμενή» ή «άγνωστη» κατάσταση διατήρησης. Διαπιστώσαμε ότι η δράση

της ΕΕ είχε ως αποτέλεσμα μετρήσιμη πρόοδο στον Ατλαντικό· εντούτοις, η Μεσόγειος εξακολουθεί να απειλείται από υπεραλίευση, ενώ μικρό μόνο μέρος των κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας χρησιμοποιήθηκε για τη στήριξη της διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

VI Ειδικότερα, διαπιστώσαμε τα εξής:

- α) Οι κανόνες προστασίας της ΕΕ δεν είχαν ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση σημαντικών οικοσυστημάτων και οικοτόπων. Το δίκτυο προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών δεν ήταν αντιπροσωπευτικό της ποικιλομορφίας των θαλασσών της ΕΕ και, σε ορισμένες περιπτώσεις, η προστασία που παρείχε ήταν μικρή. Στην πράξη, οι διατάξεις για τον συντονισμό της αλιευτικής με την περιβαλλοντική πολιτική δεν λειτούργησαν σύμφωνα με τις προσδοκίες, ενώ τα είδη και οι οικοτόποι που προστατεύονται από τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους ορίστηκαν βάσει παρωχημένων αξιολογήσεων απειλών.
- β) Στον Ατλαντικό, όπου η διαχείριση της αλιευτικής δραστηριότητας συνίσταται κυρίως στην επιβολή ορίων στα επιτρεπόμενα αλιεύματα, υπήρξε μετρήσιμη βελτίωση. Η πλειονότητα των ιχθυαποθεμάτων αλιεύονταν σε βιώσιμα επίπεδα. Ωστόσο, πολλά αποθέματα εξακολουθούσαν να υπεραλιεύονται.
- γ) Στη Μεσόγειο, όπου η διαχείριση της αλιείας συνδέεται κυρίως με την επιβολή ορίων στην αλιευτική προσπάθεια (και όχι στα αλιεύματα), τα ποσοστά αλίευσης ήταν διπλάσια των επιπέδων βιωσιμότητας.
- δ) Τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη χρησιμοποίησαν το 6 % της χρηματοδότησης που τους αναλογούσε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας για μέτρα άμεσα συνδεδεμένα με τη διατήρηση και επιπλέον 8 % για μέτρα έμμεσα συνδεδεμένα με τη διατήρηση. Ακόμη, εντοπίσαμε καλά παραδείγματα έργων που χρηματοδοτήθηκαν από τα προγράμματα LIFE και Interreg.

VII Βάσει των διαπιστώσεων αυτών, διατυπώνουμε συστάσεις με στόχο:

- 1) τον προσδιορισμό των κανονιστικών και διοικητικών αλλαγών που είναι αναγκαίες για την προστασία ευαίσθητων ειδών και οικοτόπων,
- 2) την ενίσχυση των μέτρων προστασίας στη Μεσόγειο, και
- 3) την αύξηση του δυναμικού της ενωσιακής χρηματοδότησης.

Εισαγωγή

Οι θάλασσες και οι ωκεανοί της ΕΕ

01 Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει δεσμευθεί να προωθεί τη βιώσιμη χρήση των ωκεανών και να προστατεύει τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Η ΕΕ ως οργανισμός και τα κράτη μέλη της χωριστά είναι συμβαλλόμενα μέρη σε διάφορες διεθνείς συμφωνίες που αφορούν την προστασία θαλάσσιων οικοτόπων και ειδών. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι συμβάσεις για το δίκαιο της θάλασσας, τη βιολογική ποικιλότητα, τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας (Σύμβαση της Βόννης) και τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης (Σύμβαση της Βέρνης). Οι περιφερειακές συμβάσεις για τη θάλασσα και οι περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας (ΠΟΔΑ) διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο.

02 Το 2015, τα Ηνωμένα Έθνη ενέκριναν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, ορίζοντας τιμές-στόχο σχετικά με τη «ζωή κάτω από την επιφάνεια των υδάτων» (βλέπε [πλαίσιο 1](#)). Η ΕΕ έχει δεσμευθεί να επιτύχει τους στόχους αυτούς στις θάλασσές της.

Πλαίσιο 1

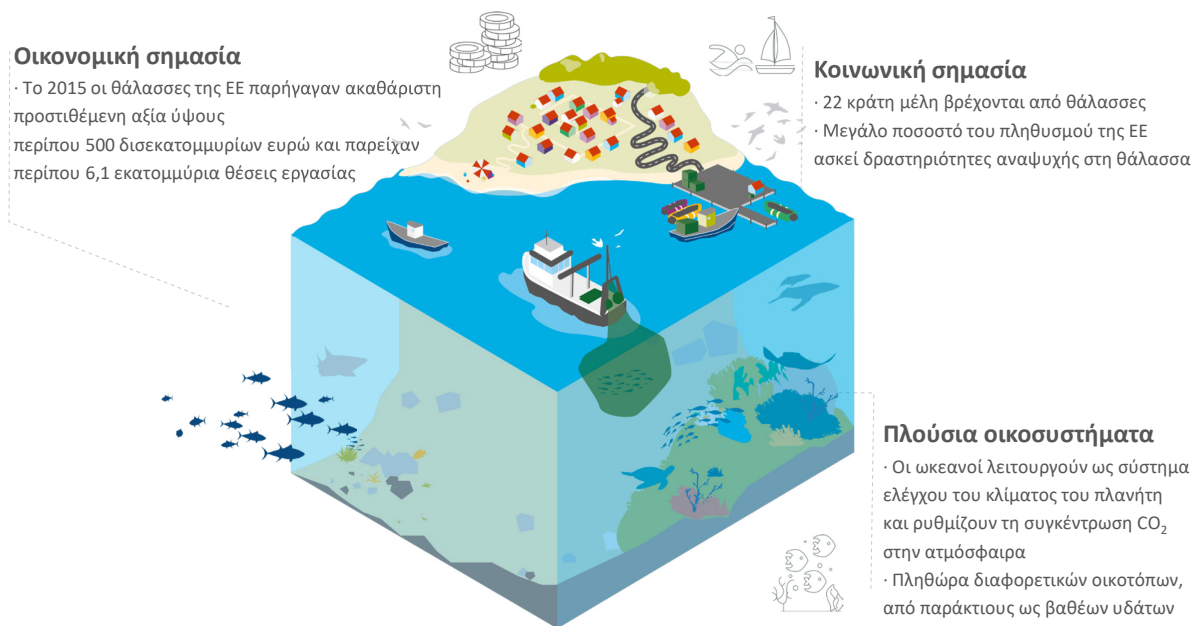
Στόχος βιώσιμης ανάπτυξης 14 των Ηνωμένων Εθνών: Ζωή κάτω από την επιφάνεια των υδάτων

Ο στόχος αυτός αποσκοπεί στη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων και καλύπτει:

- ο την επίτευξη του στόχου του Aichi, για κάλυψη, έως το 2020 το αργότερο, ποσοστού 10 % των θαλάσσιων υδάτων ως προστατευόμενων περιοχών ή μέσω άλλων αποτελεσματικών μέτρων διατήρησης,
- ο τον τερματισμό της υπεραλίευσης, της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας, και των καταστρεπτικών αλιευτικών πρακτικών έως το 2020,
- ο την απαγόρευση ορισμένων μορφών αλιευτικών επιδοτήσεων έως το 2020, και
- ο τη διασφάλιση της πρόσβασης των παραδοσιακών αλιέων μικρής κλίμακας σε θαλάσσιους πόρους και αγορές.

03 Οι θάλασσες της ΕΕ είναι απέραντες (στην παρούσα έκθεση, ο όρος «θάλασσες» καλύπτει τόσο τον Ατλαντικό Ωκεανό όσο και τις λοιπές θάλασσες). Φιλοξενούν πλούτο οικοτόπων και ειδών και η σημασία τους για την ΕΕ είναι μεγάλη από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη, όπως φαίνεται στο [γράφημα 1](#).

Γράφημα 1 - Η σημασία των θαλασσών της ΕΕ

Πηγές: ΕΕΣ, βάσει του [ιστότουπου της ΓΔ ENV](#) και της έκθεσης «[State of Europe's Seas](#)» του ΕΟΠ, 2015.

04 Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) απαιτεί από την ΕΕ να ενσωματώσει την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη στις πολιτικές της¹.

¹ Άρθρα 7 και 11 ΣΛΕΕ.

05 Η ΣΛΕΕ παρέχει στην ΕΕ αποκλειστική αρμοδιότητα για τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής της (ΚΑΠ)². Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη³ μοιράζονται την ευθύνη για τις περιβαλλοντικές πολιτικές, οι σημαντικότερες από τις οποίες όσον αφορά τις θάλασσες ορίζονται στις εξής οδηγίες: την οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική⁴ και τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους⁵.

06 Το 2015 ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ) παρουσίασε στοιχεία σχετικά με την κακή κατάσταση πολλών θαλάσσιων ειδών και οικοτόπων και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι θάλασσες της Ευρώπης δεν μπορούν να θεωρηθούν «υγιείς» ή «καθαρές»⁶. Το 2020, ο ΕΟΠ ανέφερε ότι η απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας στις ευρωπαϊκές θάλασσες δεν είχε ανακοπεί, με μεγάλο ποσοστό των αξιολογήσεων θαλάσσιων ειδών και οικοτόπων να δείχνουν «δυσμενή» ή «άγνωστη» κατάσταση διατήρησης⁷. Στο [γράφημα 2](#) παρουσιάζεται η ταξινόμηση από τον ΕΟΠ της κατάστασης της βιοποικιλότητας στις θάλασσες της Ευρώπης.

² Άρθρο 3 ΣΛΕΕ: «1. Η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στους ακόλουθους τομείς: (...) διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής».

³ Άρθρο 4 ΣΛΕΕ. «2. Οι συντρέχουσες αρμοδιότητες της Ένωσης και των κρατών μελών αφορούν τους εξής κύριους τομείς: (...) ε) περιβάλλον».

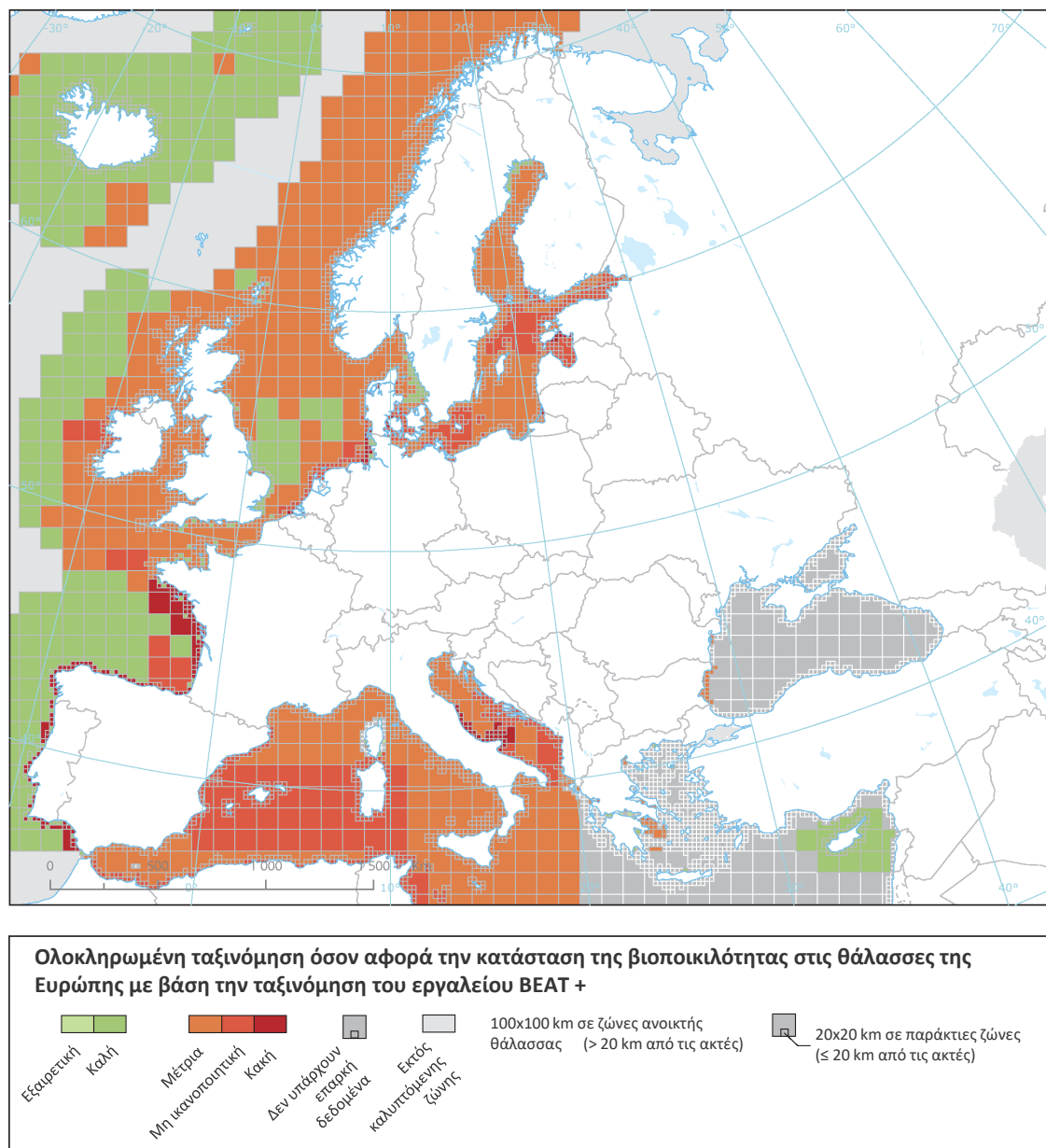
⁴ Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική), ΕΕ L 164 της 25.6.2008.

⁵ Αντιστοίχως, η οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών και η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

⁶ ΕΟΠ, [State of Europe's Seas](#) (Κατάσταση των θαλασσών της Ευρώπης), 2015.

⁷ Έκθεση του ΕΟΠ αριθ. 17/2019: «[Marine messages II, Navigating the course towards clean, healthy and productive seas through implementation of an ecosystem-based approach](#)», 2020.

Γράφημα 2 - Η ταξινόμηση του ΕΟΠ όσον αφορά την κατάσταση της βιοποικιλότητας στις θάλασσες της Ευρώπης

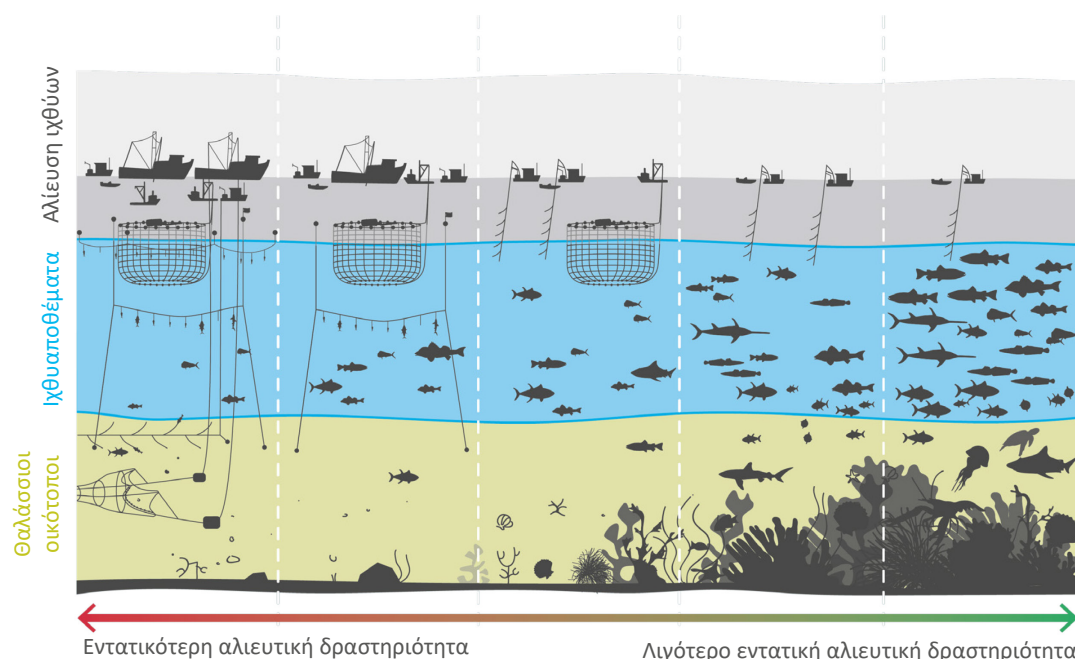
Πηγή: © Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, Έκθεση με τίτλο, «Marine messages II», 2020, γράφημα 3.1, σ. 27.

07 Η αλιεία, μέσω της άντλησης πόρων και της πρόκλησης ζημίας στον θαλάσσιο πυθμένα, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες πιέσεις που ασκούνται στο θαλάσσιο περιβάλλον. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, σε έκθεση του 2020⁸, ανέφερε ότι οι αλιευτικές δραστηριότητες ευθύνονται για ορισμένους από τους κυριότερους παράγοντες πίεσης στα θαλάσσια οικοσυστήματα της Ευρώπης, ενώ σε

⁸ Έκθεση του ΕΟΠ 17/2019: «Marine messages II», γράφημα 4.1.

έκθεση της διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστημονικής πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστήματος του 2019⁹ αναφέρθηκε ότι η αλιεία είχε τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στα θαλάσσια οικοσυστήματα. Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) των Ηνωμένων Εθνών σημειώνει ότι οι μηχανότρατες έχουν δραματικές επιπτώσεις στο οικοσύστημα, συμπεριλαμβανομένων της καταστροφής του θαλάσσιου βυθού, της υπεραλίευσης βενθοπελαγικών πόρων και της τεράστιας ποσότητας παρεμπιπτόντων και απορριπτόμενων αλιευμάτων¹⁰. Το **γράφημα 3** απεικονίζει τη σχέση μεταξύ αλιείας και διατήρησης, και στο **παράρτημα I** περιγράφονται συνοπτικά ορισμένες αλιευτικές τεχνικές.

Γράφημα 3 - Αντίκτυπος της υπεραλίευσης

Πηγή: ΕΕΣ.

08 Η αλιεία μπορεί να συνεπάγεται την παρεμπόρουσα αλίευση ευάλωτων ειδών (όπως οι καρχαρίες) ή θαλάσσιων θηλαστικών, θαλάσσιων πτηνών και χελωνών. Η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση, η ανάπτυξη των ακτών, η διατάραξη του θαλάσσιου βυθού και η εξάπλωση μη ενδημικών ειδών έχουν επίσης αντίκτυπο στη θαλάσσια βιοποικιλότητα. Το 2015 η Διεθνής Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) ανέφερε ότι το 7,5 % των ευρωπαϊκών ειδών θαλάσσιων ιχθύων απειλούνταν με

⁹ IPBES 2019: «Global assessment report on biodiversity and ecosystem services».

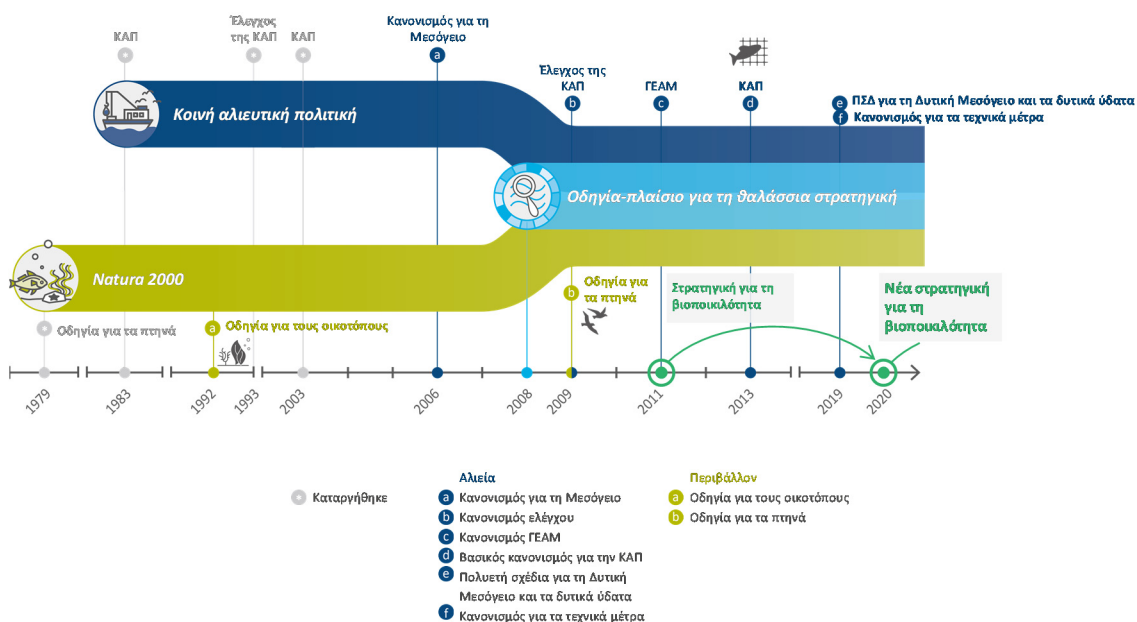
¹⁰ Βλέπε τη μελέτη του FAO: «Ecosystem Effects of Fishing in the Mediterranean: An Analysis of the Major Threats of Fishing Gear and Practices to Biodiversity and Marine Habits», 2004.

εξαφάνιση και ότι τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία δεν επαρκούσαν για την εκτίμηση του κινδύνου εξαφάνισης πρόσθετου ποσοστού 20,6 % των ειδών ιχθύων¹¹.

Δράση της ΕΕ

09 Η ΕΕ έχει θεσπίσει ένα πλαίσιο για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Αυτό αποτελείται από διάφορες περιβαλλοντικές οδηγίες και κανονισμούς για την αλιεία. Το **γράφημα 4** παρέχει μια επισκόπηση των πολιτικών της ΕΕ που είναι οι πιο συναφείς με τον εν προκειμένω έλεγχο.

Γράφημα 4 - Επισκόπηση πολιτικών

Πηγή: ΕΕΣ.

Κοινή αλιευτική πολιτική

10 Η κοινή αλιευτική πολιτική (ΚΑΠ)¹² καθορίζει τους κανόνες για την αλιεία στην ΕΕ. Έχει επίσης ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι αλιευτικές δραστηριότητες είναι περιβαλλοντικά βιώσιμες και να ελαχιστοποιήσει τις αρνητικές συνέπειές τους στο

¹¹ IUCN: «European Red List of Marine Fishes», 2015.

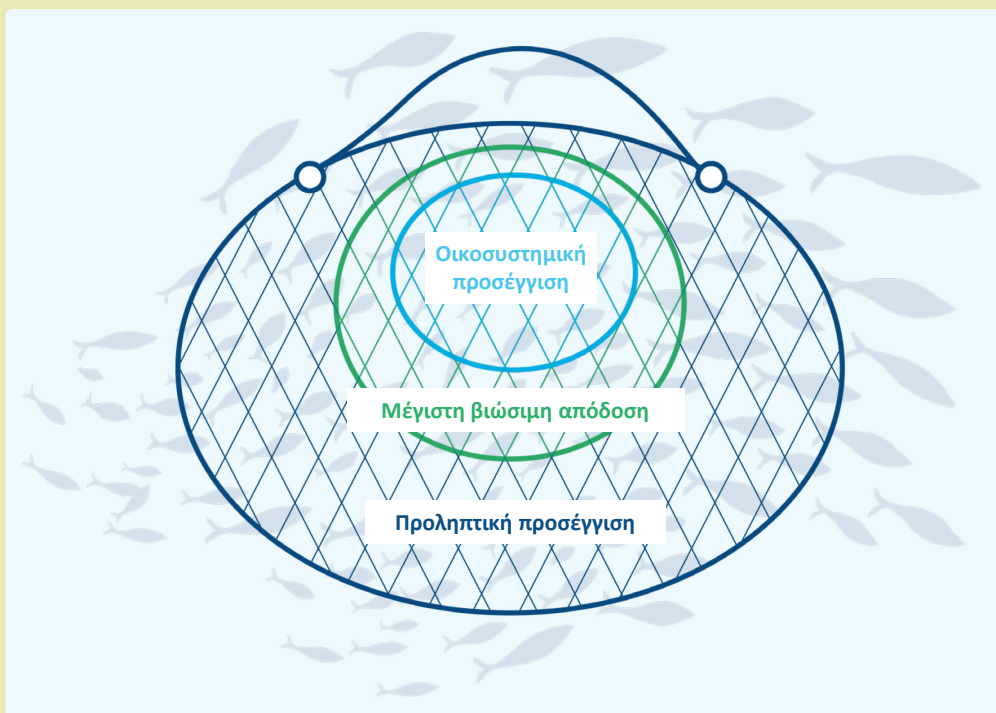
¹² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική, ΕΕ L 354 της 28.12.2013. Ο κανονισμός αυτός αποτελεί τη βασική πράξη της πολιτικής που συμπληρώνεται από πολλές άλλες νομοθετικές πράξεις. Για λόγους απλούστευσης, στην παρούσα έκθεση ο εν λόγω κανονισμός θα αναφέρεται ως «κανονισμός για την ΚΑΠ».

θαλάσσιο οικοσύστημα¹³. Η ΚΑΠ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι, έως το 2020, το ποσοστό αλιείας δεν θα υπερβαίνει τη «μέγιστη βιώσιμη απόδοση»¹⁴ (βλέπε [πλαίσιο 2](#)).

Πλαίσιο 2

Μέγιστη βιώσιμη απόδοση (MBA)

Η εφαρμογή της MBA πρέπει να επιτρέπει την επίτευξη υψηλών επιπέδων αλιευμάτων, διατηρώντας παράλληλα παραγωγικά ιχθυαποθέματα σε υγιή θαλάσσια οικοσυστήματα: πάνω από το επίπεδο αυτό, τα ιχθυαποθέματα μειώνονται. Η εφαρμογή της μέγιστης βιώσιμης απόδοσης σημαίνει διατήρηση ιχθυαποθεμάτων σε υψηλότερα επίπεδα από την «προληπτική προσέγγιση» που επιτάσσει η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη και η συμφωνία της για τα ιχθυαποθέματα. Η προληπτική προσέγγιση, με την οποία επιδιώκεται η διατήρηση των ιχθυαποθεμάτων πάνω από τα ασφαλή βιολογικά όρια, συνιστά αναγκαία αλλά όχι επαρκή προϋπόθεση για τη MBA. Τόσο η προληπτική προσέγγιση όσο και η MBA ενσωματώνονται στην οικοσυστημική προσέγγιση της διαχείρισης της αλιείας, και προϋποθέτουν μείωση των επιπέδων των αλιευμάτων:

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει γνωμοδότησης του ΔΣΕΘ, του Ιουνίου του 2012 (ICES, 2012. Report of the ICES Advisory Committee 2012. ICES Advice, 2012. Book 1.).

¹³ Άρθρο 2 του κανονισμού για την ΚΑΠ.

¹⁴ Άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού για την ΚΑΠ.

11 Η ΚΑΠ είχε ως στόχο την επίτευξη της ΜΒΑ «έως το 2015, όπου είναι δυνατό, και σε προοδευτική βάση, με βαθμιαίες αυξήσεις μέχρι το 2020 το αργότερο για όλα τα αποθέματα». Το 2019 ο ΕΟΠ έκρινε ότι η ΕΕ δεν αναμένεται να επιτύχει τον στόχο της ΚΑΠ για το 2020 στη Μεσόγειο¹⁵.

12 Με την επιφύλαξη των κανόνων της ΚΑΠ, τα αλιευτικά σκάφη της ΕΕ μπορούν να αλιεύουν σε όλες τις θάλασσες της ΕΕ. Τα κράτη μέλη διαχειρίζονται την πρόσβαση στα παράκτια ύδατά τους στο πλαίσιο προσωρινής εξαίρεσης που ισχύει από το 1983 και έκτοτε ανανεώνεται διαδοχικά¹⁶.

13 Η διαχείριση της αλιείας οργανώνεται με διαφορετικό τρόπο στον Ατλαντικό και τη Μεσόγειο: στον Ατλαντικό εφαρμόζεται ως επί το πλείστον ένα σύστημα ποσοτώσεων, ενώ στη Μεσόγειο, κατά γενικό κανόνα, ένα καθεστώς αλιευτικής προσπάθειας. Για τον Ατλαντικό, η ΕΕ καθορίζει ετησίως όρια αλιευμάτων, τα οποία ονομάζονται «συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα» (ΤΑC), και τα κατανέμει¹⁷ μεταξύ των κρατών μελών και ανά αλιευτική ζώνη. Στη Μεσόγειο εφαρμόζονται επιπλέον δύο κανονισμοί της ΕΕ: ο κανονισμός για τη Μεσόγειο (εφεξής «κανονισμός για τη Μεσόγειο»)¹⁸ και ο κανονισμός για την αλιεία στην περιοχή της συμφωνίας της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο (εφεξής «κανονισμός ΓΕΑΜ»)¹⁹, οι οποίοι περιλαμβάνουν μέτρα διαχείρισης και τεχνικά μέτρα. Στο [πλαίσιο 3](#) παρατίθεται παράδειγμα ΤΑC και αλιευτικής προσπάθειας.

¹⁵ ΕΟΠ, «[Status of marine fish and shellfish stocks in European seas](#)», 2019.

¹⁶ Άρθρο 5 του κανονισμού για την ΚΑΠ.

¹⁷ Όσον αφορά τις αλιευτικές δυνατότητες το 2020, βλέπε τον κανονισμό (ΕΕ) 2020/123 του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2020, σχετικά με τον καθορισμό για το 2020 για ορισμένα αποθέματα ιχθύων και ομάδες αποθεμάτων ιχθύων, των αλιευτικών δυνατοτήτων στα ενωσιακά ύδατα και για τα ενωσιακά αλιευτικά σκάφη, σε ορισμένα μη ενωσιακά ύδατα, ΕΕ L 25 της 30.1.2020.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με μέτρα διαχείρισης για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα, ΕΕ L 409 της 30.12.2006.

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1343/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με ορισμένες διατάξεις περί αλιείας στην περιοχή της συμφωνίας της ΓΕΑΜ (Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο), ΕΕ L 347 της 30.12.2011.

Πλαίσιο 3

Σύγκριση «συνολικών επιτρεπόμενων αλιευμάτων» και «αλιευτικής προσπάθειας»

Τον Ιανουάριο του 2020, το Συμβούλιο καθόρισε τα **συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα** για ορισμένα ιχθυαποθέματα στον Ατλαντικό για το 2020. Σε αυτά περιλαμβάνονται 922 064 τόνοι σκουμπριού (*Scomber scombrus*) κατανεμημένοι μεταξύ 14 κρατών μελών της ΕΕ, της Νορβηγίας και των Νήσων Φερόε, ανά συγκεκριμένες θαλάσσιες περιοχές. Δεν επιβλήθηκαν όρια όσον αφορά τις ημέρες παραμονής στη θάλασσα των αλιευτικών σκαφών σε σχέση με το απόθεμα αυτό.

Τον Δεκέμβριο του 2019, το Συμβούλιο καθόρισε τη μέγιστη επιτρεπόμενη **αλιευτική προσπάθεια** για ορισμένα ιχθυαποθέματα στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο για το 2020. Μεταξύ άλλων, αυτή περιλάμβανε μέγιστο αριθμό 108 349 ημερών παραμονής στη θάλασσα για τα ιταλικά αλιευτικά σκάφη, και 39 257 ημερών για τα κροατικά σκάφη, για την αλιεία μπακαλιάρου μερλούκιου, κόκκινης γαρίδας, καραβίδας και κουτσομούρας στην Αδριατική. Για τα αποθέματα αυτά, δεν έθεσε όριο στον όγκο των αλιευμάτων.

14 Έως το 2019, όταν τέθηκε σε ισχύ το πολυετές σχέδιο διαχείρισης (ΠΣΔ) της ΕΕ για τη Δυτική Μεσόγειο και εγκρίθηκε το ΠΣΔ της ΓΕΑΜ για τα βενθοπελαγικά αποθέματα της Αδριατικής, τα εθνικά σχέδια διαχείρισης προέβλεπαν περιορισμούς της αλιευτικής προσπάθειας ανά κράτος μέλος και δεν υπήρχε πλαίσιο για την παρακολούθηση της μείωσης της προσπάθειας σε ενωσιακό επίπεδο.

15 Η ΕΕ, τα μεσογειακά κράτη μέλη της και άλλα μεσογειακά κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη της ΓΕΑΜ. Ένας από τους στόχους της συμφωνίας αυτής είναι η διασφάλιση της διατήρησης και της βιώσιμης χρήσης των έμβιων θαλάσσιων πόρων στη Μεσόγειο²⁰. Το 2017, τα συμβαλλόμενα μέρη της ΓΕΑΜ, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, υπέγραψαν την **υπουργική διακήρυξη «MedFish4Ever»²¹**.

²⁰ Άρθρο 2 της ΓΕΑΜ: «Σκοπός της συμφωνίας είναι να διασφαλίσει τη διατήρηση και βιώσιμη χρήση, σε βιολογικό, κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, των έμβιων θαλάσσιων πόρων, (...) στην περιοχή εφαρμογής.»

²¹ Υπουργική σύνοδος για τη βιωσιμότητα της αλιείας στη Μεσόγειο του 2017, υπουργική διακήρυξη «MedFish4Ever». Η Αίγυπτος δεν υπέγραψε τη διακήρυξη αυτή.

Περιβαλλοντικές πολιτικές

Προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές της ΕΕ (Natura 2000)

16 Οι οδηγίες για τα πτηνά (1979) και τους οικοτόπους (1992) αποσκοπούν στην προστασία απειλούμενων ειδών και οικοτόπων σε ολόκληρη την ΕΕ και στη δημιουργία, από κοινού, του δικτύου προστατευόμενων περιοχών «Natura 2000». Τα κράτη μέλη ορίζουν και διαχειρίζονται τις περιοχές του δικτύου Natura 2000. Οι προστατευόμενες περιοχές στη θάλασσα είναι γνωστές ως προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές (ΠΘΠ). Στο τέλος του 2019 οι ΠΘΠ υπερέβαιναν τις 3 000.

Η οδηγία-πλαίσιο για τη θάλασσα στρατηγική (ΟΠΘΣ)

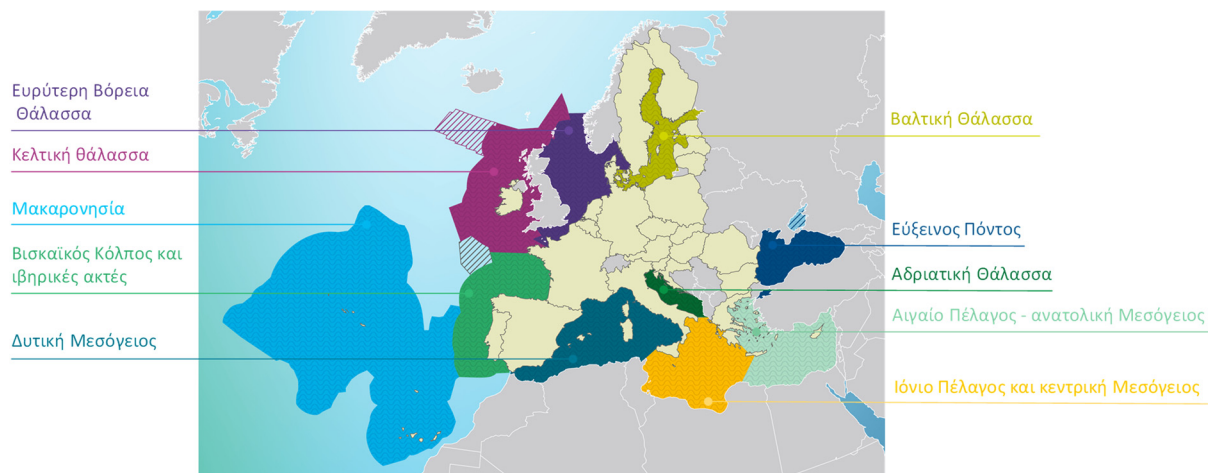
17 Το 2007 η Επιτροπή ενέκρινε μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική²², η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ επιμέρους τομέων πολιτικής. Η ΟΠΘΣ του 2008 αποτελεί τον περιβαλλοντικό πυλώνα της εν λόγω πολιτικής.

18 Η ΟΠΘΣ ορίζει θαλάσσιες περιφέρειες και υποπεριφέρειες (βλέπε [γράφημα 5](#)) και απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι τα θαλάσσια ύδατά τους βρίσκονται σε «καλή περιβαλλοντική κατάσταση» (ΚΠΚ) έως το 2020 το αργότερο²³. Τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν στρατηγικές για τις θάλασσές τους, σε συνεργασία με τα άλλα κράτη μέλη με τα οποία μοιράζονται μια θαλάσσια περιφέρεια ή υποπεριφέρεια.

²² COM(2007) 575 τελικό της 10ης Οκτωβρίου 2007: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «[Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση](#)».

²³ Άρθρο 1 της ΟΠΘΣ.

Γράφημα 5 - Θαλάσσιες περιφέρειες και υποπεριφέρειες που ορίζονται στην ΟΠΘΣ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του τεχνικού εγγράφου «Delineation of the MSFD Article 4 marine regions and subregions».

19 Τα κράτη μέλη έπρεπε να αξιολογήσουν τα θαλάσσια ύδατά τους βάσει 11 χαρακτηριστικών ποιοτικής περιγραφής (βλέπε [πλαίσιο 4](#)) και να υποβάλουν προγράμματα παρακολούθησης και μέτρα για την επίτευξη της ΚΠΚ έως το 2020.

Πλαίσιο 4

Σύνοψη των χαρακτηριστικών ποιοτικής περιγραφής για τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης

- 1) Η βιολογική ποικιλότητα διατηρείται.
- 2) Η εισαγωγή μη αυτοχθόνων ειδών κυμαίνεται σε επίπεδα που δεν αλλοιώνουν δυσμενώς τα οικοσυστήματα.
- 3) Οι πληθυσμοί όλων των εμπορικά εκμεταλλεύσιμων ιχθύων, των μαλακίων και των οστρακοδέρμων βρίσκονται σε ασφαλή όρια από βιολογική άποψη.
- 4) Όλα τα στοιχεία των δικτύων θαλάσσιας τροφής, στο βαθμό που είναι γνωστά, υπάρχουν σε επίπεδα ικανά να εξασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη αφθονία των ειδών.
- 5) Ελαχιστοποιείται ο ανθρωπογενής ευτροφισμός.
- 6) Η ακεραιότητα του θαλάσσιου βυθού είναι τέτοια ώστε να διασφαλίζονται η δομή και οι λειτουργίες των οικοσυστημάτων.
- 7) Η μόνιμη αλλοίωση των υδρογραφικών συνθηκών δεν επηρεάζει δυσμενώς τα θαλάσσια οικοσυστήματα.
- 8) Οι συγκεντρώσεις των ρυπογόνων ουσιών δεν είναι σε επιβλαβή επίπεδα.
- 9) Οι ρυπογόνες ουσίες σε ψάρια και άλλα θαλασσινά είναι χαμηλές.
- 10) Τα απορρίμματα στη θάλασσα δεν προκαλούν βλάβη.
- 11) Η εισαγωγή ενέργειας, καθώς και υποθαλάσσιου θορύβου, δεν επηρεάζουν δυσμενώς το θαλάσσιο περιβάλλον.

20 Το 2018 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα²⁴ ότι απαιτούνταν βελτιώσεις για όλα τα προγράμματα μέτρων, και ότι ήταν απίθανη η επίτευξη ΚΠΚ έως το 2020 σε όλες τις θαλάσσιες περιφέρειες και για όλα τα χαρακτηριστικά ποιοτικής

²⁴ COM(2018) 562 τελικό της 31ης Ιουλίου 2018: Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την αξιολόγηση των προγραμμάτων μέτρων των κρατών μελών δυνάμει της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική.

περιγραφής²⁵. Το 2020 η Επιτροπή αναγνώρισε²⁶ ότι η πρόοδος προς την κατεύθυνση της επίτευξης καλής περιβαλλοντικής κατάστασης δεν ήταν αρκετά γρήγορη και προσδιόρισε κρίσιμους τομείς που επιδέχονται βελτίωση.

Στρατηγικές για τη βιοποικιλότητα

21 Το 2011 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία περιγραφόταν η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020²⁷, στόχος της οποίας ήταν η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης του χερσαίου και θαλάσσιου οικοσυστήματος της ΕΕ έως το 2020. Το 2015, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης της στρατηγικής⁷ διαπιστώθηκε ότι τα θαλάσσια είδη εξακολουθούσαν να μειώνονται και τα θαλάσσια οικοσυστήματα να υποβαθμίζονται στις θάλασσες της ΕΕ, και ότι το θαλάσσιο δίκτυο Natura 2000 δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί²⁸. Τον Μάιο του 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε νέα **στρατηγική για τη βιοποικιλότητα**, η οποία αποσκοπεί στην προστασία τουλάχιστον του 30 % των θαλασσών της ΕΕ έως το 2030, και στην αυστηρή προστασία τουλάχιστον του 10 %.

Αρμοδιότητες της Επιτροπής και των κρατών μελών

22 Δεδομένου ότι η διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ, η Επιτροπή διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο στον τομέα αυτόν από ό,τι σε εκείνον της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, όπου οι αρμοδιότητες επιμερίζονται μεταξύ αυτής και των κρατών μελών. Η Επιτροπή υποβάλλει προτάσεις κανονισμών για τη διαχείριση της αλιείας (ιδίως όσον αφορά τα επιτρεπόμενα αλιεύματα, τις αλιευτικές μεθόδους και τους ελέγχους, καθώς και τη χρηματοδότηση). Επιβλέπει την εφαρμογή από τα κράτη μέλη και για τους δύο τομείς

²⁵ COM(2018) 562 τελικό της 31ης Ιουλίου 2018: Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την αξιολόγηση των προγραμμάτων μέτρων των κρατών μελών δυνάμει της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική.

²⁶ COM(2020) 259 final της 25ης Ιουνίου 2020: Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική.

²⁷ COM(2011) 244 της 3ης Μαΐου 2011: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών με τίτλο «Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020».

²⁸ COM(2015) 478 final της 2ας Οκτωβρίου 2015: Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Ενδιάμεση επανεξέταση της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα έως το 2020».

πολιτικής: για την αλιεία, μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας (ΓΔ MARE) και, για το θαλάσσιο περιβάλλον, μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος (ΓΔ Περιβάλλοντος). Η Επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας (ΕΤΟΕΑ) είναι μια ομάδα εμπειρογνομόνων που παρέχει συμβουλές στην Επιτροπή σε θέματα διαχείρισης της αλιείας. Το Διεθνές Συμβούλιο για την εξερεύνηση των θαλασσών (ΔΣΕΘ) είναι ένας διακυβερνητικός φορέας θαλάσσιων ερευνών στον Βόρειο Ατλαντικό, ο οποίος παρέχει επιστημονικές συμβουλές στην Επιτροπή.

23 Στον **πίνακα 1** παρουσιάζεται ο τρόπος κατανομής, μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, των αρμοδιοτήτων για τις πολιτικές για το περιβάλλον και την αλιεία σε διάφορες θαλάσσιες ζώνες. Τα κράτη μέλη είναι αρμόδια για τα μέτρα εφαρμογής των περιβαλλοντικών οδηγιών και για την εφαρμογή των κανόνων του κανονισμού για την ΚΑΠ. Μεταξύ άλλων, αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα λήψης προστατευτικών μέτρων στα θαλάσσια ύδατά της (για παράδειγμα, με τη χρήση των άρθρων 11 και 20 του κανονισμού για την ΚΑΠ).

Πίνακας 1 – Αρμοδιότητες όσον αφορά τις πολιτικές για το περιβάλλον και την αλιεία

		Αλιεία	Περιβάλλον
12 ναυτικά μίλια (nm) 100 nm στη Μακαρονησία ^{α)}	Χωρικά ύδατα	Κράτη μέλη ^{β)} Ευρωπαϊκή Ένωση ^{γ)}	Παράκτια κράτη μέλη
12-200 nm 100-200 nm στη Μακαρονησία	Ανακηρυχθείσες ΑΟΖ	Ευρωπαϊκή Ένωση	Παράκτια κράτη μέλη
Άλλες ζώνες ^{δ)}	Ζώνες πέραν των ΑΟΖ	ΠΟΔΑ ^{ε)}	ΠΣΘ και ΠΟΔΑ (διεθνή ύδατα) κράτη μέλη (εθνικά ύδατα)

^{α)} Ο κανόνας αυτός τυγχάνει εφαρμογής στο σύνολο των εξόχως απόκεντρων περιφερειών της ΕΕ.

^{β)} Τα κράτη μέλη ρυθμίζουν την πρόσβαση των αλιευτικών σκαφών στα ύδατα αυτά στο πλαίσιο προσωρινής εξαίρεσης.

^{γ)} Η ΚΑΠ παρέχει αρμοδιότητες στην ΕΕ σε όλα τα ύδατα της Ένωσης.

^{δ)} Οι κανόνες της ΚΑΠ εφαρμόζονται στα σκάφη και τους πολίτες της ΕΕ στα διεθνή ύδατα.

^{ε)} Η ΓΕΑΜ είναι αρμόδια για τα χωρικά ύδατα, την ΑΟΖ και τα διεθνή ύδατα στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο.

Πηγή: ΕΕΣ.

Η χρηματοδότηση της ΕΕ

24 Η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος μπορεί να χρηματοδοτείται από την ΕΕ στο πλαίσιο διάφορων μέσων [όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) ή τα προγράμματα LIFE και Interreg], κανένα ωστόσο από τα οποία δεν προορίζεται ειδικά για τον σκοπό αυτό. Βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού 508/2014, η στήριξη της ΚΑΠ για τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΕΤΘΑ. Η Επιτροπή δεν παρουσιάζει αναλυτικά στοιχεία σχετικά με τη συνολική ενωσιακή χρηματοδότηση που διατίθεται για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

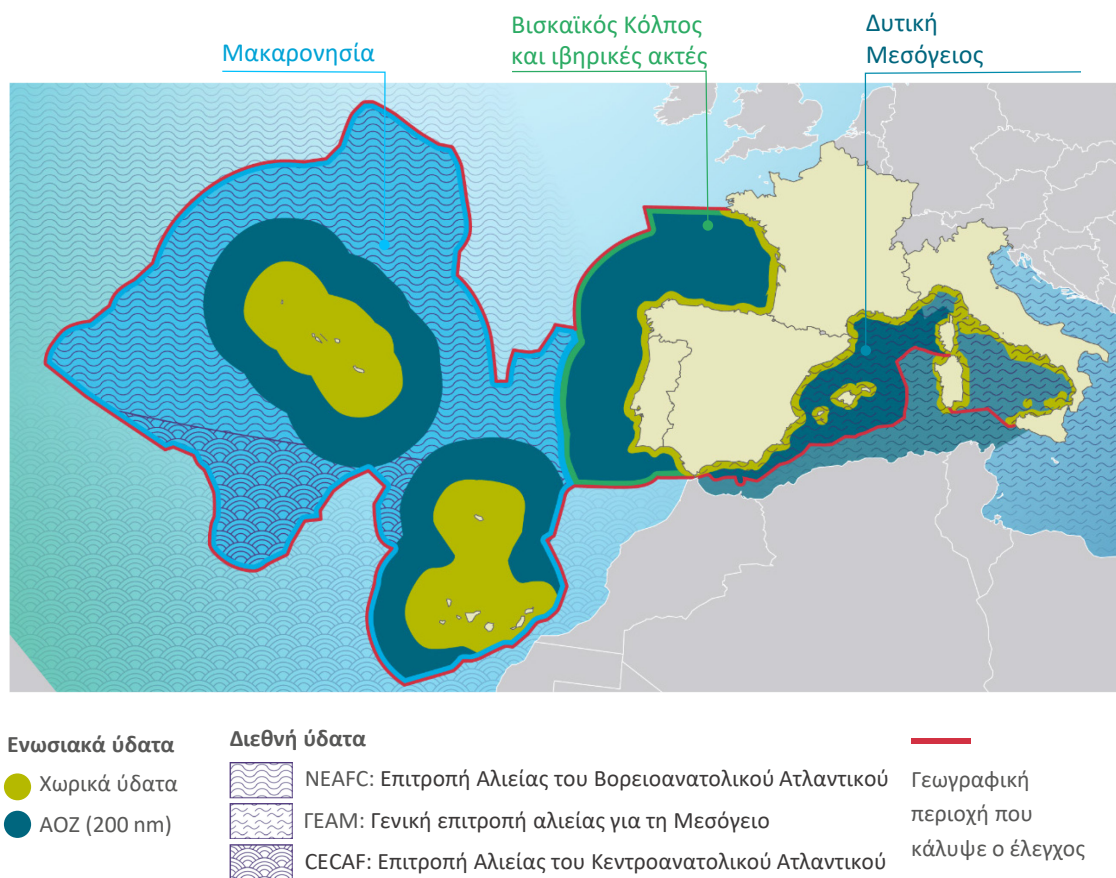
Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου

25 Εξετάσαμε το πλαίσιο πολιτικής και δαπανών της ΕΕ και τον τρόπο με τον οποίο επιδίωξε να αμβλύνει τις κύριες πιέσεις που ασκούνται στη θαλάσσια βιοποικιλότητα και στους θαλάσσιους οικοτόπους, με έμφαση στην πίεση που ασκεί η εμπορική αλιεία. Εξετάσαμε τα εξής:

- ο αν το πλαίσιο της ΕΕ σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε ορθά από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη,
- ο αν σημειώθηκε πρόοδος στον Ατλαντικό και στη Μεσόγειο, και
- ο αν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πέτυχαν αποτελέσματα με την ενωσιακή χρηματοδότηση.

26 Ο έλεγχός μας κάλυψε την περίοδο από την έγκριση της ΟΠΘΣ το 2008 έως την 1η Μαρτίου του 2020. Επικεντρωθήκαμε στον Βισκαϊκό Κόλπο και στις ιβηρικές ακτές, στη Μακαρονησία και στη Δυτική Μεσόγειο, και πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στα κράτη μέλη που βρέχονται από αυτές τις θάλασσες, ήτοι την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Πορτογαλία. Στο [γράφημα 6](#) παρουσιάζεται η γεωγραφική περιοχή που κάλυψε ο έλεγχός μας.

Γράφημα 6 – Γεωγραφική περιοχή που κάλυψε ο έλεγχος

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του τεχνικού εγγράφου «Delineation of the MSFD Article 4 marine regions and subregions».

27 Ο έλεγχός μας δεν κάλυψε την οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό²⁹ ούτε τη στρατηγική για τη «Γαλάζια ανάπτυξη», καθώς τα κράτη μέλη δεν θα υποβάλουν στοιχεία στην Επιτροπή σχετικά με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό έως το 2021.

²⁹ Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.

28 Στο πλαίσιο των ελεγκτικών εργασιών μας:

- εξετάσαμε τις προτάσεις, τις κατευθυντήριες γραμμές και συναφείς εκθέσεις της Επιτροπής·
- πραγματοποιήσαμε επισκέψεις σε εθνικές και περιφερειακές αρχές και εκπροσώπους του αλιευτικού κλάδου και περιβαλλοντικών οργανώσεων στην Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Πορτογαλία·
- εξετάσαμε τη χρηματοδότηση που διατέθηκε από την ΕΕ σε έργα που αποσκοπούσαν στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και, από τις επιλεγμένες θαλάσσιες περιοχές, εξετάσαμε τέτοια έργα και 21 από τις από μακρού καθιερωμένες προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές με διαφορετικούς στόχους προστασίας·
- συμβουλευθήκαμε ομάδα εμπειρογνομόνων προκειμένου να αξιοποιήσουμε την εμπειρογνωσία τους για την ανάλυση των δεσμών μεταξύ της περιβαλλοντικής και της αλιευτικής πολιτικής·
- εξετάσαμε σχετικές μελέτες και εκθέσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της επιστημονικής, τεχνικής και οικονομικής επιτροπής αλιείας (ΕΤΟΕΑ) και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

29 Το 2020 είναι κρίσιμο έτος για την ΕΕ όσον αφορά την επίτευξη των στόχων διατήρησης στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα του 2011, του κανονισμού για την ΚΑΠ και της ΟΠΘΣ. Το 2021 αναμένεται να πραγματοποιηθεί η διάσκεψη των μερών της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία. Η παρούσα έκθεση παρέχει ανάλυση των μέχρι σήμερα επιτευχθέντων αποτελεσμάτων για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και, ως εκ τούτου, μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο των συζητήσεων σχετικά με τις μελλοντικές επιλογές.

Παρατηρήσεις

Τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν προκλήσεις κατά την εφαρμογή του πλαισίου της ΕΕ για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος

30 Βάσει του νομικού πλαισίου της ΕΕ, τα κράτη μέλη οφείλουν να προστατεύουν το θαλάσσιο περιβάλλον. Εξετάσαμε κατά πόσο το πλαίσιο της ΕΕ δημιουργήθηκε και εφαρμόζεται κατά τρόπο ώστε να συντελεί σε αυτό. Για τον σκοπό αυτό, εξετάσαμε κατά πόσο το πλαίσιο παρέχει αποτελεσματικά εργαλεία για την προστασία των θαλάσσιων ζωνών, αποτελεί σαφή βάση για την ανάληψη δράσης, ενσωματώθηκε σε άλλους τομείς πολιτικής με αντίκτυπο στο θαλάσσιο περιβάλλον και βασίστηκε σε επίκαιρες επιστημονικές συμβουλές για τον προσδιορισμό των ειδών και των οικοτόπων που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο.

Οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές της ΕΕ στην πράξη παρέχουν περιορισμένη προστασία

31 Η Επιτροπή ορίζει τις ΠΘΠ ως θαλάσσιες περιοχές που ορίστηκαν με πρωταρχικό στόχο τη διατήρηση της φύσης. Για να είναι αποτελεσματικές, οι ΠΘΠ πρέπει να έχουν σαφείς στόχους, οι οποίοι επιδιώκονται μέσω δράσεων υπό ορθή διαχείριση βασισμένων στις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις³⁰. Η ΟΠΘΣ απαιτεί από τα κράτη μέλη να περιλαμβάνουν στις στρατηγικές τους μέτρα προστασίας του θαλάσσιου χώρου, τα οποία να συμβάλλουν στη δημιουργία συνεκτικών και αντιπροσωπευτικών δικτύων προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών³¹.

³⁰ COM(2015) 481 final της 1ης Οκτωβρίου 2015: Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά τη θέσπιση προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (σύμφωνα με το άρθρο 21 της οδηγίας-πλασίου για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56/ΕΚ).

³¹ Άρθρο 13, παράγραφος 4.

32 Οι ΠΘΠ καλύπτουν πολλούς στόχους διατήρησης μέσω ποικίλων μέτρων προστασίας, στα οποία μπορεί να περιλαμβάνονται περιορισμοί στην αλιευτική δραστηριότητα. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν διάφορα επίπεδα αλιευτικών περιορισμών εντός των ΠΘΠ (βλέπε παράδειγμα στο [πλαίσιο 5](#)). Το 2018, ο ΕΟΠ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το δίκτυο ΠΘΠ δεν ήταν οικολογικά αντιπροσωπευτικό³².

Πλαίσιο 5

Διαφορετικά επίπεδα προστασίας στην ΠΘΠ Cinque Terre (Ιταλία)

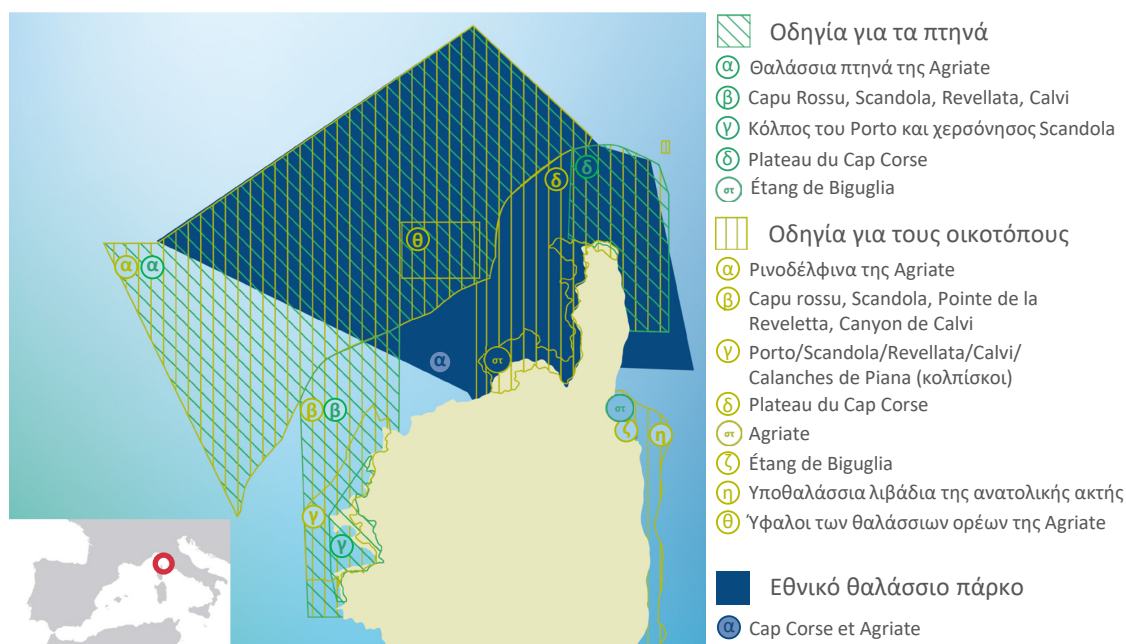
Πηγή: ΕΕΣ, προσαρμογή της πρωτότυπης εικόνας © Ente Parco Nazionale delle Cinque Terre.

Η ΠΘΠ καλύπτει 4 554 εκτάρια, με τρία επίπεδα προστασίας. Η ζώνη Α (όπου δεν επιτρέπεται η αλιεία) καλύπτει μόλις 104 εκτάρια (2,3 % της ΠΘΠ). Στις ζώνες Β και Γ επιτρέπεται στους τοπικούς αλιείς να αλιεύουν εφόσον έχουν λάβει άδεια από τη διαχειριστική αρχή. Η ζώνη Γ αποτελεί ζώνη ασφάλειας μεταξύ των περιοχών που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη βιοποικιλότητα και των περιοχών που βρίσκονται εκτός της ΠΘΠ και υπόκεινται σε λιγότερο αυστηρούς περιορισμούς.

³² ΕΟΠ, «Marine Protected Areas: Designed to conserve Europe's marine life, marine protected areas are a globally recognised tool for managing and enhancing our marine ecosystems», 2018.

33 Οι ΠΘΠ δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του χαρακτηρισμού ως περιοχών του δικτύου Natura 2000, εκτός εάν φιλοξενούν οικοτόπους ή είδη που περιλαμβάνονται στις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους. Συχνά, οι χαρακτηρισμένες ΠΘΠ αλληλοεπικαλύπτονται τόσο μεταξύ τους όσο και με περιοχές προστατευόμενες σε εθνικό επίπεδο. Στο **γράφημα 7** παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να αλληλοσυνδέονται οι εν λόγω περιοχές.

Γράφημα 7 - Προστατευόμενες περιοχές στη Βόρεια Κορσική (Γαλλία)

Πηγές: INPN, Cartographie des espaces naturels ou protégés: <https://inpn.mnhn.fr/viewer-carto/espaces/I056FR9100008> και Natura 2000 Network Viewer: <https://natura2000.eea.europa.eu/>.

34 Στις περιπτώσεις που οι ΠΘΠ αποσκοπούν στην άμβλυση των αλιευτικών πιέσεων, προσφέρουν διαφορετικά επίπεδα προστασίας. Εξετάσαμε τον τρόπο με τον οποίο οι νομικές διατάξεις των κρατών μελών προστάτευαν 21 από μακρού καθιερωμένες ΠΘΠ του δικτύου Natura 2000 (βλέπε **παράρτημα II**), και διαπιστώσαμε τα εξής:

- α) Σε τρεις περιπτώσεις (14 %) προβλέπονταν απαγορεύσεις αλιείας στο μεγαλύτερο μέρος της προστατευόμενης περιοχής (ΠΘΠ).
- β) Σε εννέα (43 %), οι αλιευτικές δραστηριότητες υπόκειντο σε ορισμένους περιορισμούς: απαγόρευση συγκεκριμένων αλιευτικών τεχνικών, απαίτηση εξασφάλισης άδειας ή δυνατότητα αλιείας στο μεγαλύτερο μέρος της ΠΘΠ.
- γ) Σε εννέα ΠΘΠ (43 %), τα κράτη μέλη είχαν επιβάλει ελάχιστους ή δεν είχαν επιβάλει ειδικούς περιορισμούς στις αλιευτικές δραστηριότητες.

35 Η νομοθεσία της ΕΕ δεν απαιτεί να διαθέτουν οι ΠΘΠ σχέδια διαχείρισης, αλλά ο ΟΟΣΑ³³ τα έχει προσδιορίσει ως ορθή πρακτική. Τα σχέδια διαχείρισης καθορίζουν τις δράσεις που είναι αναγκαίες για την προστασία των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (ΠΘΠ) και τις αρχές που είναι υπεύθυνες για την υλοποίησή τους. Λίγο περισσότερες από τις μισές ΠΘΠ που εξετάσαμε είχαν τέτοια σχέδια. Το 2019 το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF)³⁴ ανέφερε πως, παρά το γεγονός ότι οι ΠΘΠ κάλυπταν το 12,4 % του θαλάσσιου χώρου της ΕΕ, μόνο για το 1,8 % προβλέπονταν σχέδια διαχείρισης ΠΘΠ. Το 2020 ο ΕΟΠ ανέφερε ότι λιγότερο από το 1 % των ευρωπαϊκών ΠΘΠ θα μπορούσαν να θεωρηθούν θαλάσσια καταφύγια με πλήρη προστασία (π.χ. με την απαγόρευση της αλιείας), και ότι η διαχείριση των ΠΘΠ έπρεπε να ενισχυθεί³⁵.

36 Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν ΠΘΠ για την προστασία θαλάσσιων ζωνών από ευρύ φάσμα πιέσεων εκτός της αλιείας (όπως βυθοκόρηση, εξορυκτικές δραστηριότητες, έρευνες για την αναζήτηση κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου, αγκυροβόληση, ναυτιλία, πόντιση υποβρύχιων καλωδίων).

37 Το 2019 μια επιστημονική μελέτη³⁶ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στο 59 % των ΠΘΠ που αναλύθηκαν, η εμπορική αλιευτική δραστηριότητα με μηχανότρατες κυμαινόταν σε επίπεδα ανώτερα της αντίστοιχης σε μη προστατευόμενες περιοχές, και ότι πολλές ΠΘΠ δεν προστάτευαν τα ευάλωτα είδη. Στη μελέτη επισημάνθηκε ότι μεγάλο μέρος του εντυπωσιακού από άποψη μεγέθους δικτύου ΠΘΠ της ΕΕ παρέχει μια ψευδή αίσθηση ασφάλειας όσον αφορά τη λήψη θετικών μέτρων διατήρησης. Στις ΠΘΠ όπου εφαρμόζονταν περιορισμοί στην αλιευτική δραστηριότητα εντοπίσαμε παραδείγματα πρόσθετων πρακτικών προστασίας (βλέπε [πλαίσιο 6](#)).

³³ «Marine Protected Areas Economics, Management and Effective Policy Mixes» <https://www.oecd.org/environment/resources/Marine-Protected-Areas-Policy-Highlights.pdf>.

³⁴ WWF, «Protecting Our Ocean - Europe's Challenges to Meet the 2020 Deadlines», 2019.

³⁵ ΕΟΠ, «Marine messages II» πλαίσιο 3.2, 2020.

³⁶ Dureuil et al.: «Elevated trawling inside protected areas undermines conservation outcomes in a global fishing hot spot», *Science*, τόμος 362, τεύχος 6421, σ. 1403-1407, 2018.

Πλαίσιο 6

Προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές (ΠΘΠ) και προστασία από την αλιεία

Στην ΠΘΠ Cinque Terre, στην Ιταλία, μολονότι υφίστανται απαγορεύσεις αλιείας, οι διαχειριστές είχαν γνώση συχνών περιστατικών παράνομης αλιείας με τράτα εντός της προστατευόμενης περιοχής. Το 2009, τοποθέτησαν ειδικούς στυλίσκους με άγκιστρα για την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας με τράτες (βλέπε εικόνα), οι οποίοι εμποδίζουν τις τράτες και μπλέκουν τα δίχτυα.

Πηγή: © Parco Nazionale delle Cinque Terre.

38 Το 2018 ο ΕΟΠ ανέφερε³⁷ ότι η ΕΕ είχε επιτύχει τον στόχο της χωρικής κάλυψης για τον καθορισμό ελάχιστου ποσοστού 10 % των υδάτων της ως ΠΘΠ έως το 2020, αλλά ότι τα παράκτια ύδατα υπερεκπροσωπούσαν μεταξύ των προστατευόμενων περιοχών, οι οποίες δεν κάλυπταν επαρκώς την ανοικτή θάλασσα. Κατέληγε στο συμπέρασμα ότι το δίκτυο ΠΘΠ εξακολουθούσε να μην είναι αντιπροσωπευτικό του πλήρους φάσματος της βιοποικιλότητας στις καλυπτόμενες περιοχές και ότι η θαλάσσια βιοποικιλότητα χρειάζεται καλύτερη προστασία³⁸. Το 2020 η Επιτροπή

³⁷ ΕΟΠ, «EU reaches the Aichi target of protecting ten percent of Europe's seas», 2018.

³⁸ ΕΟΠ, «Marine Protected Areas», 2018.

εκτίμησε ότι λιγότερο από το 1 % των θαλάσσιων ζωνών προστατευόταν αυστηρά στην ΕΕ³⁹.

39 Στον **πίνακα 1** παρουσιάζεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων όσον αφορά τις πολιτικές για το περιβάλλον και την αλιεία ανάλογα με το είδος της θαλάσσιας περιοχής. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συμμορφώνονται με τις δεσμεύσεις για τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος που περιέχονται στην ΟΠΘΣ και στις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους. Για τον σκοπό αυτό θεσπίζουν ΠΘΠ και επιβάλλουν περιορισμούς στα αλιευτικά σκάφη τους. Στα χωρικά ύδατά τους, μπορούν επίσης να περιορίζουν την αλιεία σε σκάφη που αλιεύουν κατά παράδοση στα ύδατα αυτά αποπλέοντας από λιμένες παρακείμενων ακτών. Ωστόσο, για να κάνουν το ίδιο μονομερώς για τις ΠΘΠ εκτός αυτής της παράκτιας ζώνης (βλέπε **γράφημα 8**) πρέπει να συμμετέχουν σε πολυμερείς συζητήσεις στο πλαίσιο της ΚΑΠ.

Γράφημα 8 - Οι ΠΘΠ εκτός των παράκτιων ζωνών τυγχάνουν μειωμένης προστασίας

1. Προκειμένου να συμμορφωθούν με την ΟΠΘΣ και τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους, τα κράτη μέλη θεσπίζουν νομοθεσία με την οποία απαγορεύεται στα σκάφη τους, η αλιεία σε προστατευόμενες περιοχές ...

2. ... αλλά η ΚΑΠ παρέχει σε ένα κράτος μέλος το δικαίωμα να αλιεύει στα ύδατα άλλου κράτους μέλους. Οι περιορισμοί που θεσπίζονται από την εθνική νομοθεσία δεν ισχύουν αυτομάτως για τα εν λόγω σκάφη άλλων κρατών, με αποτέλεσμα να μπορούν να αλιεύουν στις περιοχές όπου αυτό απαγορεύεται στους αλιείς της ημεδαπής.

Πηγή: ΕΕΣ.

³⁹ COM(2020) 380 final της 20ής Μαΐου 2020: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, **Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030—Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας.**

Τα ρυθμιστικά εργαλεία που συνδέουν την πολιτική της ΕΕ για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα με την ΚΑΠ δεν λειτούργησαν αποτελεσματικά στην πράξη

40 Η νομοθεσία της ΕΕ τόσο για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα όσο και για την ΚΓΠ περιλαμβάνει διατάξεις για τη σύνδεση της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος (τομέα στον οποίο κυρίως αρμόδια είναι τα κράτη μέλη) με τα μέτρα διατήρησης της αλιείας (που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ). Εξετάσαμε πώς λειτούργησαν στην πράξη οι διατάξεις αυτές στις θαλάσσιες περιοχές που εξετάσαμε, οι οποίες παρατίθενται στο σημείο **26**.

Το άρθρο 11 του κανονισμού για την ΚΑΠ

41 Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών και υποχρεούνται να συμμορφώνονται με τις δεσμεύσεις διατήρησης που περιλαμβάνονται στις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους και στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική. Ωστόσο, καθώς η αλιεία αποτελεί αρμοδιότητα σε επίπεδο ΕΕ, το άρθρο 11 του κανονισμού για την ΚΑΠ επιτρέπει στα κράτη μέλη, όταν επιδιώκουν τον περιορισμό των επιπτώσεων των αλιευτικών σκαφών από άλλα κράτη μέλη, να υποβάλλουν κοινές συστάσεις ώστε η Επιτροπή να μπορεί να λάβει μέτρα.

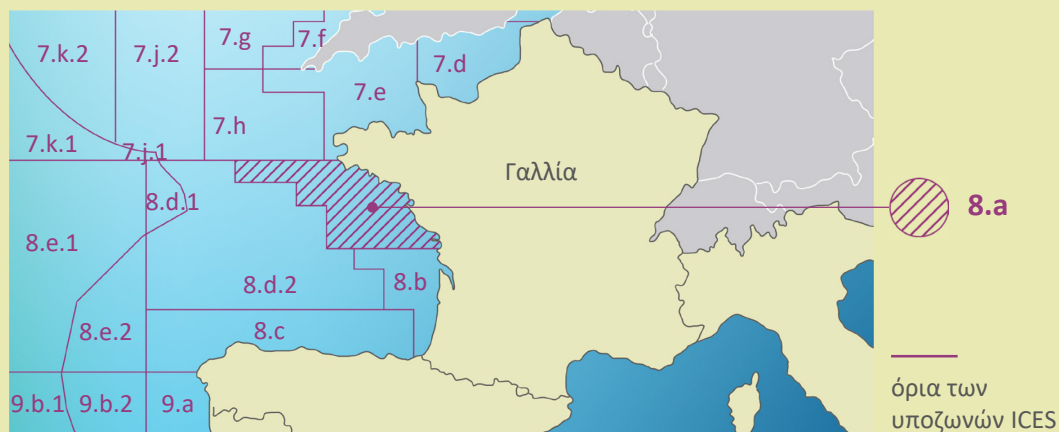
42 Εντούτοις, τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη δεν επιδίωξαν να κάνουν χρήση του άρθρου 11 του κανονισμού για την ΚΑΠ. Μας εξήγησαν δε πως αυτό οφειλόταν κυρίως στο γεγονός ότι η διαδικασία, η οποία βασίζεται στη διατύπωση κοινών συστάσεων που ακολουθούνται από κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της Επιτροπής, ήταν περίπλοκη και θα μπορούσε:

- να οδηγήσει τελικά σε περιορισμούς λιγότερο αυστηρούς από εκείνους που είχε αρχικά ζητήσει το κράτος μέλος που υπέβαλε την πρόταση,
- να έχει ως συνέπεια μακρές συζητήσεις κατά τη διάρκεια των οποίων η περιοχή θα παρέμενε προσβάσιμη σε σκάφη άλλων κρατών μελών, με αποτέλεσμα να συνεχιστεί ενδεχομένως η πρόκληση ζημίας σε ευαίσθητους οικοτόπους (βλέπε παράδειγμα στο [πλαίσιο 7](#)).

Πλαίσιο 7

Παράδειγμα δυσκολιών που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού για την ΚΑΠ

Εάν, παραδείγματος χάριν, η Γαλλία χρειαζόταν να επιβάλει αλιευτικούς περιορισμούς προκειμένου να συμμορφωθεί με την ΟΠΘΣ σε οποιαδήποτε μικρή ζώνη εντός των υδάτων της που υπάγονται στη ζώνη ICES 8.a (βλέπε κατωτέρω), θα μπορούσε να τους εφαρμόσει στα γαλλικά σκάφη. Προκειμένου να επεκτείνει την εφαρμογή τους σε όλα τα σκάφη της ΕΕ, θα έπρεπε να συμφωνήσει επί κοινής σύστασης με τα άλλα κράτη μέλη με άμεσο διαχειριστικό συμφέρον στην εν λόγω ζώνη (η Επιτροπή μάς ενημέρωσε ότι οκτώ είναι τα κράτη μέλη που δηλώνουν αλιεύματα στη ζώνη 8.a).

Πηγή: ΕΕΣ, προσαρμογή από γράφημα του [Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών](#), Original Scientific Illustrations Archive. Αναπαραγωγή κατόπιν άδειας.

Ωστόσο, τα κράτη μέλη που θα καλούνταν να διατυπώσουν γνώμη δεν θα ήταν υποχρεωμένα να αντιδράσουν στην πρόταση της Γαλλίας εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Εάν και όταν αντιδρούσαν, θα μπορούσαν να δεχθούν μια κοινή σύσταση η οποία θα περιείχε ηπιότερα μέτρα από τα προτεινόμενα. Εάν η Γαλλία διαφωνούσε, θα έπρεπε να τεκμηριώσει με επιστημονικά στοιχεία το αίτημά της. Ωστόσο, είναι δύσκολο να καταδειχθούν τεκμηριωμένα τα συγκεκριμένα οφέλη των μέτρων προστασίας για το θαλάσσιο περιβάλλον. Η όλη διαδικασία μπορεί να διαρκέσει αρκετά χρόνια.

43 Η Επιτροπή αναγνώρισε ότι «απαιτήθηκε περισσότερος χρόνος για την εκπόνηση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων μεταφοράς κοινών συστάσεων (...) σύμφωνα με το άρθρο 11, και (...) οι πράξεις αυτές καλύπτουν μόνο ορισμένες περιοχές της Βόρειας Θάλασσας και της Βαλτικής Θάλασσας»⁴⁰. Σε διάστημα επτά ετών, η Επιτροπή

⁴⁰ Βλέπε COM(2019) 274 final της 7ης Ιουνίου 2019: [Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί όσον](#)

εξέδωσε έξι κοινές συστάσεις σχετικά με τη Βόρεια Θάλασσα και τη Βαλτική Θάλασσα⁴¹, καμία από τις οποίες δεν εμπίπτει στη γεωγραφική εμβέλεια του ελέγχου μας, ενώ για τη Μεσόγειο δεν προέβη σε σύσταση. Θεωρούμε ότι η διαδικασία αυτή δεν μπορεί να εξασφαλίσει την έγκαιρη προστασία από την αλιεία μεγάλου αριθμού προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών του δικτύου Natura 2000. Σημειώνουμε ότι το 2020 ο ΕΟΠ επισήμανε ότι η διαδικασία του άρθρου 11 είχε συχνά ως συνέπεια την προώθηση εμπορικών αλιευτικών συμφερόντων εις βάρος των απαιτήσεων διατήρησης της φύσης⁴².

44 Το 2018 η Επιτροπή πρότεινε να επεκταθεί ο ορισμός των απαγορευμένων περιοχών αλιείας σε κάθε προστατευόμενη περιοχή που καθορίζεται από τα κράτη μέλη. Η παροχή σε αυτά της δυνατότητας να ελέγχουν τις αλιευτικές δραστηριότητες στις εν λόγω περιοχές⁴³ θα απλούστευε τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 11.

Το άρθρο 15 της ΟΠΘΣ

45 Όταν τα κράτη μέλη, προκειμένου να επιτύχουν τον στόχο της ΟΠΘΣ για την επίτευξη της ΚΠΚ στις θαλάσσιες περιοχές τους, θεωρούν αναγκαία τη λήψη μέτρων που υπερβαίνουν τις αρμοδιότητές τους (παραδείγματος χάριν, σε σχέση με την αλιευτική πολιτική), μπορούν να εγείρουν το ζήτημα σε επίπεδο ΕΕ βάσει του άρθρου 15 της ΟΠΘΣ («Συστάσεις για κοινοτική δράση»). Από τα τέσσερα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη, μόνο η Πορτογαλία είχε κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας.

46 Το 2014, προκειμένου να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της στο πλαίσιο των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους και της ΟΠΘΣ, η Πορτογαλία απαγόρευσε στα σκάφη της την αλιεία με τράτες βυθού σε μεγάλο μέρος της ΑΟΖ και της υφαλοκρηπίδας της (βλέπε [γράφημα 9](#)). Τον Ιούλιο του 2015, η Πορτογαλία ζήτησε

αφορά την κοινή αλιευτική πολιτική και τη διαβούλευση για τις αλιευτικές δυνατότητες το 2020.

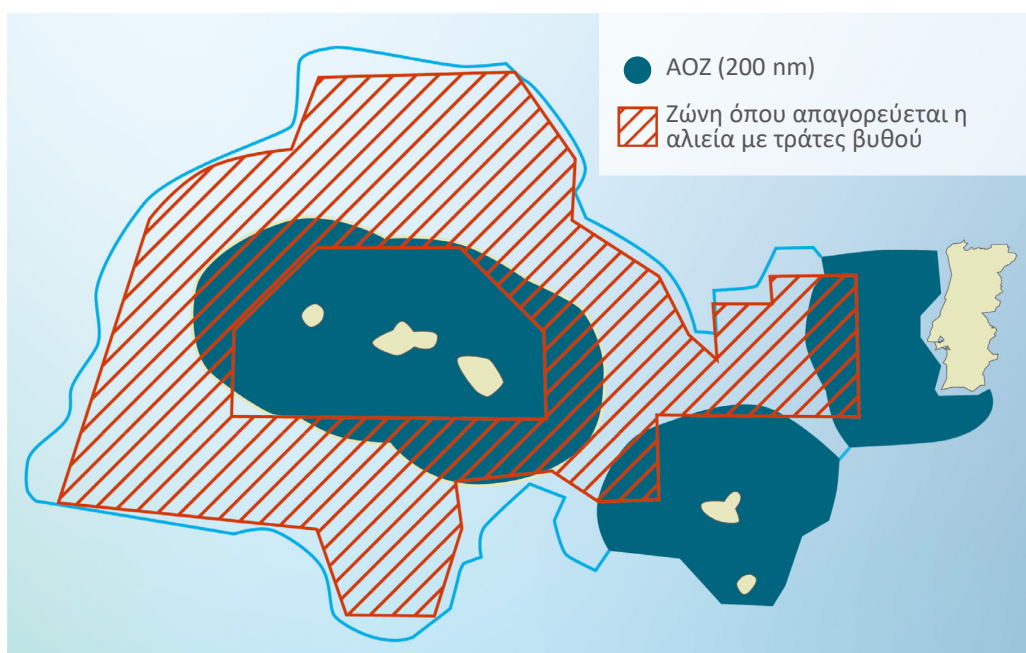
⁴¹ Βλέπε https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/fishing_rules_el.

⁴² ΕΟΠ, «Marine messages II» πλαίσιο 3.2, 2020.

⁴³ COM(2018) 368 final της 30ής Μαΐου 2018: Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου, καθώς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 768/2005, (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1005/2008 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1139 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον έλεγχο της αλιείας.

από την Επιτροπή να απευθύνει αίτημα στη NEAFC για επέκταση της απαγόρευσης στα σκάφη άλλων κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών, δυνάμει του άρθρου 15 της ΟΠΘΣ. Το 2016, η Επιτροπή ζήτησε από την Πορτογαλία να υποβάλει πρόσθετες επιστημονικές μελέτες, αλλά οι πορτογαλικές αρχές μας εξήγησαν ότι δεν το έκριναν αναγκαίο. Ως εκ τούτου, στη ζώνη αυτή, απαγορεύεται στα πορτογαλικά σκάφη η αλιεία με τράτες βυθού, ενώ σκάφη από άλλα κράτη μέλη εξακολουθούσαν να αλιεύουν με τράτες βυθού κατά τον χρόνο του ελέγχου μας.

Γράφημα 9 - Περιοχή όπου η πρόσβαση πορτογαλικών τρατών βυθού απαγορεύεται

Πηγή: ΕΕΣ, προσαρμογή από την πορτογαλική υπουργική απόφαση αριθ. 114/2014 (© Ministério do Mar).

Οι κανόνες προστασίας της ΕΕ δεν είχαν ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση σημαντικών θαλάσσιων οικοσυστημάτων και οικοτόπων

47 Η νομοθεσία της ΕΕ προστατεύει τα απειλούμενα είδη και τους οικοτόπους που απαριθμούνται στα παραρτήματα των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους, ενώ υπέρ ορισμένων απειλούμενων ειδών (όπως οι καρχαρίες) ισχύουν περιορισμοί των αλιευμάτων στο πλαίσιο της ΚΑΠ. Η ΟΠΘΣ αφήνει στα κράτη μέλη την ελευθερία να αποφασίζουν ποια απειλούμενα είδη και οικοτόπους θα προστατεύσουν.

48 Τα παραρτήματα των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους εγκρίθηκαν από την ΕΕ πριν από 25 και πλέον χρόνια, και δεν λαμβάνουν υπόψη τις πρόσφατες επιστημονικές γνώσεις ούτε καλύπτουν επαρκώς τους θαλάσσιους οικοτόπους.

Παραδείγματος χάριν, ο βάτος Μάλτας (*Leucoraja melitensis*) –είδος που θεωρείται από την IUCN ως «κρίσιμωσ απειλούμενο»⁴⁴ – και οι οικοτόποι αναπαραγωγής του (αμμώδεις και λασπώδεις εκτάσεις σε βάθος μεγαλύτερο των 60 μέτρων) δεν καλύπτονται από τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους. Οι οδηγίες αυτές περιλαμβάνουν διαδικασίες για την επικαιροποίηση των καταλόγων των προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων, αλλά η Επιτροπή δεν τις έχει ακόμη εφαρμόσει⁴⁵.

49 Το 2015 ο ΕΟΠ⁴⁶ ανέφερε ότι οι οδηγίες για την προστασία της φύσης αποκλείουν σημαντικές συνιστώσες του θαλάσσιου οικοσυστήματος από τα επίσημα καθεστώτα προστασίας, κάνοντας συγκεκριμένη αναφορά στους θαλάσσιους ιχθύες (π.χ. είδη που αποτελούν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης), τα ασπόνδυλα είδη (π.χ. μύδια και αστερίες) και τους οικοτόπους ανοικτής θάλασσας (π.χ. αμμοσύρτες σε βάθη μεγαλύτερα των 20 μέτρων ή οικοτόπους μαλακού υποστρώματος), καθώς και στις συνδεδεμένες με αυτούς κοινότητες πανίδας και χλωρίδας.

50 Η προσθήκη ειδών στα παραρτήματα των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους θα διευκόλυνε την υπαγωγή τους στην προστασία των κανόνων της ΚΑΠ. Παραδείγματος χάριν, ο κανονισμός για τη Μεσόγειο απαγορεύει την αλίευση των ειδών που απαριθμούνται στην οδηγία για τους οικοτόπους⁴⁷. Σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, εξακολουθεί να είναι νόμιμη η αλίευση απειλούμενων ειδών (π.χ. σπόγγων και κοραλλιών) τα οποία δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα της οδηγίας αυτής. Ομοίως, ο κανονισμός για τα τεχνικά μέτρα⁴⁸ αναφέρεται συχνά στα είδη που απαριθμούνται στην οδηγία.

51 Η ΕΕ έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την προστασία των καρχαριών (βλέπε [πλαίσιο 8](#)), αλλά δεν έχει ορίσει προστατευόμενες περιοχές. Αντιθέτως, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έχουν ορίσει από το 2006 βασικούς οικοτόπους ιχθύων για τα άκρως μεταναστευτικά είδη του Ατλαντικού ([Essential Fish Habitats for Atlantic Highly Migratory Species](#)), συμπεριλαμβανομένων των καρχαριών.

⁴⁴ IUCN: «[European Red List of Marine Fishes](#)», 2015.

⁴⁵ Άρθρο 19 της οδηγίας για τους οικοτόπους και άρθρα 15 και 16 της οδηγίας για τα πτηνά.

⁴⁶ Έκθεση του ΕΟΠ 3/2015: «[Marine protected areas in Europe's seas](#)».

⁴⁷ Άρθρο 3 του κανονισμού για τη Μεσόγειο.

⁴⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με τη διατήρηση αλιευτικών πόρων και την προστασία θαλάσσιων οικοσυστημάτων μέσω τεχνικών μέτρων, ΕΕ L 198 της 25.7.2019.

Πλαίσιο 8

Πρωτοβουλίες της ΕΕ για την προστασία των καρχαριών

Ο κανονισμός για την ΚΑΠ απαγορεύει τη στοχευμένη αλίευση συγκεκριμένων ειδών καρχαρία, τα οποία θα πρέπει να απορρίπτονται νεκρά ή ζωντανά, εάν αλιευθούν ακουσίως.

Το 2009 η Επιτροπή ενέκρινε και το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ προσυπέγραψε σχέδιο δράσης για τη διατήρηση και τη διαχείριση των καρχαριών⁴⁹. Το 2019 η ΕΤΟΕΑ ανέφερε ενδείξεις προόδου όσον αφορά τη διαχείριση και τη διατήρηση των καρχαριών κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά τόνισε επίσης ότι η κατάσταση πολλών πληθυσμών καρχαριών εξακολουθεί να εμπνέει ανησυχία⁵⁰.

Από το 2003, η ΕΕ απαγορεύει την αφαίρεση πτερυγίων καρχαρία επί του σκάφους («αφαίρεση πτερυγίων καρχαρία»), μία από τις κύριες απειλές για τη διατήρηση των καρχαριών⁵¹.

Πρόοδος στον Ατλαντικό αλλά πενιχρά αποτελέσματα στη Μεσόγειο

52 Ο κανονισμός για την ΚΑΠ απαιτεί τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων και τη βιώσιμη διαχείριση της αλιείας, μέσω του περιορισμού της σε επίπεδα ΜΒΑ. Εξετάσαμε κατά πόσον η εφαρμογή του κανονισμού για την ΚΑΠ συνέβαλε στη διατήρηση των θαλάσσιων πόρων και οικοτόπων. Για να επιτευχθεί αυτό, σημειώνουμε ότι στο πλαίσιο της ΚΑΠ θα πρέπει να θεσπιστούν μέτρα βάσει των βέλτιστων διαθέσιμων επιστημονικών γνωμοδοτήσεων για την καταπολέμηση της υπεραλίευσης και την πρόληψη της υπερεκμετάλλευσης των θαλάσσιων πόρων, με την προσαρμογή της ικανότητας των αλιευτικών στόλων σε βιώσιμα επίπεδα αλιευμάτων⁵². Θεωρούμε ότι κρίσιμο στοιχείο αποτελεί η ύπαρξη αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου της αλιείας.

⁴⁹ COM(2009) 40 final της 5ης Φεβρουαρίου 2009: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο περί σχεδίου δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τη διατήρηση και τη διαχείριση των καρχαριών.

⁵⁰ ΕΤΟΕΑ 19-17.

⁵¹ Κανονισμός 1185/2003 του Συμβουλίου (όπως τροποποιήθηκε), της 23ης Ιουνίου 2003, σχετικά με την αφαίρεση πτερυγίων καρχαρία επί του σκάφους, ΕΕ L 167 της 4.7.2003.

⁵² Άρθρα 2 και 3 του κανονισμού για την ΚΑΠ.

53 Το 2020 ο ΕΟΠ ανέφερε ότι ο στόχος του κανονισμού για την ΚΑΠ για αλίευση όλων των αποθεμάτων εντός των επιπέδων MBA έως το 2020 πιθανότατα δεν θα επιτυγχανόταν⁵³. Στην ίδια έκθεση επισημαινόταν ότι, παρά τον κάποιο βαθμό αβεβαιότητας, ήταν σαφές το μήνυμα ότι η ΕΕ δεν κατόρθωσε να αναχαιτίσει την απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας έως την προθεσμία του 2020⁵⁴. Αυτό απεικονίζεται στο **γράφημα 10**, σε συνδυασμό με την έλλειψη διαθέσιμων στοιχείων για την αξιολόγηση της κατάστασης της βιοποικιλότητας σε πολλές περιοχές.

Γράφημα 10 - Συνολική εικόνα και τάσεις της βιοποικιλότητας στις ευρωπαϊκές θάλασσες

	Βορειοανατολικός Ατλαντικός	Βαλτική Θάλασσα	Μεσόγειος Θάλασσα UNEP-MAP και GEAM	Ευξείνιος Πόντος BSC και GEAM	Ευρωπαϊκές θάλασσες			BEAT+ Πλέον απαισιόδοξο σενάριο του Δείκτη ποιότητας της βιοποικιλότητας
	OSPAR	HELCOM			Άρθρο 17 της οδηγίας για τους οικοτόπους	Κόκκινος κατάλογος του IUCN	Living Planet Index (LPI)	
Ομάδες ειδών	Φώκιες	↑	↑	■	■	↑	↓	■
	Κητοειδή	■	■	■	■	■	↑	■
	Πτηνά	↓	↓	■	■	ά.α.	○	■
	Οστεϊθύες	↑	■	■	■	ά.α.	↑	■
	Καρχαρίες και σελάχια	■	■	↓	■	ά.α.	○	■
	Ερπετά	■	ά.α.	■	■	↓	■	■
	Κεφαλόποδα	■	ά.α.	■	ά.α.	ά.α.	■	■
	Λοιπά ασπόνδυλα	■	■	■	■	■	■	■
Οικότοποι	Πελαγικοί	■	■	↓	ά.α.	■	■	■
	Βενθικοί	■	■	○	↓	■	■	■
Οικουαστήματα	↓	↓	↓	↓				

	Κατάσταση				Δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα	Τάση			
	Καλή	Μέτρια/μικτή	Μη ικανοποιητική	Κακή	■	Βελτιούμενη	Σταθερή/μικτή	Ελαφρώς επιδεινούμενη	Σαφώς επιδεινούμενη
Περιορισμένα δεδομένα / περιφερειακή κάλυψη	■	■	■	■	■	↑	○	↓	↓
	■	■	■	■	■	↑	○	↓	↓

ά.α. – άνευ αντικειμένου.

Σημειώσεις: UNEP-MAP: Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον – Μεσογειακό πρόγραμμα δράσης, BSC: Επιτροπή του Ευξείνου Πόντου, BEAT+: εργαλείο για την αξιολόγηση της χωρικής μεταβλητότητας της βιοποικιλότητας με τον συνδυασμό υφιστάμενων δεικτών, BQR: Δείκτης ποιότητας της βιοποικιλότητας. Οι λοιπές συντομογραφίες εξηγούνται σε άλλα σημεία της παρούσας έκθεσης ελέγχου.

Πηγή: © Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, έκθεση με τίτλο «Marine messages II», 2020, πίνακας 3.1, σ. 26.

⁵³ ΕΟΠ, «Marine messages II», 2020, σ. 11.

⁵⁴ ΕΟΠ, «Marine messages II», 2020, σ. 25.

54 Στον Ατλαντικό, η υπεραλίευση άρχισε να μειώνεται τα τελευταία χρόνια χάρη στην ΚΑΠ. Στη Μεσόγειο, παραμένει σε μη βιώσιμα υψηλά επίπεδα. Εξετάσαμε τους παράγοντες που θεωρούμε ότι συνέβαλαν στα εν λόγω ανομοιογενή αποτελέσματα όσον αφορά τη διατήρηση.

Μετρήσιμη βελτίωση στον Ατλαντικό

55 Όσον αφορά τα αποθέματα για τα οποία είναι διαθέσιμες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις σχετικά με τη ΜΒΑ, ο αριθμός των ορίων συνολικών επιτρεπόμενων αλιευμάτων (ΤΑC) που καθορίζονται σύμφωνα με τις εν λόγω γνωμοδοτήσεις αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια⁵⁵. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η βιώσιμη αλιεία θα καλύπτει το 99 % των αλιευμάτων το 2020, κατ' όγκο, και το 73 % των βιολογικών αποθεμάτων.

56 Το 2019 η ΕΤΟΕΑ επισήμανε βελτίωση της μέσης βιομάζας των αποθεμάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό⁵⁶. Τα αποθέματα στις ιβηρικές ακτές και στον Βισκαϊκό Κόλπο υποδεικνύουν σημαντική αύξηση της βιομάζας. Ωστόσο, η ΕΤΟΕΑ ανέφερε ότι πολλά αποθέματα, για τα οποία οι διαθέσιμες πληροφορίες κατέστησαν δυνατή την αξιολόγηση, εξακολουθούσαν να υπεραλιεύονται το 2017 (40 %) ή να βρίσκονται εκτός ασφαλών βιολογικών ορίων (35 %), και η πρόοδος φαινόταν υπερβολικά αργή για την επίτευξη της ΜΒΑ έως το 2020.

57 Το ΔΣΕΘ παρέχει συμβουλές για πολλά βιολογικά ιχθυαποθέματα. Το 2017, η ΕΤΟΕΑ επισήμανε ότι, ελλείψει επαρκών δεδομένων, το ΔΣΕΘ δεν ήταν σε θέση να παράσχει εκτίμηση σχετικά με τη ΜΒΑ για περισσότερο από το ήμισυ των αποθεμάτων⁵⁷. Επί συνόλου 156 ιχθυαποθεμάτων που υπόκεινται σε ποσόστωση, το ΔΣΕΘ μπόρεσε να γνωμοδοτήσει σχετικά με τη ΜΒΑ σε 86 περιπτώσεις (ή 55 %)⁵⁸. Στις άλλες περιπτώσεις, εφάρμοσε την προληπτική προσέγγιση, που μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερα ποσοστά αλίευσης από τα προβλεπόμενα στο πλαίσιο της ΜΒΑ (βλέπε [πλαίσιο 2](#)).

⁵⁵ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, βλέπε σ. 9.

⁵⁶ ΕΤΟΕΑ: Παρακολούθηση των επιδόσεων της κοινής αλιευτικής πολιτικής (STECF-Adhoc-19-01). Πρόκειται για έκθεση που υπέβαλε ομάδα εμπειρογνομόνων στην ΕΤΟΕΑ τον Μάρτιο του 2019. Τα αναλυθέντα δεδομένα καλύπτουν τα έτη έως το 2017. Βλέπε σ. 7, 11.

⁵⁷ ΕΤΟΕΑ 19-01, σ. 11.

⁵⁸ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που συνοδεύει την ανακοίνωση COM(2019) 274 final, βλέπε σ. 7.

58 Μελέτες έχουν δείξει ότι ενίοτε τα όρια αλιευμάτων που πρότεινε στο παρελθόν η Επιτροπή ήταν υψηλότερα από τα συνιστώμενα στην επιστημονική γνωμοδότηση του ΔΣΕΘ και ότι, με τη σειρά του, το Συμβούλιο σε ορισμένες περιπτώσεις αύξησε περαιτέρω τα όρια σε σχέση με την πρόταση της Επιτροπής (βλέπε [πλαίσιο 9](#)).

Πλαίσιο 9

Ορισμένες εκθέσεις έχουν επικρίνει τα όρια αλιευμάτων που έχουν καθοριστεί στον Ατλαντικό

Στην έκθεσή της του 2019 με τίτλο «Taking stock – are TACs set to achieve MSY?», η Client Earth ανέφερε ότι το ποσοστό των ορίων αλιευμάτων για τα οποία το προτεινόμενο από την Επιτροπή επίπεδο ήταν υψηλότερο από το συνιστώμενο στην επιστημονική γνωμοδότηση κυμαινόταν μεταξύ 41 % και 47 % κατά το διάστημα 2015-2019, και ότι το ποσοστό των ορίων αλιευμάτων που ενέκρινε το Συμβούλιο και τα οποία υπερέβαιναν τις συστάσεις της επιστημονικής γνωμοδότησης ήταν ακόμη υψηλότερο.

Στην έκθεση του Pew Charitable Trusts με τίτλο «EU fisheries management improves but still lags behind scientific advice» του 2019 αναφερόταν ότι το ποσοστό των ορίων αλιευμάτων σε σχέση με τα οποία η πρόταση της Επιτροπής είναι υψηλότερη από την επιστημονική γνωμοδότηση μειώνεται με την πάροδο του χρόνου. Στην ίδια έκθεση αναφερόταν ότι το ποσοστό των ορίων αλιευμάτων που καθόρισε το Συμβούλιο και τα οποία υπερέβαιναν τα προτεινόμενα στις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις είχε επίσης πτωτική τάση, αλλά εξακολουθούσε να αντιστοιχεί στο 42 % των αποθεμάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό το 2019.

Οι πολυάριθμες δράσεις της ΕΕ δεν έχουν μειώσει την υπεραλίευση στη Μεσόγειο

59 Η ΕΤΟΕΑ, στην έκθεσή της του 2019 σχετικά με την παρακολούθηση των επιδόσεων της ΚΑΠ, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κατάσταση των αλιευτικών αποθεμάτων στη Μεσόγειο παρέμενε κακή⁵⁹. Η Επιτροπή έκρινε ότι τα ποσοστά εκμετάλλευσης στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο ήταν 2,2 φορές υψηλότερα από τα συμβατά με την επίτευξη της ΜΒΑ και ότι, από το 2003 έως το 2016, η βιομάζα των ιχθυαποθεμάτων δεν σημείωσε αξιοσημείωτη αύξηση⁶⁰. Το 2020 ο ΕΟΠ ανέφερε ότι

⁵⁹ STECF-ADhoc-19-01.

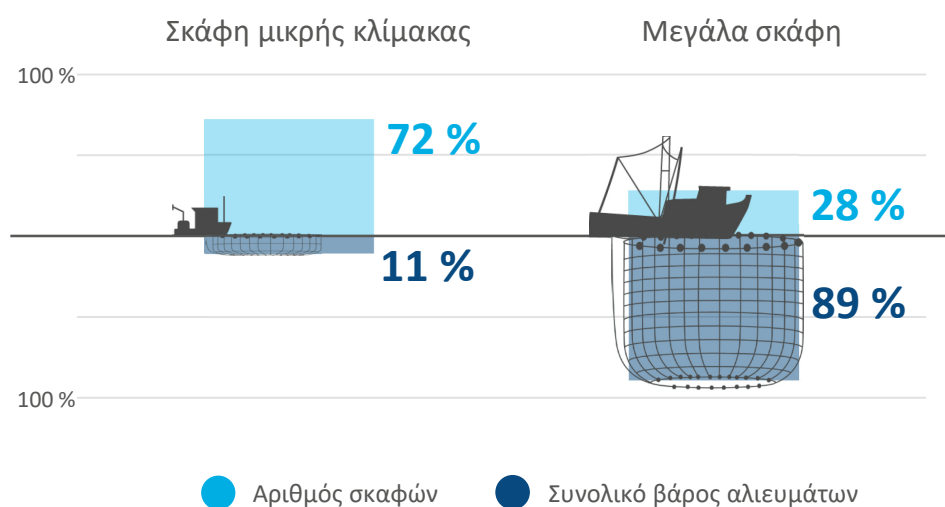
⁶⁰ COM(2019) 274 final της 7ης Ιουνίου 2016.

μόνο το 6 % των αποθεμάτων που αξιολογήθηκαν στη Μεσόγειο πληρούσε τα κριτήρια της MBA⁶¹.

60 Η ΕΤΟΕΑ επισήμανε τους περιορισμούς του **καθεστώτος αλιευτικής προσπάθειας** που εφαρμόζεται στη Μεσόγειο και πρότεινε να εξεταστούν άλλες επιλογές βασιζόμενες στα αλιεύματα (ΤΑC). Η Επιτροπή συμπεριέλαβε τέτοια μέτρα στις προτάσεις της για τα πολυετή σχέδια διαχείρισης της ΕΕ για τη Δυτική Μεσόγειο και την Αδριατική, τα οποία όμως απορρίφθηκαν από τους συννομοθέτες. Η ΕΤΟΕΑ έχει αναφέρει σε εκθέσεις της ότι οι μειώσεις της αλιευτικής προσπάθειας δεν μεταφράζονται αυτομάτως σε μείωση των αλιευμάτων⁶².

61 Σύμφωνα με εκτίμηση της ΕΤΟΕΑ, το 2016, ο στόλος μικρής κλίμακας της ΕΕ που δραστηριοποιείται στη Μεσόγειο αριθμούσε περί τα 17 500 σκάφη⁶³. Τα μεγάλα σκάφη αλιεύουν σημαντικά μεγαλύτερες ποσότητες ιχθύων από ό,τι τα μικρά. Στο **γράφημα 11** παρουσιάζεται η κατά προσέγγιση κατανομή του στόλου και των συνολικών αλιευμάτων μεταξύ μικρών και μεγάλων σκαφών.

Γράφημα 11 – Σκάφη της ΕΕ στη Μεσόγειο

Πηγή: ΕΕΣ (βάσει πληροφοριών που περιέχονται στην έκθεση STECF 18-07).

62 Τα κράτη μέλη οφείλουν να παρακολουθούν τις εκφορτώσεις στους λιμένες τους και η νομοθεσία της ΕΕ απαιτεί όλα τα αλιευτικά προϊόντα να διατίθενται για πρώτη φορά προς πώληση ή να καταγράφονται σε ιχθυόσκαλα ή σε εγκεκριμένους

⁶¹ ΕΟΠ, «Marine messages II», 2020, σ. 17.

⁶² Βλέπε εκθέσεις της ΕΤΟΕΑ: PLEN 17-02, PLEN 18-01, STECF 18-09 και STECF 18-13.

⁶³ ΕΤΟΕΑ: «The 2018 Annual economic report on the EU fishing fleets» (STECF 18-07), σ. 163.

αγοραστές ή σε οργανώσεις παραγωγών⁶⁴. Κατά συνέπεια, οι αρχές των κρατών μελών και οι διαχειριστές χώρων εκφόρτωσης θα πρέπει να είναι σε θέση να καταρτίζουν πλήρεις βάσεις δεδομένων σχετικά με τα αλιεύματα. Το 2017 η ΕΤΟΕΑ επισήμανε πως, παρότι έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την αξιολόγηση των αποθεμάτων στη Μεσόγειο, τα διαθέσιμα δεδομένα δεν είναι επαρκώς αξιόπιστα, δεδομένου ότι οι πληροφορίες για την αλιεία είναι συχνά αποσπασματικές και ανακριβείς και οι χρονοσειρές σχετικά σύντομες⁶⁵. Επιπλέον, σημείωσε ότι ήταν ανεπαρκής η παρακολούθηση από τα κράτη μέλη των επιπέδων αλιευτικής προσπάθειας μεγάλου μέρους του ενωσιακού στόλου στη Μεσόγειο⁶⁶.

63 Το 2019 η ΕΤΟΕΑ διενήργησε εκ των υστέρων επισκόπηση 22 **εθνικών σχεδίων διαχείρισης** που εγκρίθηκαν βάσει του κανονισμού για τη Μεσόγειο και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα προηγούμενα εθνικά σχέδια διαχείρισης βάσει του κανονισμού για τη Μεσόγειο δεν είχαν συμβάλει, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, στη βελτίωση της κατάστασης των αποθεμάτων στη Μεσόγειο. Επιπλέον, η ΕΤΟΕΑ επισήμανε ότι η κατάρτιση ορισμένων από τα σχέδια αυτά συνοδεύθηκε από αιτήματα για παρεκκλίσεις από ορισμένες διατάξεις του κανονισμού για τη Μεσόγειο⁶⁷.

64 Σκοπός του κανονισμού για τη Μεσόγειο είναι η προστασία των περιοχών ωτοκίας και των **ευαίσθητων ενδιαιτημάτων**⁶⁸. Επέβαλε στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διαβιβάσουν στην Επιτροπή, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2007, πληροφορίες σχετικά με τον καθορισμό τέτοιων περιοχών και στο Συμβούλιο να ορίσει, μέχρι το τέλος του 2008, «προστατευόμενες περιοχές αλιείας που βρίσκονται κυρίως εκτός των χωρικών υδάτων των κρατών μελών, όσον αφορά τους τύπους αλιευτικών δραστηριοτήτων που απαγορεύονται ή επιτρέπονται». Τα κράτη μέλη δεν γνωστοποίησαν τα εν λόγω στοιχεία στην Επιτροπή.

⁶⁴ Βλέπε προοίμιο (αιτιολογική σκέψη 21) και άρθρο 59 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου.

⁶⁵ Βλέπε STECF 17-02.

⁶⁶ Βλέπε STECF PLEN 17-02.

⁶⁷ Βλέπε STECF PLEN 19-01.

⁶⁸ Βλέπε προοίμιο (αιτιολογική σκέψη 18) και άρθρα 5 και 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 του Συμβουλίου.

65 Το 2019 η ΕΕ ενέκρινε **πολυετές σχέδιο** για έξι βενθοπελαγικά είδη που ζουν στη Δυτική Μεσόγειο⁶⁹. Το σχέδιο περιλαμβάνει διατάξεις διασφάλισης⁷⁰ για τη λήψη διορθωτικών μέτρων (όπως απαγορεύσεις) όταν επιστημονικές γνωμοδοτήσεις υποδεικνύουν ότι τα αποθέματα απειλούνται, αλλά υπάρχουν δυσκολίες όσον αφορά την παρακολούθηση των αλιευμάτων και την εξασφάλιση ικανοποιητικών δεδομένων (βλέπε σημείο 62). Η Επιτροπή θα αξιολογήσει το σχέδιο το 2024, λίγο πριν από την προθεσμία της 1ης Ιανουαρίου 2025 για την επίτευξη των επιπέδων ΜΒΑ.

66 Τεχνικά μέτρα είναι οι κανόνες που διέπουν τον τρόπο, τον χρόνο και τον τόπο δραστηριότητας των επαγγελματιών αλιέων. Το 2019, η ΕΕ εξέδωσε τον κανονισμό για τα τεχνικά μέτρα⁷¹, ο οποίος τυγχάνει εφαρμογής στο σύνολο των υδάτων της ΕΕ. Ένας από τους στόχους του εν λόγω κανονισμού είναι η διαχείριση της αλιείας να συμβάλει στην εφαρμογή της ΟΠΘΣ και των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους⁷².

67 Πριν από την έγκριση του κανονισμού για τα τεχνικά μέτρα δεν υπήρχε μηχανισμός για την παρακολούθηση της προόδου. Ο κανονισμός αυτός εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, εφόσον απαιτείται⁷³, και προβλέπει την ανά τριετία υποβολή εκθέσεων. Η πρώτη τέτοια έκθεση πρέπει να υποβληθεί εντός του 2020.

68 Οι κανονισμοί για τη Μεσόγειο⁷⁴ και τη συμφωνία ΓΕΑΜ⁷⁵ περιλαμβάνουν περαιτέρω τεχνικά μέτρα που εφαρμόζονται μόνο σε αυτές τις περιοχές. Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος της ΓΕΑΜ, αλλά έχει το δικαίωμα να θεσπίζει αυστηρότερους κανόνες εάν θεωρεί ότι τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο αυτής δεν επαρκούν για την αποτροπή των καταστρεπτικών επιπτώσεων της αλιείας⁷⁶. Τα τεχνικά μέτρα

⁶⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1022, που εγκρίθηκε στις 20 Ιουνίου 2019.

⁷⁰ Άρθρα 17 και 6.

⁷¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1241.

⁷² Βλέπε άρθρο 3, στοιχείο δ).

⁷³ Βλέπε, παραδείγματος χάριν, άρθρα 10, παράγραφος 4, 12, παράγραφος 2, 15, παράγραφος 2, 23, παράγραφοι 1 και 5, 27, παράγραφος 7, και 31, παράγραφος 4.

⁷⁴ Κανονισμός 1967/2006.

⁷⁵ Κανονισμός 1343/2011.

⁷⁶ COM(2007) 604 τελικό της 17ης Οκτωβρίου 2007: Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «**Καταστρεπτικές αλιευτικές**

μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικότερα στη μείωση του αρνητικού περιβαλλοντικού αντικτύπου της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον της Μεσογείου.

69 Τα δεδομένα που αφορούν την αλιεία συλλέγονται βάσει του κανονισμού ελέγχου⁷⁷ και του κανονισμού περί του πλαισίου για τη συλλογή δεδομένων. Η αξιολόγηση του κανονισμού ελέγχου από την Επιτροπή το 2017 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν είναι απολύτως κατάλληλος για τον επιδιωκόμενο σκοπό⁷⁸, γεγονός που ώθησε την Επιτροπή να προτείνει νέο κανονισμό⁷⁹. Ακανθώδες ζήτημα αποτελεί η απαλλαγή από την υποχρέωση υποβολής στοιχείων για τα σκάφη μήκους κάτω των 12 μέτρων και για αλιεύματα κάτω των 50 kg. Η πρόταση, για την οποία η νομοθετική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη, περιλαμβάνει διατάξεις για την ενίσχυση της παρακολούθησης της αλιείας μικρής κλίμακας και απαιτεί όλα τα σκάφη να είναι εξοπλισμένα με συστήματα εντοπισμού.

70 Μέχρι στιγμής, η ΓΕΑΜ έχει θεσπίσει οκτώ απαγορευμένες περιοχές αλιείας (όπως την περιοχή Jabuka / Romo Pit) για την προστασία ευαίσθητων ενδιαιτημάτων βαθέων υδάτων και ζωτικών οικοτόπων ιχθύων, που καλύπτουν περίπου το 1 % της Μεσογείου (βλέπε [γράφημα 12](#)). Επιπλέον, από το 2005, η ΓΕΑΜ έχει απαγορεύσει τη χρήση συρόμενων δραγών και διχτυών τράτας σε όλα τα ύδατα βάθους άνω των 1 000 μέτρων (που αντιστοιχούν στο 59 % της έκτασης της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου) για την προστασία ελάχιστα γνωστών ενδιαιτημάτων του θαλάσσιου βυθού.

πρακτικές στην ανοικτή θάλασσα και προστασία των ευπαθών οικοσυστημάτων βαθέων υδάτων».

⁷⁷ STECF PLEN 17-02.

⁷⁸ COM(2017) 192 final της 24ης Απριλίου 2017: Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τίτλο «Εφαρμογή και αξιολόγηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 περί θεσπίσεως ενωσιακού συστήματος ελέγχου της τήρησης των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 118».

⁷⁹ COM(2018) 368 final της 30ής Μαΐου 2018.

Γράφημα 12 - Απαγορευμένες περιοχές αλιείας βάσει της ΓΕΑΜ

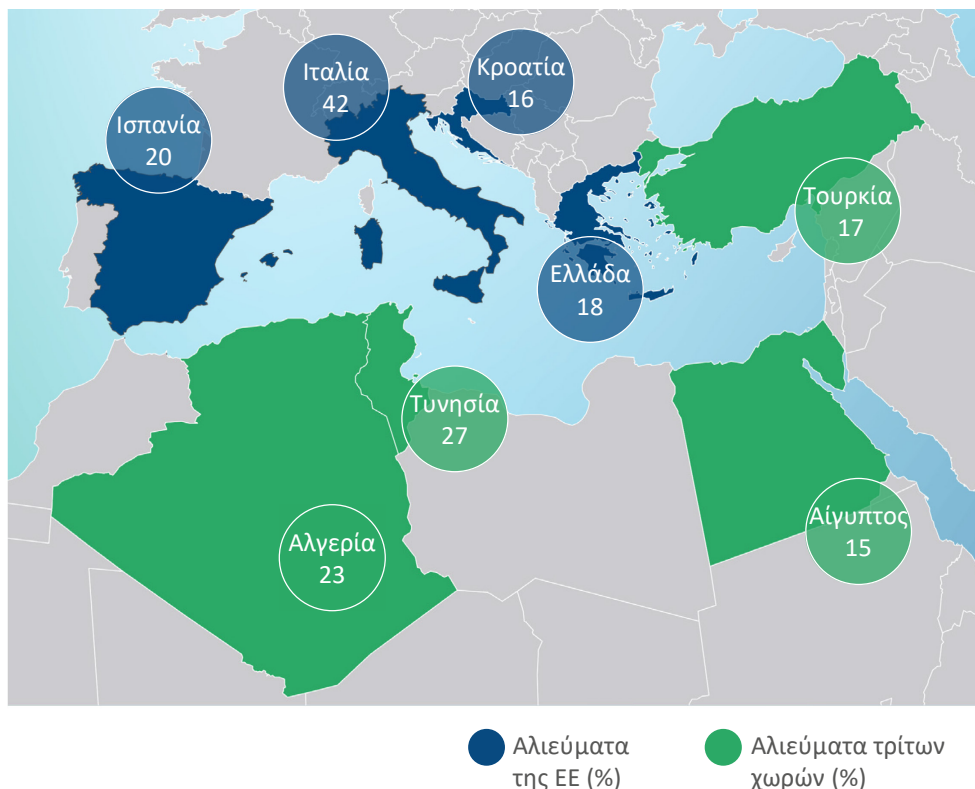

Πηγή: ΕΕΣ, προσαρμογή από γράφημα του [Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών](#), Original Scientific Illustrations Archive. Αναπαραγωγή κατόπιν άδειας.

71 Μια πρόσθετη δυσκολία στη Μεσόγειο αποτελεί η επιμερισμένη διαχείριση της αλιείας με τρίτες χώρες. Το 2017, τα αλιεύματα της ΕΕ αντιπροσώπευαν το 52 % περίπου των αλιευμάτων στη Μεσόγειο σε βάρος. Το [γράφημα 13](#) δείχνει ότι τέσσερα κράτη μέλη αντιπροσωπεύουν σχεδόν το σύνολο των αλιευμάτων της ΕΕ, και τέσσερις άλλες χώρες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 80 % των αλιευμάτων τρίτων χωρών⁸⁰.

⁸⁰ Πηγή: Βάση δεδομένων της ΓΕΑΜ.

Γράφημα 13 – Κύριες αλιευτικές χώρες στη Μεσόγειο

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της βάσης δεδομένων που παρασχέθηκε από τη ΓΕΑΜ.

Τα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕ για την αντιμετώπιση της πλεονάζουσας αλιευτικής ικανότητας δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις περιφερειακές ανάγκες και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο

72 Η ΚΑΠ έχει ως στόχο την αποτροπή της υπερεκμετάλλευσης των θαλάσσιων πόρων, μέσω της προσαρμογής της αλιευτικής ικανότητας των στόλων σε επίπεδα αλιευμάτων συμβατά με τη ΜΒΑ⁸¹. Στην ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων τους για το 2017, οι υπηρεσίες της Επιτροπής ανέφεραν ότι η πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα θεωρείται μία από τις κύριες αιτίες της υπεραλίευσης στη Μεσόγειο, δεδομένης της γενικής έλλειψης ελέγχων αλιευμάτων και της εξάρτησης από την αλιευτική προσπάθεια για τη ρύθμιση της θνησιμότητας λόγω αλιείας.

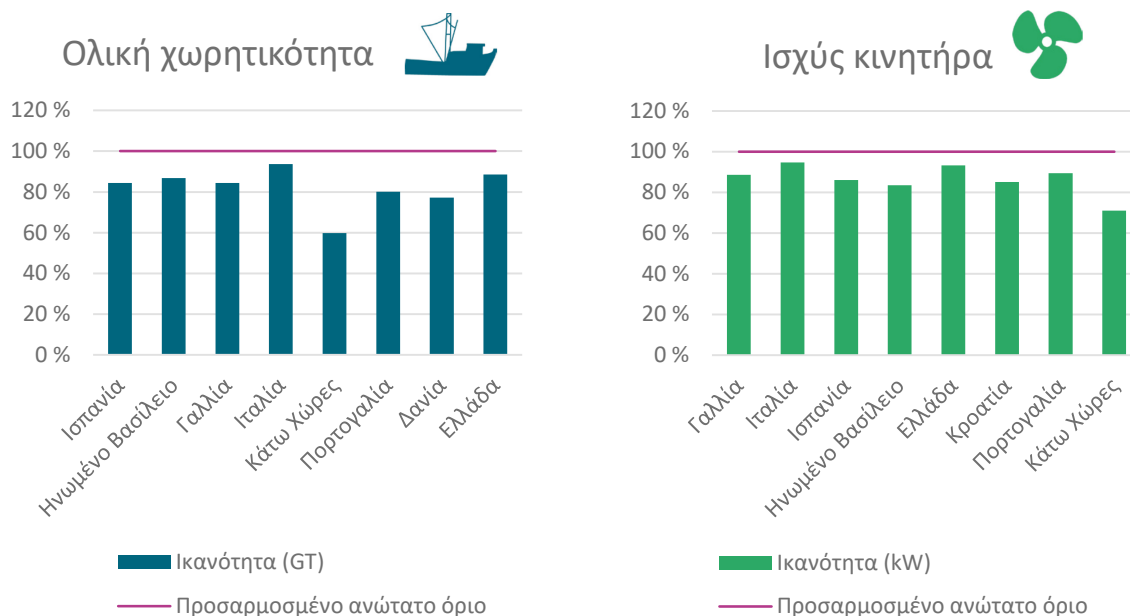
73 Βάσει του κανονισμού για την ΚΑΠ, τα κράτη μέλη οφείλουν να προσαρμόσουν την ικανότητα των στόλων τους στις διαθέσιμες αλιευτικές δυνατότητες. Προβλέπει για κάθε κράτος μέλος ανώτατα όρια αλιευτικής ικανότητας βάσει, αφενός, της ολικής χωρητικότητας και, αφετέρου, της ισχύος του κινητήρα. Απαιτεί δε από τα κράτη μέλη

⁸¹ Βλέπε σημείο 5, στοιχείο δ), του άρθρου 2 του κανονισμού για την ΚΑΠ.

να εφαρμόσουν ένα «καθεστώς Εισόδου/Εξόδου»⁸², κατά τρόπο ώστε η είσοδος νέας αλιευτικής ικανότητας στον στόλο να αντισταθμίζεται από την προηγούμενη απόσυρση ισοδύναμης αλιευτικής ικανότητας. Τα ανώτατα όρια αλιευτικής ικανότητας μειώνονται όταν σκάφη διαλύονται με δημόσια ενίσχυση.

74 Στο τέλος του 2019, η αλιευτική ικανότητα του στόλου ήταν εντός των προσαρμοσμένων ανώτατων ορίων – συνολικά κατά 21 % χαμηλότερη όσον αφορά τη χωρητικότητα, και κατά 15 % όσον αφορά την ισχύ του κινητήρα. Ως εκ τούτου, τα εν λόγω ανώτατα όρια παρέχουν περιορισμένα κίνητρα στα κράτη μέλη για την ανάληψη δράσης όσον αφορά την αλιευτική ικανότητα (βλέπε [γράφημα 14](#)).

Γράφημα 14 - Ανώτατα όρια και ικανότητα των σημαντικότερων αλιευτικών στόλων το 2019

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του μητρώου στόλου της ΕΕ.

75 Το καθεστώς Εισόδου/Εξόδου δεν προβλέπει ειδικές προϋποθέσεις για τη Μεσόγειο, όπου η αλιευτική πίεση είναι εντονότερη από την αντίστοιχη στον Ατλαντικό. Επιτρέπει την αντικατάσταση ανενεργών σκαφών από νέα και τη χρήση περισσότερο επιζήμιων τεχνικών από τα νέα σκάφη. Παραδείγματος χάριν, με τη δυνατότητα εισόδου στον στόλο μιας νέας μηχανότρατας βυθού με την αντικαθίσταται σκάφος γρι-γρι θα προκληθεί μεγαλύτερη ζημία στους οικοτόπους του θαλάσσιου βυθού. Βάσει του κανονισμού για την ΚΑΠ, η Επιτροπή μπορεί να εκδίδει

⁸² Άρθρο 23 του κανονισμού για την ΚΑΠ.

εκτελεστικές πράξεις για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος, αλλά δεν έχει κάνει ακόμη χρήση αυτής της δυνατότητας⁸³.

Ένα μικρό ποσοστό της ενωσιακής χρηματοδότησης χρησιμοποιείται για τη στήριξη της διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος

76 Η χρηματοδοτική στήριξη θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες και να συμβάλλει σε δράσεις που βελτιώνουν τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο του ελέγχου μας, εξετάσαμε κατά πόσον η χρήση του ΕΤΘΑ και των προγραμμάτων LIFE και Interreg στα τέσσερα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις συνέβαλε στη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

77 Το ΕΤΘΑ στηρίζει την επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ, συμπεριλαμβανομένων της ελαχιστοποίησης του αρνητικού αντικτύπου των αλιευτικών δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο οικοσύστημα και της διασφάλισης ότι η αλιεία δεν υποβαθμίζει το θαλάσσιο περιβάλλον⁸⁴. Το ΕΤΘΑ δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση δράσεων για την αύξηση της αλιευτικής ικανότητας ενός σκάφους⁸⁵.

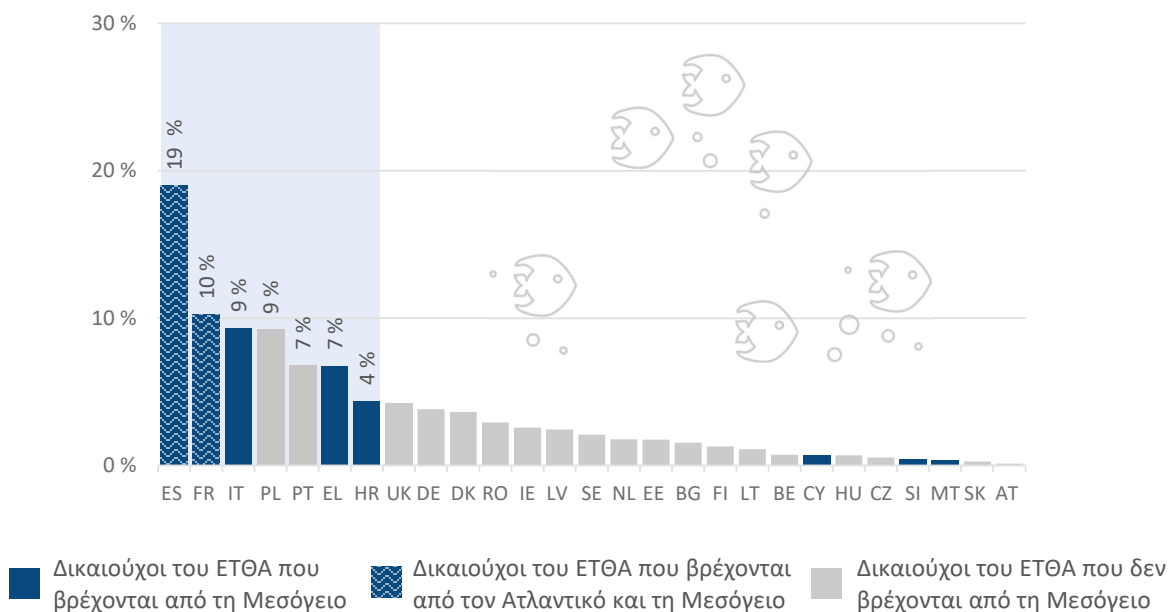
78 Η συνολική χρηματοδότηση του ΕΤΘΑ για την περίοδο 2014-2020 υπερβαίνει τα 6 δισεκατομμύρια ευρώ. Πέντε από τους επτά μεγαλύτερους αποδέκτες χρηματοδότησης του ΕΤΘΑ είναι χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο (βλέπε [γράφημα 15](#)). Εξ αυτών, οι δύο μεγαλύτεροι δικαιούχοι βρέχονται τόσο από τον Ατλαντικό όσο και από τη Μεσόγειο.

⁸³ Βλέπε άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού για την ΚΑΠ.

⁸⁴ Άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού για την ΚΑΠ.

⁸⁵ Βλέπε άρθρο 11 του κανονισμού του ΕΤΘΑ [κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014].

Γράφημα 15 - Τα υψηλότερα ποσά χρηματοδότησης από το ΕΤΘΑ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του εγγράφου «Στοιχεία και αριθμοί για την κοινή αλιευτική πολιτική», (ΕΕ, 2018).

79 Το ΕΤΘΑ στηρίζει τις δραστηριότητες αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Στόχος του είναι η στήριξη της εφαρμογής της ΟΠΘΣ και η συμβολή στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος⁸⁶. Το ταμείο μπορεί να χρηματοδοτεί μέτρα διατήρησης άμεσα, αλλά και έμμεσα, μέσω άλλων συναφών μέτρων (μεταξύ άλλων για τη βελτίωση των επιστημονικών γνώσεων, τη συλλογή δεδομένων, την παρακολούθηση και την επιβολή)⁸⁷. Εκτιμούμε ότι, μέχρι το τέλος του 2019, τα τέσσερα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη είχαν χρησιμοποιήσει περίπου το 6 % της συνολικής χρηματοδότησής τους από το ΕΤΘΑ για μέτρα διατήρησης που συνδέονται άμεσα με την ΟΠΘΣ και τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους⁸⁸ και επιπλέον 8 % για μέτρα με λιγότερο άμεσο αντίκτυπο στη διατήρηση. Εξ αυτών των κονδυλίων, είχαν χρησιμοποιήσει λιγότερα από 2 εκατομμύρια ευρώ (ή 0,2 %) για τον περιορισμό του αντικτύπου της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον (βλέπε [γράφημα 16](#)). Μελέτη

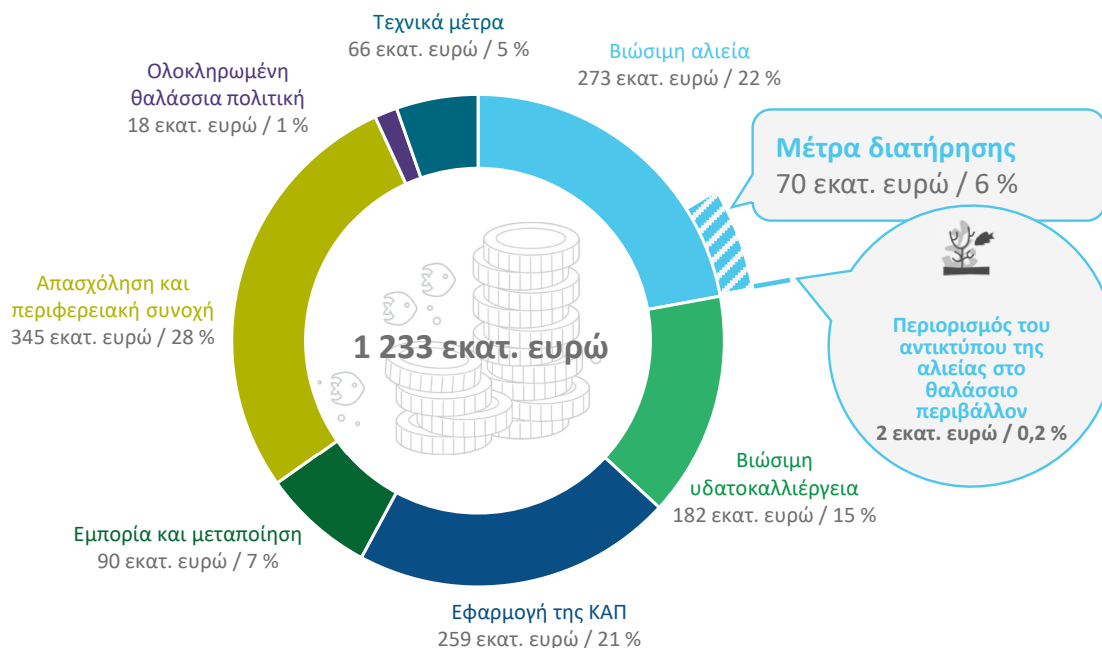
⁸⁶ Προοίμιο (αιτιολογική σκέψη 10) του κανονισμού για το ΕΤΘΑ.

⁸⁷ Άρθρο 6 του κανονισμού για το ΕΤΘΑ.

⁸⁸ Άρθρα 37 έως 40 του κανονισμού για το ΕΤΘΑ: «Στήριξη για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή μέτρων διατήρησης και περιφερειακή συνεργασία», «Μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον και προσαρμογή της αλιείας στην προστασία των ειδών», «Καινοτομία που συνδέεται με τη διατήρηση των έμβιων υδάτινων πόρων», «Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων και καθεστώτα αντιστάθμισης στο πλαίσιο των βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων».

που χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή⁸⁹ το 2020 κατέδειξε ότι, έως το 2019, τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν χρησιμοποιήσει 14 εκατομμύρια ευρώ από το ΕΤΘΑ για την προστασία ευαίσθητων ειδών. Το 2020 ο ΕΟΠ διαπίστωσε την ανάγκη για καλύτερη ευθυγράμμιση της χρηματοδότησης από το ΕΤΘΑ με την ΟΠΘΣ⁹⁰.

Γράφημα 16 - Χρήση κονδυλίων του ΕΤΘΑ στα τέσσερα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη (έως τις 31.12.2019)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που διαβίβασαν τα κράτη μέλη.

80 Το 2011 αναφέραμε ότι η πλεονάζουσα ικανότητα των αλιευτικών στόλων της ΕΕ υπονόμει τη βιωσιμότητα των ιχθυοποθεμάτων⁹¹. Το ΕΤΘΑ αποσκοπούσε στη χρηματοδότηση της βιώσιμης αλιείας και της εφαρμογής της κοινής αλιευτικής πολιτικής την περίοδο 2014-2020⁹². Δεδομένου ότι ορισμένα εμπορικά ιχθυοποθέματα υφίσταντο υπεραλίευση, ένας από τους όρους του ταμείου ήταν η μη χρησιμοποίηση της χρηματοδότησης για την αύξηση της αλιευτικής ικανότητας των

⁸⁹ «EMFF use for the protection of sensitive species», τελική έκθεση, Μάρτιος 2020.

⁹⁰ ΕΟΠ, «Marine messages II», 2020, σ. 53.

⁹¹ Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, ειδική έκθεση 12/2011 με τίτλο «Συνέβαλαν τα μέτρα της ΕΕ στην προσαρμογή της ικανότητας των αλιευτικών στόλων στις διαθέσιμες αλιευτικές δυνατότητες;».

⁹² Άρθρο 5 του κανονισμού για το ΕΤΘΑ.

αλιευτικών στόλων. Ως εκ τούτου, το ταμείο δεν στήριζε τη ναυπήγηση νέων σκαφών ούτε την αύξηση της αλιευτικής ικανότητας των υπαρχόντων σκαφών⁹³.

81 Η πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση νέου ταμείου για την περίοδο 2021-2027 απέκλειε εκ νέου τη χρηματοδοτική στήριξη για αύξηση της αλιευτικής ικανότητας των υφιστάμενων σκαφών και προέβλεπε υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις χρηματοδοτική στήριξη για την πρώτη απόκτηση μικρών σκαφών παράκτιας αλιείας⁹⁴. Τον Ιούνιο του 2019, τα συμπεράσματα του Συμβουλίου⁹⁵ σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής προέβλεπαν χρηματοδοτική στήριξη για την πρώτη απόκτηση αλιευτικών σκαφών υπό ορισμένες προϋποθέσεις, καθώς και παρέκκλιση από την απαγόρευση αύξησης της αλιευτικής ικανότητας από τη στήριξη. Κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, οι νομοθετικές αρχές δεν είχαν ακόμη εγκρίνει το κείμενο. Σημειώνουμε ότι η παροχή στήριξης για την απόκτηση αλιευτικών σκαφών και η αύξηση της αλιευτικής ικανότητας μπορούν να εντείνουν τις πιέσεις στα ιχθυαποθέματα και τα ευπαθή θαλάσσια ενδιαίτηματα.

82 Το πρόγραμμα LIFE⁹⁶ είναι το εργαλείο της ΕΕ που αποσκοπεί ειδικά στη στήριξη περιβαλλοντικών έργων. Από το 2014, το πρόγραμμα LIFE έχει δημιουργήσει **ολοκληρωμένα έργα**, τα οποία έχουν ως ειδικό στόχο τη στήριξη, με υψηλότερα ποσά χρηματοδότησης, των κρατών μελών της ΕΕ στην εφαρμογή της νομοθεσίας για το περιβάλλον και το κλίμα. Τρία από τα τέσσερα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη είχαν προωθήσει τέτοια έργα με δράσεις για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος: **ολοκληρωμένο έργο LIFE Intemares** στην Ισπανία, **ολοκληρωμένο έργο LIFE Marine Habitats** στη Γαλλία και **ολοκληρωμένο έργο LIFE Azores Natura** στην Πορτογαλία. Στα τέσσερα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη, εντοπίσαμε καλά παραδείγματα χρηματοδότησης από το πρόγραμμα LIFE της ΕΕ έργων σχετικών με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, καθώς και παραδείγματα ορθής χρήσης της χρηματοδότησης του Interreg. Στο **πλαίσιο 10** παρατίθενται παραδείγματα περιπτώσεων στις οποίες η ενωσιακή χρηματοδότηση βοήθησε ουσιαστικά.

⁹³ Άρθρο 5 του κανονισμού για το ΕΤΘΑ.

⁹⁴ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και την κατάργηση του κανονισμού 508/2014. COM(2018) 390 τελικό της 12.6.2018, άρθρα 13 και 16.

⁹⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για ένα νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, του Ιουνίου του 2019.

⁹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1293/2013.

Πλαίσιο 10

Η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά

Στο αρχιπέλαγος Berlengas (περιοχή του δικτύου Natura 2000 στην Πορτογαλία), η ΕΕ συγχρηματοδότησε το έργο **LIFE Berlengas** (με περίπου 0,7 εκατομμύρια ευρώ). Το έργο αποσκοπούσε στην αποκατάσταση των πληθυσμών των θαλάσσιων πτηνών και στη μείωση των τυχαίων συλλήψεων θαλάσσιων πτηνών. Οι δράσεις περιλάμβαναν την εξάλειψη χωροκατακτητικών ειδών (*Rattus rattus*) και τον έλεγχο του πληθυσμού των θηρευτών. Έως το τέλος του έργου, ένα ζευγάρι κυματοβατών της Μαδέρας είχε επανέλθει για φωλεασμό στην κύρια νήσο. Το έργο μείωσε τις τυχαίες συλλήψεις θαλάσσιων πτηνών κατά την αλιεία με γρι-γρι, με τη χρήση ελκόμενου ανεμόπτερου μιμούμενου αρπακτικού πτηνό. Η στενή συνεργασία βιολόγων και αλιέων συνέβαλε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις τυχαίες συλλήψεις.

Ο πρώτος νεοσσός κυματοβάτη της Μαδέρας που γεννήθηκε στο Berlenga

© Ana Isabel Fagundes.

Ελκόμενο ανεμόπτερο μιμούμενο αρπακτικό πτηνό

© Elisabete Silva.

Η ΕΕ συγχρηματοδότησε με περίπου 3,5 εκατομμύρια ευρώ το έργο **FISHMPABLU2** του προγράμματος **Interreg**, το οποίο αφορούσε 11 ΠΘΠ σε έξι μεσογειακές χώρες (Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία και Σλοβενία). Το έργο αποσκοπούσε στην προώθηση της βιώσιμης αλιείας μικρής κλίμακας εντός των ΠΘΠ και γύρω από αυτές, μέσω της δοκιμής διαφόρων ειδών μέτρων (π.χ. συμμετοχή των αλιέων στην επιτήρηση, την παρακολούθηση και τη λήψη αποφάσεων, αντικατάσταση αλιευτικών εργαλείων, μείωση της αλιευτικής προσπάθειας κ.λπ.) και οδήγησε στην ανάπτυξη μιας «εργαλειοθήκης διακυβέρνησης» για κάθε μέτρο για τους διαχειριστές ΠΘΠ και τους αλιείς μικρής κλίμακας.

Συμπεράσματα και συστάσεις

83 Στο πλαίσιο του εν προκειμένω ελέγχου εξετάστηκε κατά πόσο το πλαίσιο της ΕΕ για την αντιμετώπιση των κύριων πιέσεων που ασκούνται στη θαλάσσια βιοποικιλότητα και τους θαλάσσιους οικοτόπους έχει σχεδιαστεί ορθά και εφαρμόζεται σωστά στην πράξη σε επιλεγμένες περιοχές του Ατλαντικού και της Μεσογείου, καθώς και αν επιτεύχθηκαν αποτελέσματα με τα κονδύλια της ΕΕ. Επιστημονικοί φορείς αδιαμφισβήτητου κύρους έχουν προσδιορίσει την αλιεία ως σημαντικό παράγοντα πίεσης στο θαλάσσιο περιβάλλον. Ως εκ τούτου, κατά την εξέταση του πλαισίου πολιτικής, της ενωσιακής χρηματοδότησης και του τρόπου υλοποίησής τους, δώσαμε ιδιαίτερη προσοχή στα θέματα της αλιείας.

84 Συνολικά, παρά την ύπαρξη πλαισίου για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, οι δράσεις της ΕΕ δεν αποκατέστησαν την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσών, ούτε περιόρισαν την αλιεία σε βιώσιμα επίπεδα σε όλες τις θάλασσες. Διαπιστώσαμε ότι η δράση της ΕΕ συνέβαλε στην επίτευξη προόδου στον Ατλαντικό, όπου η κατάσταση πολλών ιχθυαποθεμάτων σταθεροποιήθηκε ή/και βελτιώθηκε, αλλά ότι στη Μεσόγειο δεν υπάρχουν ενδείξεις προόδου.

85 Οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές (ΠΘΠ) αποτελούν τα πλέον εμβληματικά μέτρα διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, τα κράτη μέλη οφείλουν να δημιουργήσουν συνεκτικά δίκτυα τέτοιων περιοχών, και η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο την προστασία του 10 % των θαλασσών της έως το 2020. Η εκτίμησή μας όσον αφορά τον ρόλο των ΠΘΠ είναι σύμφωνη με τη διαπίστωση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, ο οποίος επισήμανε την έλλειψη αποτελεσματικού, ορθά διαχειριζόμενου και καλά συνδεδεμένου δικτύου ΠΘΠ (βλέπε σημεία [31](#) έως [38](#)). Ως εκ τούτου, παρείχαν περιορισμένη προστασία στη θαλάσσια βιοποικιλότητα.

86 Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επιβάλλουν περιορισμούς στις αλιευτικές δραστηριότητες πέραν των χωρικών υδάτων τους χωρίς να έχουν προηγηθεί πολυμερείς συζητήσεις. Το γεγονός αυτό περιπλέκει την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (βλέπε σημείο [39](#)).

87 Η ενωσιακή νομοθεσία τόσο για την κοινή αλιευτική πολιτική όσο και για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για τον συντονισμό των αλιευτικών μέτρων με εκείνα που αποσκοπούν στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Διαπιστώσαμε ότι, στην πράξη, οι διατάξεις του άρθρου 11 του κανονισμού για την ΚΑΠ και του άρθρου 15 της ΟΠΘΣ δεν είχαν λειτουργήσει όπως προβλεπόταν στις περιοχές που εξετάσαμε, γεγονός που επηρέασε αρνητικά τον συντονισμό μεταξύ των δύο αυτών τομέων πολιτικής (βλέπε σημεία **40** έως **46**).

88 Το δίκτυο Natura 2000, το οποίο θεσπίστηκε με τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της δράσης της ΕΕ για την προστασία της βιοποικιλότητας. Σε άλλες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ περιλαμβάνονται προστατευτικές διατάξεις που καλύπτουν τα είδη και τους οικοτόπους που απειλούνται στις εν λόγω οδηγίες. Παρατηρήσαμε ότι οι κατάλογοι των απειλούμενων ειδών και οικοτόπων που καταρτίστηκαν πριν από περισσότερα από 25 χρόνια δεν λαμβάνουν υπόψη τις πρόσφατες επιστημονικές γνώσεις. Επομένως, η εν λόγω νομοθεσία δεν προστατεύει ορισμένα απειλούμενα είδη (βλέπε σημεία **47** έως **51**).

Σύσταση 1 – Να προσδιοριστούν οι κανονιστικές και διοικητικές αλλαγές που είναι αναγκαίες για την προστασία ευαίσθητων ειδών και οικοτόπων

Προκειμένου να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ της περιβαλλοντικής και της αλιευτικής πολιτικής, η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, πρέπει να προσδιορίσει τις κανονιστικές και διοικητικές αλλαγές που είναι αναγκαίες για την προστασία ευαίσθητων ειδών και οικοτόπων, οι οποίες:

- ο αφενός, θα διευκολύνουν την ταχύτερη εφαρμογή των μέτρων διατήρησης στο πλαίσιο της ΚΑΠ και της ΟΠΘΣ και,
- ο αφετέρου, θα επεκτείνουν την προστασία σε περισσότερα είδη (ιδίως σε εκείνα που έχουν ταξινομηθεί ως «κρίσιμωσ απειλούμενα») και οικοτόπους βάσει των τρεχουσών επιστημονικών γνώσεων.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2022

89 Στον Ατλαντικό, όπου η διαχείριση της αλιευτικής δραστηριότητας συνδέεται με τον καθορισμό ορίων επιτρεπόμενων αλιευμάτων, έχει σημειωθεί σημαντική βελτίωση των ιχθυαποθεμάτων και η Επιτροπή προσδοκά ότι η βιώσιμη αλιεία θα αντιπροσωπεύει το 99 % των εκφορτώσεων αλιευμάτων προερχομένων αποκλειστικά

από την ΕΕ και το 73 % των βιολογικών αποθεμάτων. Στις περιπτώσεις των ιχθυαποθεμάτων για τα οποία είναι διαθέσιμες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις σχετικά τη ΜΒΑ, η βιομάζα των αποθεμάτων εμφάνιζε αυξητική τάση. Ωστόσο, παρατηρήσαμε ότι γνωμοδοτήσεις σχετικά με τη ΜΒΑ δεν ήταν διαθέσιμες για περισσότερα από τα μισά βιολογικά αποθέματα, ότι πολλά αποθέματα εξακολουθούσαν να υπεραλιεύονται και ότι ο συνολικός στόχος αλίευσης όλων των αποθεμάτων σύμφωνα με τις γνωμοδοτήσεις σχετικά με τη ΜΒΑ έως το 2020 δεν θα επιτευχθεί (βλέπε σημεία 52 έως 58).

90 Στη Μεσόγειο, ο αρμόδιος επιστημονικός φορέας σε επίπεδο ΕΕ (ΕΤΟΕΑ) ανέφερε το 2019 ότι το επίπεδο της αλιευτικής δραστηριότητας ήταν διπλάσιο του επιπέδου βιωσιμότητας (βλέπε σημεία 59 και 60).

91 Διαπιστώσαμε ότι η δράση της ΕΕ δεν είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία των προστατευόμενων περιοχών αλιείας που προβλέπει ο κανονισμός για τη Μεσόγειο του 2006. Απαγορευμένες περιοχές αλιείας για θαλάσσιες λεκάνες μπορούν να δημιουργηθούν με τη χρήση άλλων εργαλείων. Η ΓΕΑΜ παρέχει επίσης τη δυνατότητα δημιουργίας απαγορευμένων περιοχών αλιείας βάσει επιστημονικών γνωμοδοτήσεων. Από το 2019, το πολυετές σχέδιο για τη Δυτική Μεσόγειο παρέχει ένα εναλλακτικό μέσο για τη δημιουργία απαγορευμένων περιοχών αλιείας, αλλά μεταθέτει τον συνολικό στόχο της επίτευξης της ΜΒΑ από το 2020 στην 1η Ιανουαρίου 2025. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει το σχέδιο το 2024, λίγο πριν από την εκπνοή αυτής της νέας προθεσμίας (σημεία 61 και 65).

92 Τα τεχνικά μέτρα μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικότερα στη μείωση του αρνητικού περιβαλλοντικού αντικτύπου της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον της Μεσογείου. Τα τεχνικά μέτρα της ΕΕ που ισχύουν στη Μεσόγειο είναι δύσκολο να εφαρμοστούν, και μέχρι στιγμής έχουν αποδειχθεί ανεπαρκή για την προστασία των θαλάσσιων πόρων. Το 2018 η Επιτροπή πρότεινε νέο κανονισμό ελέγχου, ο οποίος αντιμετωπίζει ορισμένες από τις γνωστές αδυναμίες που αφορούν την αλιεία στη Μεσόγειο, ιδίως την παρακολούθηση των αλιευμάτων και του στίγματος των σκαφών (σημεία 66 έως 69).

93 Η ΕΕ, τα μεσογειακά κράτη μέλη της και άλλα μεσογειακά κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο (ΓΕΑΜ). Οι απαγορευμένες περιοχές αλιείας που έχουν καθοριστεί από τη ΓΕΑΜ καλύπτουν περίπου το 1 % της Μεσογείου. Επιπλέον, η ΓΕΑΜ έχει απαγορεύσει ορισμένες επιζήμιες αλιευτικές τεχνικές (σημείο 70) σε όλα τα ύδατα βάθους άνω των 1 000 μέτρων (που αντιστοιχούν στο 59 % της έκτασης της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου).

94 Τα ανώτατα όρια αλιευτικής ικανότητας της ΕΕ και το καθεστώς Εισόδου/Εξόδου δεν σχεδιάστηκαν για την αντιμετώπιση των ειδικών συνθηκών στις περιφερειακές θάλασσες της ΕΕ και δεν λαμβάνουν υπόψη τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των διαφόρων ειδών αλιευτικών τεχνικών (σημεία **72** έως **75**).

Σύσταση 2 – Να ενισχυθούν τα μέτρα προστασίας στη Μεσόγειο

Δεδομένης της χρόνιας υποβάθμισης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων της Μεσογείου, η Επιτροπή, από κοινού με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, πρέπει:

- να εξετάσει τη δυνατότητα καθιέρωσης περαιτέρω προστατευόμενων περιοχών αλιείας στη θαλάσσια λεκάνη της Μεσογείου·
- να υποβάλλει τακτικά στοιχεία σχετικά με την πρόοδο που επιτυγχάνεται και την ανάγκη λήψης διορθωτικών μέτρων, στο πλαίσιο του πολυετούς σχεδίου για τη δυτική Μεσόγειο, ώστε να προσδιορίζονται και να λαμβάνονται ανάλογα μέτρα.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2023

95 Οι πολιτικές της ΕΕ προβλέπουν ότι η ενωσιακή χρηματοδότηση πρέπει να στηρίζει την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η ΕΕ διαθέτει διάφορα μέσα για την επίτευξη αυτού του στόχου. Το ΕΤΘΑ σχεδιάστηκε για τη στήριξη των στόχων της ΚΑΠ και μπορεί να χρηματοδοτεί μέτρα διατήρησης τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Όσον αφορά τα τέσσερα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη, εκτιμούμε ότι το 6 % της συνολικής χρηματοδότησης από το ΕΤΘΑ που χρησιμοποιήθηκε ως το τέλος του 2019 διατέθηκε άμεσα για μέτρα διατήρησης και ένα πρόσθετο 8 % για μέτρα που συνδέονται εμμέσως με τους στόχους διατήρησης (σημεία **76** έως **79**).

96 Η πλεονάζουσα ικανότητα του αλιευτικού στόλου στη Μεσόγειο αποτελεί μία από τις αιτίες της υπεραλίευσης. Επισημάναμε ότι η πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση νέου ταμείου για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 διατήρησε σε μεγάλο βαθμό τους υφιστάμενους περιορισμούς στη χρηματοδότηση για την αύξηση της αλιευτικής ικανότητας (σημεία **80** και **81**).

97 Το πρόγραμμα LIFE της ΕΕ αποσκοπεί στη στήριξη περιβαλλοντικών έργων, ιδίως μέσω ολοκληρωμένων έργων. Το πρόγραμμα Interreg μπορεί επίσης να χρηματοδοτεί έργα για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήσαμε επίσκεψη, εντοπίσαμε παραδείγματα ορθής χρήσης αυτών των κονδυλίων (σημείο 82).

Σύσταση 3 – Να αυξηθεί το δυναμικό της ενωσιακής χρηματοδότησης

Η Επιτροπή πρέπει, στο πλαίσιο της διαδικασίας προγραμματισμού του επόμενου ΕΤΘΑ, από κοινού με τα κράτη μέλη, να προσδιορίσει τρόπους με τους οποίους θα αυξήσει τη συμβολή της χρηματοδότησης του ΕΤΘΑ στους στόχους διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2023

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει ο Samo Jereb, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 28ης Οκτωβρίου 2020.

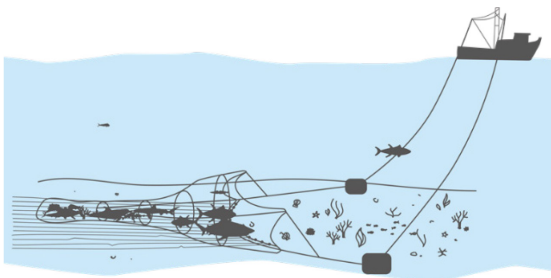
Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Klaus-Heiner Lehne
Πρόεδρος

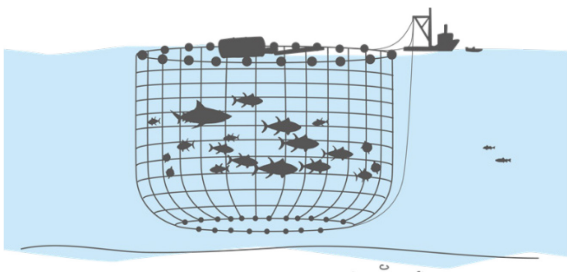
Παραρτήματα

Παράρτημα Ι — Αλιευτικές τεχνικές

Το παρόν παράρτημα εξηγεί συνοπτικά τα κύρια χαρακτηριστικά ορισμένων αλιευτικών τεχνικών⁹⁷.

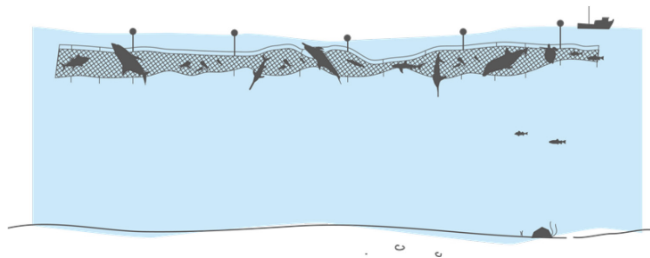

Η **τράτα βυθού** είναι ένα κωνικό δίχτυ που σύρεται οριζόντια (από ένα ή δύο σκάφη) στον βυθό της θάλασσας. Συνήθως έχει δύο πόρτες στις άκρες του δικτυού που εκτείνονται μπροστά από το άνοιγμα και καταλήγει σε στενό, κλειστό άκρο (σάκος της τράτας), όπου παγιδεύονται τα αλιεύματα. Το δίχτυ είναι σχεδιασμένο για την παγίδευση ειδών που ζουν στον πυθμένα ή κοντά στον πυθμένα.

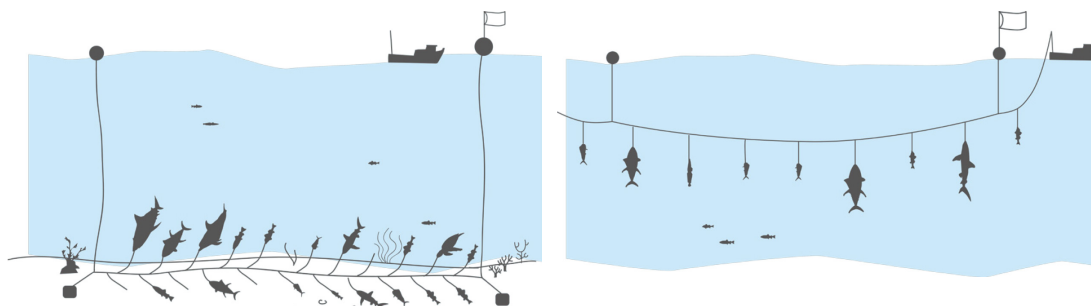

Το **γρι-γρι** είναι ένα μακρύ κυκλικό δίχτυ οριοθετημένο στο πάνω και το κάτω άκρο του. Στο κάτω άκρο είναι περασμένοι κρίκοι, από τους οποίους διέρχεται συρματόσχοινο ή σχοινί που χρησιμοποιείται για το κλείσιμο του κάτω μέρους του δικτυού κλειστού τύπου και την παγίδευση των ιχθύων. Αποτελεί γενικά το αποτελεσματικότερο εργαλείο αλιείας στην ανοικτή θάλασσα σε απόσταση από τον βυθό.

⁹⁷ Βάσει πληροφοριών από τον [ιστότοπο του FAO](#).

Τα **παρασυρόμενα απλάδια** αποτελούνται από σειρά δίχτυών που διατηρούνται σε γενικές γραμμές κατακόρυφα χάρη σε πλωτήρες στερεωμένους στο επάνω μέρος τους («επάνω γραντί») και βαρίδια στην κάτω πλευρά τους («κάτω γραντί»). Τα δίχτυα παρασύρονται από το ρεύμα, συνήθως κοντά στην επιφάνεια ή σε μέσο βάθος, εγκλωβίζοντας ψάρια από τα βράγχιά τους όταν εισέρχονται σε αυτά. Τα παρασυρόμενα δίχτυα μπορεί να είναι προσδεδεμένα στο σκάφος ή να αφήνονται να παρασυρθούν ελεύθερα και να ανακτώνται αργότερα.

Το **σταθερό παραγάδι** αποτελείται από μια κύρια πετονιά με αγκίστρια στις διακλαδώσεις της («παράμαλλα») τοποθετημένα σε τακτά διαστήματα. Μπορεί να ποντίζεται κοντά στον πυθμένα ή, πιο σπάνια, σε μέσο βάθος ή κοντά στην επιφάνεια. Το μήκος του μπορεί να κυμαίνεται από μερικές εκατοντάδες μέτρα στην παράκτια αλιεία έως άνω των 50 χιλιομέτρων στην περίπτωση της μηχανικής αλιείας μεγάλης κλίμακας. Στην περίπτωση των **παρασυρόμενων παραγαδιών**, η κύρια πετονιά διατηρείται κοντά στην επιφάνεια ή σε συγκεκριμένο βάθος με τη χρήση πλωτήρων τοποθετημένων σε τακτά διαστήματα.

Παράρτημα II — Επιλεγμένες ΠΟΠ

Θαλάσσιες υποπεριφέρειες: Βισκαϊκός Κόλπος και ιβηρικές ακτές (BIC), Μακαρονησία (MAC), Δυτική Μεσόγειος (WM).

Έτος: Έτος πρότασης ως τύπου κοινοτικής σημασίας

ΙΣΠΑΝΙΑ

ΠΟΠ Natura 2000	Υποπεριφέρεια	Έτος	Θαλάσσια ζώνη (ha)	
ES1200055	Cabo Busto-Luanco	BIC	2004	7 712
ES1110006	Complejo húmido de Corrubedo	BIC	1997	7 410
ES6200048	Valles submarinos del Escarpe de Mazarrón	WM	2000	154 082
ES0000020	Delta de l'Ebre	WM	2006	35 972
ES7020017	Franja marina Teno-Rasca	MAC (Κανάριες νήσοι)	1999	69 490

ΓΑΛΛΙΑ

ΠΟΠ Natura 2000	Υποπεριφέρεια	Έτος	Θαλάσσια ζώνη (ha)	
FR5400469	Pertuis Charentais	BIC	1999	456 027
FR7200811	Panache de la Gironde et plateau rocheux de Cordouan (Système Pertuis-Gironde)	BIC	2008	95 256
FR9402013	Plateau du Cap Corse	WM	2008	178 265
FR9301613	Rade d'Hyères	WM	2002	44 958
FR9301602	Calanques et îles marseillaises, Cap Canaille et massif du Grand Caunet	WM	2003	39 512

ΙΤΑΛΙΑ

ΠΟΠ Natura 2000	Υποπεριφέρεια	Έτος	Θαλάσσια ζώνη (ha)	
IT5160002	Isola di Gorgona - area terrestre e marina	WM	1995	14 611
ITB010082	Isola dell' Asinara	WM	2002	11 862
IT5160018	Secche della Meloria	WM	2011	8 727
ITA010026	Fondali dell'isola dello Stagnone di Marsala	WM	1995	3 442
IT1344270	Fondali Punta Mesco - Rio Maggiore	WM	1995	546
IT1332674	Fondali Monte Portofino	WM	1995	544

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

ΠΘΠ Natura 2000	Υποπεριφέρεια	Έτος	Θαλάσσια ζώνη (ha)	
PTCON0062	Banco Gorringe	BIC	2015	2 292 778
PTCON0012	Costa Sudoeste	BIC	1997	163 870
PTCON0056	Peniche /Stª Cruz	BIC	1998	5 474
PTDES0001	Ilhas Desertas	MAC (Μαδέρα)	1995	10 060
PTMIG0021	Reserva Natural Marinha do Banco D. João de Castro (Canal Terceira - S. Miguel)	MAC (Αζόρες)	1997	1 648

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

ΑΟΖ: Αποκλειστική οικονομική ζώνη

ΓΕΑΜ: Γενική επιτροπή αλιείας για τη Μεσόγειο

ΔΣΕΘ: Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλασσών

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΟΠ: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

ΕΤΘΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

ΕΤΟΕΑ: Επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας

ΚΑΠ: Κοινή αλιευτική πολιτική

ΚΠΚ: Καλή περιβαλλοντική κατάσταση

ΜΒΑ: Μέγιστη βιώσιμη απόδοση

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΠΘΣ: Οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική

ΠΘΠ: Προστατευόμενη θαλάσσια περιοχή

ΠΟΔΑ: Περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας

ΠΣΘ: Περιφερειακές συμβάσεις για τη θάλασσα

ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

FAO: Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών

IUCN: Διεθνής ένωση για τη διατήρηση της φύσης

NEAFC: Επιτροπή Αλιείας του Βορειοανατολικού Ατλαντικού

Γλωσσάριο

Αλιευτική προσπάθεια: Μέτρο της αλιευτικής δραστηριότητας που λαμβάνει υπόψη την αλιευτική ικανότητα ενός σκάφους ή στόλου και τον αριθμό των ημερών αλιείας.

Αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ): Θαλάσσια ζώνη που εκτείνεται ακριβώς μετά τα χωρικά ύδατα μιας παράκτιας χώρας, στην οποία η εν λόγω χώρα έχει ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις δυνάμει της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Ασφαλή βιολογικά όρια: Σύνολο παραμέτρων, λιγότερο περιοριστικών από τη ΜΒΑ, οι οποίες, εφόσον τηρηθούν στο πλαίσιο της διαχείρισης ενός ιχθυαποθέματος, μπορούν να διασφαλίσουν χαμηλή πιθανότητα κατάρρευσής του.

Βενθοπελαγικά είδη ιχθύων: Είδος ή ομάδα ιχθύων που ζει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του/της στον πυθμένα της θάλασσας ή κοντά σε αυτόν.

Βιολογικό απόθεμα: Ομάδα ατόμων που ανήκουν σε ένα είδος σε συγκεκριμένη ζώνη.

Βιομάζα αποθέματος: Το συνδυασμένο βάρος όλων των ιχθύων ενός αποθέματος με ικανότητα αναπαραγωγής.

Καθεστώς αλιευτικής προσπάθειας: Μια προσέγγιση για τη διαχείριση των ιχθυαποθεμάτων που βασίζεται στην επιβολή ορίων στην αλιευτική προσπάθεια.

Καθεστώς Εισόδου/Εξόδου: Νομικό πλαίσιο για τη διαχείριση του μεγέθους του αλιευτικού στόλου της ΕΕ σύμφωνα με καθορισμένα ανώτατα όρια, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να προσθέτουν νέα σκάφη χωρίς να λαμβάνουν υπόψη την αποσυρθείσα αλιευτική ικανότητα.

Μέγιστη βιώσιμη απόδοση (ΜΒΑ): Η μέγιστη ποσότητα ιχθύων που μπορούν να αλιεύονται συνεχώς υπό τις υφιστάμενες συνθήκες χωρίς να εξαντλούνται τα αποθέματα.

Οικοσυστημική προσέγγιση της διαχείρισης της αλιείας: Πρόκειται για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη το οικοσύστημα συνολικά. Επιδίωξη της είναι η διατήρηση των οικοσυστημάτων υγιών, καθαρών, μη τοξικών, παραγωγικών και ανθεκτικών, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα οφέλη από τους έμβιους θαλάσσιους πόρους είναι σημαντικά και ότι οι επιπτώσεις των αλιευτικών δραστηριοτήτων στα θαλάσσια οικοσυστήματα είναι μικρές και δεν επηρεάζουν αρνητικά το μέλλον τους.

Πελαγικά είδη: Θαλάσσια είδη που περνούν το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου ζωής τους στην ανοικτή θάλασσα και σε απόσταση από τον θαλάσσιο βυθό.

Περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης αλιείας (ΠΟΔΑ): Διεθνείς οργανισμοί που συγκροτούνται από χώρες με αλιευτικά συμφέροντα σε μια περιοχή. Άλλες ΠΟΔΑ διαχειρίζονται άκρως μεταναστευτικά είδη (όπως η Διεθνής Επιτροπή για τη Διατήρηση των Θυννοειδών του Ατλαντικού) και άλλες ιχθυαποθέματα σε μια δεδομένη γεωγραφική περιοχή (όπως η NEAFC).

Περιφερειακές συμβάσεις για τη θάλασσα (ΠΣΘ): Δομές συνεργασίας για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στις οποίες συμμετέχουν κράτη μέλη και γειτονικές χώρες που μοιράζονται θαλάσσια ύδατα. Οι τέσσερις ευρωπαϊκές ΠΣΘ είναι η OSPAR (η σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του βορειοανατολικού Ατλαντικού), η HELCOM (η σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην περιοχή της Βαλτικής), η σύμβαση της Βαρκελώνης (η σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παρακτίων περιοχών της Μεσογείου), και η σύμβαση του Βουκουρεστίου (η σύμβαση για την προστασία του Ευξείνου Πόντου από τη ρύπανση).

Προστατευόμενη θαλάσσια περιοχή (ΠΘΠ): Θαλάσσια περιοχή που ορίζεται με νόμο ή με άλλο τρόπο ως ζώνη για την προστασία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, των φυσικών πόρων και των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα: Πολυμερής συνθήκη που συνήφθη το 1992 υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τη βιώσιμη χρήση των συνιστωσών της και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρήση γενετικών πόρων.

Σύμβαση για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης (Σύμβαση της Βέρνης): Πολυμερής συνθήκη που συνήφθη το 1979, υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, για τη διατήρηση των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας και των οικοτόπων τους, ιδίως των απειλούμενων ή ευάλωτων.

Σύμβαση για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας (Σύμβαση της Βόννης): Πολυμερής συνθήκη που συνήφθη το 1979, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών σε όλο το φάσμα των περιοχών στις οποίες κατοικούν.

Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας: Πολυμερής συνθήκη που συνήφθη το 1982 υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, η οποία καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εθνών όσον αφορά τη χρήση των θαλασσών και των ωκεανών του πλανήτη και περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές για το περιβάλλον και τη διαχείριση των θαλάσσιων φυσικών πόρων.

Συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα (TAC): Ο μέγιστος όγκος που μπορεί να αλιευθεί από ένα απόθεμα ιχθύων ετησίως στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

Interreg: Σύνολο προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και στηρίζουν τη διασυνοριακή συνεργασία μέσω χρηματοδότησης έργων. Στόχος είναι να συμβάλει στην από κοινού αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων και στην εξεύρεση κοινών λύσεων σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του περιβάλλοντος.

LIFE: Από το 1992, αποτελεί το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα.

LIFE: Από το 2014, αποτελεί το χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για τη θάλασσα και αλιευτική πολιτική.

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**

**«ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΕΧΕΙ ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΡΟΣ ΟΧΙ
ΟΜΩΣ ΚΑΙ ΒΑΘΟΣ»**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

I. Πράγματι, αναγνωρίζεται συνήθως ότι η αλιεία αποτελεί μία από τις κυριότερες πιέσεις που ασκούνται στις θάλασσες της ΕΕ, μαζί με άλλες πιέσεις, όπως η πρόκληση ζημίας στον θαλάσσιο πυθμένα (η οποία αναμένεται να αυξηθεί με την αύξηση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων εκτός της αλιείας), η ρύπανση (από διάφορες δραστηριότητες, με τον εμπλουτισμό με θρεπτικά συστατικά και τις ρυπογόνους ουσίες, τα απορρίμματα στη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένων των πλαστικών και των μικροπλαστικών, τον υποθαλάσσιο θόρυβο κ.λπ.) και η εξάπλωση μη ενδημικών ειδών. Αυτές οι λοιπές πιέσεις αφορούν άλλους τομείς δραστηριοτήτων εκτός της αλιείας, όπως οι θαλάσσιες μεταφορές, η ενέργεια, ο τουρισμός, η γεωργία και η βιομηχανία. Με την τεχνολογική πρόοδο προκύπτουν νέες ευκαιρίες για υφιστάμενες και νέες θαλάσσιες δραστηριότητες, οι οποίες δημιουργούν αυξημένο ανταγωνισμό για τον θαλάσσιο χώρο, στοιχείο που αποτελεί επίσης πηγή σημαντικής πίεσης στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Τέλος, η κλιματική αλλαγή έχει γενικά αρνητικό αντίκτυπο —μέσω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας, της αποξυγόνωσης, της οξίνισης και της υπερθέρμανσης των ωκεανών— στους ωκεανούς, στη βιοποικιλότητα, στα παράκτια και θαλάσσια οικοσυστήματα, καθώς και στις υπηρεσίες που παρέχουν. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο μόνο μια ολιστική, ολοκληρωμένη προσέγγιση, η οποία θα περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες και θα αντιμετωπίζει όλες τις πιέσεις σε ένα πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας και συντονισμού και βελτιωμένης διακυβέρνησης, τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της ΕΕ, μπορεί να αποφέρει απτά αποτελέσματα. Ωστόσο, είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι οι θάλασσες αποτελούν επίσης σημαντική πηγή υγιεινών τροφίμων, τα οποία είναι ζωτικής σημασίας για τον άνθρωπο και την οικονομία.

III. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τη σημασία των εργασιών της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα και υπογραμμίζει την καίρια σημασία του παγκόσμιου πλαισίου για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020, καθώς και την ανάγκη καθορισμού φιλόδοξων και ρεαλιστικών στόχων, οι οποίοι θα κατευθύνουν τη δράση, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη θάλασσα και παράκτια βιοποικιλότητα.

IV. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο I.

V. Η Επιτροπή αντιλαμβάνεται ότι οι «δράσεις της ΕΕ» περιλαμβάνουν τη δράση των κρατών μελών και την ευθύνη τους όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της περιβαλλοντικής και της αλιευτικής νομοθεσίας.

Βλέπε επίσης απαντήσεις της Επιτροπής στο σημείο V και στο σημείο VI στοιχείο β).

Επιπλέον της σημαντικής προόδου που έχει σημειωθεί στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό, η Επιτροπή υπογραμμίζει τις πρόσφατες προσπάθειες και τα επιτεύγματα στη Μεσόγειο.

Ομοίως, οι δείκτες που βασίζονται σε μοντέλα για τη βιώσιμη αλιεία (εκτιμώμενες τάσεις όσον αφορά τη βιομάζα ιχθυαποθεμάτων και τα αξιολογηθέντα ιχθυαποθέματα που υπερβαίνουν τη θνησιμότητα λόγω αλιείας στη μέγιστη βιώσιμη απόδοση) παρέχουν βελτιωμένη εικόνα για τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό, ενώ τα δεδομένα για άλλα ύδατα της ΕΕ, όπως η Μεσόγειος ή ο Εύξεινος Πόντος, δεν είναι ακόμη αρκετά αξιόπιστα ώστε να ληφθούν υπόψη για την παρακολούθηση.

Όσον αφορά τις πτυχές του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), η Επιτροπή επισημαίνει ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να διοχετεύουν/χρησιμοποιούν τα διαθέσιμα κονδύλια της ΕΕ.

VI. α) Όπως αποτυπώνεται στην πρόσφατη έκθεση εφαρμογής της οδηγίας-πλαίσου για τη θαλάσσια στρατηγική (ΟΠΘΣ) [COM(2020) 259] και στην αξιολόγηση του «ελέγχου καταλληλότητας» των οδηγιών της ΕΕ για τα πτηνά και τους οικοτόπους, οι μείζονες προκλήσεις για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης/κατάστασης διατήρησης συνδέονται με κενά εφαρμογής και την έλλειψη φιλόδοξων στόχων και πόρων, και όχι με σημαντικά προβλήματα στο πλαίσιο πολιτικής.

Βλέπε απαντήσεις της Επιτροπής στα σημεία 16 και 20 της έκθεσης.

Η Επιτροπή ξεκινά την αξιολόγηση και την πιθανή επανεξέταση της ΟΠΘΣ και θα διερευνήσει αν υπάρχουν κενά πολιτικής.

Η Επιτροπή συμφωνεί ότι η αποτελεσματικότητα των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών και η συνοχή των δικτύων τους πρέπει να βελτιωθούν και αυτό αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της νέας στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα.

β) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό σημειώθηκε σημαντική πρόοδος και ότι η κατάσταση των ιχθυαποθεμάτων έχει βελτιωθεί σημαντικά. Ενώ το 2009 είχαν καθοριστεί μόνο 5 βιώσιμα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα (TAC) σύμφωνα με τη μέγιστη βιώσιμη απόδοση (MBA), το 2020 ο αριθμός αυτός αυξήθηκε σε 62 TAC.

Μόνο λίγα αποθέματα εξακολουθούν να υπεραλιεύονται και, επί του θέματος αυτού, η Επιτροπή συνεργάζεται με το Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλασσών (ΔΣΕΘ) προκειμένου να διαμορφωθεί μια πληρέστερη επιστημονική εικόνα της κατάστασης του αποθέματος, ώστε να βελτιωθεί η διαχείριση αυτών των αποθεμάτων.

γ) Μολονότι η κατάσταση των αποθεμάτων στη Μεσόγειο επηρεάζεται από τα υψηλά ποσοστά αλιείας, πρέπει να εξεταστεί το συνολικό πλαίσιο, ιδίως βάσει της νέας πρωτοβουλίας πολιτικής, η οποία δρομολογήθηκε με τη διακήρυξη «MedFish4Ever» του 2017, και του μεγάλου αριθμού νέων μέτρων διαχείρισης που θεσπίστηκαν σε επίπεδο λεκάνης μέσω της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο (ΓΕΑΜ). Ωστόσο, τα μέτρα αυτά είναι πρόσφατα και απαιτείται περισσότερος χρόνος για να αποφέρουν απτά αποτελέσματα στη βελτίωση της κατάστασης των ιχθυαποθεμάτων.

Η αλιευτική προσπάθεια αποτελεί έναν από τους μοχλούς διαχείρισης της αλιείας στη Μεσόγειο, αλλά δεν είναι ο μόνος. Ειδικότερα, ο κανονισμός για τη Μεσόγειο προβλέπει μοναδικούς στο είδος τους κανόνες για την προστασία των οικοτόπων και των παράκτιων περιοχών. Τα τεχνικά μέτρα, τα οποία προβλέπονται στον κανονισμό για τα τεχνικά μέτρα, αποτελούν επίσης σημαντικό εργαλείο για τη διαχείριση της αλιείας.

δ) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το ΕΤΘΑ συνιστά το μέσο για τη στήριξη της κοινής αλιευτικής πολιτικής και την επίτευξη όλων των στόχων της, δηλαδή τη συμβολή στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα της αλιείας. Στο πλαίσιο αυτό, στηρίζει ενεργά τη βιοποικιλότητα και το θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς και τον περιορισμό των ζημιών που προκαλούνται από τον αλιευτικό τομέα.

VII. Η Επιτροπή αποδέχεται τις συστάσεις του ΕΕΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

01. Η ΕΕ προωθεί επίσης την περιφερειακή συνεργασία για τη βιώσιμη χρήση των ωκεανών, τόσο στο πλαίσιο των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες (δηλαδή της θαλάσσιας στρατηγικής για την

περιοχή του Ατλαντικού, της πρωτοβουλίας WestMED και του κοινού θαλάσσιου θεματολογίου για τον Εύξεινο Πόντο) όσο και στο πλαίσιο των μακροπεριφερειακών στρατηγικών.

05. Παρότι η ΕΕ διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα για τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων, ταυτόχρονα η Επιτροπή περιορίζεται ως προς τις αρμοδιότητές της, μεταξύ άλλων μέσω του συστήματος κοινών συστάσεων τις οποίες η Επιτροπή μπορεί είτε να αποδεχθεί είτε να απορρίψει. Η ΚΑΠ περιλαμβάνει σαφώς στους στόχους της όχι μόνο περιβαλλοντικούς αλλά και κοινωνικοοικονομικούς στόχους.

07. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο I (σύνοψη).

09. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 84.

10. Η ΚΑΠ αποτελεί μία από τις κοινές πολιτικές της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και το άρθρο 39 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, στόχος της είναι να διασφαλίζει ότι η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια είναι περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμες σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα και ότι παρέχουν μια πηγή υγιεινών τροφίμων για τους πολίτες της ΕΕ.

11. Η Επιτροπή θα ήθελε να υπογραμμίσει τα εξής:

1) Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι αποφάσεις για τη διαχείριση της αλιείας βασίζονται στις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις, απαιτείται εκτεταμένη συλλογή δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συλλέγουν δεδομένα μέσω του πλαισίου συλλογής δεδομένων. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται στη συνέχεια από επιστημονικούς συμβουλευτικούς φορείς για την έκδοση επιστημονικών γνωμοδοτήσεων στις οποίες η Επιτροπή βασίζει τις προτάσεις της, μεταξύ άλλων για τον καθορισμό των ετήσιων αλιευτικών δυνατοτήτων.

2) Οι επιστήμονες δεν είναι ακόμη σε θέση να παράσχουν γνωμοδοτήσεις σχετικά με τη ΜΒΑ για όλα τα αποθέματα. Για περιορισμένο αριθμό αποθεμάτων, αυτό οφείλεται στην έλλειψη επαρκών δεδομένων (ιδίως για τα είδη βαθέων υδάτων ή στη Μεσόγειο) και εν μέρει σε ζητήματα που αφορούν την επιστημονική αξιολόγηση αυτή καθαυτή και σχετίζονται συχνά με τον περιορισμό των πόρων των εμπειρογνομόνων. Παρότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί σημαντικά κατά τα τελευταία έτη, επιδιώκονται περαιτέρω βελτιώσεις, με χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ.

3) Η εκ των υστέρων αξιολόγηση όσον αφορά την επίτευξη του δείκτη Fmsy για το σύνολο των ιχθυοαποθεμάτων έως το 2020 θα είναι δυνατή μόνο βάσει των τελικών στοιχείων για τα αλιεύματα του 2020.

4) Αναμένεται ότι ποσοστό άνω του 99 % των εκφορτώσεων στην περιοχή της Βαλτικής, της Βόρειας Θάλασσας και του Ατλαντικού, οι οποίες τελούν υπό την αποκλειστική διαχείριση της ΕΕ, θα αλιευθούν σε βιώσιμα επίπεδα το 2020.

5) Υπάρχουν ορισμένα αποθέματα για τα οποία δεν θα είναι δυνατή η επίτευξη της ΜΒΑ για το 2020 και τα οποία είναι κοινά με άλλα κράτη. Στις περιπτώσεις στις οποίες τα αποθέματα είναι κοινά με τρίτες χώρες, η επίτευξη της ΜΒΑ εγείρει συγκεκριμένες προκλήσεις, δεδομένου ότι οι τρίτες χώρες υποχρεούνται να συμμερίζονται τον στόχο και να συμφωνούν ως προς τους τρόπους υλοποίησής του.

13. Σε επίπεδο ΕΕ, η διαχείριση της αλιείας στη Μεσόγειο βασίζεται συχνά σε καθεστώτα αλιευτικής προσπάθειας και όχι σε ΤΑC, παρότι υπάρχουν επίσης συστήματα που βασίζονται στα ΤΑC για ορισμένους σημαντικούς τύπους αλιείας (π.χ. αλιεία τόνου). Το πολυετές σχέδιο διαχείρισης για τη Δυτική Μεσόγειο όσον αφορά τη βενθοπελαγική αλιεία, το οποίο θεσπίστηκε το 2019 και αποτελεί

το πρώτο πολυετές σχέδιο διαχείρισης της ΕΕ στη Μεσόγειο, στηρίζει αυτή την προσέγγιση που βασίζεται στην προσπάθεια.

Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστεί η ιδιαιτερότητα της αλιευτικής νομοθεσίας της ΕΕ για τη Μεσόγειο, δηλαδή του κανονισμού για τη Μεσόγειο, ο οποίος προβλέπει την προστασία παράκτιων περιοχών και ευαίσθητων οικοτόπων, σε αντίθεση με άλλες θαλάσσιες λεκάνες.

16. Η αξιολόγηση του «ελέγχου καταλληλότητας» των οδηγιών της ΕΕ για τα πτηνά και τους οικοτόπους κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά σημαντικές και κατάλληλες για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ωστόσο, η πλήρης επίτευξη των στόχων τους θα εξαρτηθεί από την ουσιαστική βελτίωση της εφαρμογής τους στα κράτη μέλη και σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Βάσει των πορισμάτων αυτών, η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή ένα «Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία», το οποίο αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν κατά την αξιολόγηση, καθώς και στη βελτίωση της συνοχής των οδηγιών με ευρύτερους κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους. Η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, η οποία θεσπίστηκε τον Μάιο του 2020, αναμένεται να δώσει νέα ώθηση στην εφαρμογή των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους.

20. Με την ΟΠΘΣ, η ΕΕ έχει χαράξει μια ολιστική και ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική η οποία θέτει σε εφαρμογή την προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα για τη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στις ευρωπαϊκές θάλασσες. Η ΟΠΘΣ παρέχει τη δομή για τη διαμόρφωση των απαραίτητων θαλάσσιων στρατηγικών με σκοπό την επιδίωξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στα θαλάσσια ύδατα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της βιοποικιλότητας σε όλα τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Τα κράτη μέλη καθορίζουν το επίπεδο φιλοδοξίας και τα μέσα για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου. Τόσο τα μέτρα που έχουν τεθεί σε εφαρμογή όσο και το επίπεδο φιλοδοξίας των στρατηγικών των κρατών μελών θα μπορούσαν να τελειοποιηθούν.

24. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το ΕΤΘΑ συνιστά το μέσο για τη στήριξη της ΚΑΠ και την επίτευξη όλων των στόχων της, δηλαδή τη συμβολή στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα της αλιείας. Στο πλαίσιο αυτό, στηρίζει επίσης ενεργά τη βιοποικιλότητα και το θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς και τον περιορισμό των ζημιών που προκαλούνται από τον αλιευτικό τομέα.

ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

25. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 84.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

30. Όσον αφορά τον τίτλο, η Επιτροπή θεωρεί ότι η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος θα μπορούσε να ευνοηθεί από τη βελτίωση της «εφαρμογής» των πολιτικών της ΕΕ, όπως αντικατοπτρίζεται ήδη, μεταξύ άλλων, στην έκθεση εφαρμογής της ΟΠΘΣ ή στον «έλεγχο καταλληλότητας» των οδηγιών της ΕΕ για τα πτηνά και τους οικοτόπους. Στην πραγματικότητα, στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, η οποία θεσπίστηκε πρόσφατα, ζητείται η πλήρης εφαρμογή των περιβαλλοντικών και αλιευτικών πολιτικών.

Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές ενόψει της επικείμενης αξιολόγησης της ΟΠΘΣ.

31. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημιουργία και η αποτελεσματική διαχείριση δικτύων προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών θα συμβάλει στη διατήρηση της πλούσιας και συχνά μοναδικής θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Η Επιτροπή έχει επίγνωση του γεγονότος ότι, επί του παρόντος, το δίκτυο

προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (ΠΘΠ) στα ύδατα της ΕΕ δεν είναι οικολογικά αντιπροσωπευτικό.

Η αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών και η επέκτασή τους για τη δημιουργία ενός πραγματικά συνεκτικού δικτύου της ΕΕ αποτελούν έναν από τους κύριους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.

32. Ο χαρακτηρισμός ΠΘΠ δεν πρέπει να συνεπάγεται τον πλήρη περιορισμό των ανθρώπινων δραστηριοτήτων αλλά, απεναντίας, τη θέσπιση αποτελεσματικών μέτρων διαχείρισης σύμφωνα με τους στόχους διατήρησης των περιοχών και με βάση τις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμό των αλιευτικών δραστηριοτήτων μόνο όταν είναι απαραίτητο να πληρούνται οι οικολογικές απαιτήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών, τα οποία αποτελούν αντικείμενο προστασίας.

Η Επιτροπή τονίζει ότι οι ΠΘΠ μπορεί να περιλαμβάνουν πολλά άλλα μέτρα διατήρησης τα οποία δεν συνδέονται με την αλιεία.

34. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 32.

36. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 32.

Οι ΠΘΠ συνιστούν επίσης ένα από τα εργαλεία τα οποία αυξάνουν την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων σε παράγοντες καταπόνησης, μεταξύ άλλων και στην κλιματική αλλαγή. Οι άρτια προσδιοριζόμενες, διαχειριζόμενες και εφαρμοζόμενες ΠΘΠ μπορούν να αποφέρουν οφέλη με την αύξηση της βιομάζας των ιχθύων και της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, η κοινωνικοοικονομική βιωσιμότητα και το υπέρτερο δημόσιο συμφέρον διαδραματίζουν επίσης ρόλο κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις δραστηριότητες.

Πλαίσιο 3 – Προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές (ΠΘΠ) και προστασία από την αλιεία

Βλέπε απαντήσεις της Επιτροπής στα σημεία 32 και 36.

39. Τα μέτρα διατήρησης στις ΠΘΠ ενδέχεται να επιβάλουν αλιευτικούς περιορισμούς, εάν αυτό είναι απαραίτητο για την επίτευξη των στόχων διατήρησης. Βλέπε απαντήσεις της Επιτροπής στα σημεία 32 και 36.

41. Η ΚΑΠ παρέχει διάφορα εργαλεία για τη λήψη μέτρων σχετικών με την αλιεία τα οποία είναι απαραίτητα για τη συμμόρφωση με τις περιβαλλοντικές υποχρεώσεις. Στο πλαίσιο της ΚΑΠ είναι επίσης δυνατό, π.χ., ο καθορισμός περιοχών αποκατάστασης ιχθυαποθεμάτων.

42. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ισχύουσα ΚΑΠ παρέχει τα απαραίτητα εργαλεία ώστε τα κράτη μέλη να είναι σε θέση να τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την περιβαλλοντική νομοθεσία.

Πρώτον, η Επιτροπή θα ήθελε να υπενθυμίσει ότι τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν μέτρα διατήρησης που εφαρμόζονται στα σκάφη τους, καθώς και μέτρα διατήρησης τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν αλιευτικά σκάφη άλλων κρατών μελών εντός των 12 μιλίων τους βάσει του άρθρου 20 της ΚΑΠ.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη δύνανται επίσης να επιδιώκουν την κατάρτιση περιφερειακής κοινής σύστασης. Αναγνωρίζουμε ότι η θέσπιση σύστασης αυτού του είδους μπορεί να καταστεί πολύπλοκη είτε λόγω έλλειψης ικανοτήτων από την πλευρά των κρατών μελών είτε λόγω προκλήσεων στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων μεταξύ των εθνικών διοικήσεων. Για τους σκοπούς της διευκόλυνσης

της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε έγγραφο καθοδήγησης, διοργάνωσε εργαστήρια και αύξησε την ευαισθητοποίηση σε πολιτικό επίπεδο.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης ότι υπάρχουν παραδείγματα επιτυχούς εφαρμογής του άρθρου 11 στην περιοχή της Βαλτικής και της Βόρειας Θάλασσας.

Πλαίσιο 4 – Παράδειγμα δυσκολιών που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού για την ΚΑΠ

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η διαδικασία για την επίτευξη συμφωνίας επί κοινής σύστασης μπορεί να είναι χρονοβόρα. Ωστόσο, η ευθύνη για τη θέσπιση μέτρων διατήρησης και προστασίας δεν περιορίζεται στο παράκτιο κράτος μέλος ή στο κράτος μέλος που φιλοξενεί τις ΠΘΠ. Ωστόσο, ακόμη και σε περίπτωση που δεν έχει οριστεί προθεσμία, τα άλλα κράτη μέλη οφείλουν, σύμφωνα με τις αρχές της καλόπιστης συνεργασίας, να συνεργάζονται για τη συμμόρφωση με καθήκοντα αυτού του είδους.

43. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 42.

46. Η Επιτροπή ακολούθησε τη διαδικασία που απαιτείται βάσει του άρθρου 15 της ΟΠΘΣ. Έκτοτε, ωστόσο, δεν υποβλήθηκαν περαιτέρω αιτήματα στις περιπτώσεις στις οποίες κρίθηκε αναγκαίο (π.χ. περιφερειακή οργάνωση διαχείρισης της αλιείας ή άρθρο 11 της ΚΑΠ).

Πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για τη μοναδική περίπτωση στην οποία έχει γίνει επίκληση του άρθρου 15 της ΟΠΘΣ. Κατά την επανεξέταση της ΟΠΘΣ θα δοθεί προσοχή στις πιθανές ελλείψεις της συγκεκριμένης διαδικασίας.

48. Ακόμη και όταν ένα είδος δεν περιλαμβάνεται στα παραρτήματα των οδηγιών, το δίκτυο Natura 2000, μέσω του «προστατευτικού χαρακτήρα του», καλύπτει υψηλό ποσοστό των ειδών που παρουσιάζουν προβλήματα διατήρησης πέραν εκείνων που απαριθμούνται στα παραρτήματα. Επιπλέον, οι εν λόγω οδηγίες πρέπει να ερμηνεύονται σε αλληλεπίδραση με την ΟΠΘΣ, οι διατάξεις της οποίας παρέχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προστατεύουν όλα τα θαλάσσια είδη και οικοτόπους, χωρίς να χρειάζεται να αναφέρονται σε κάθε είδος χωριστά.

Οι οδηγίες της ΕΕ για τα πτηνά και τους οικοτόπους αποτέλεσαν αντικείμενο διεξοδικής αξιολόγησης REFIT, η οποία το 2016 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι κατάλληλες για τον επιδιωκόμενο σκοπό, αλλά η εφαρμογή τους πρέπει να βελτιωθεί, κυρίως όσον αφορά την έγκριση ειδικών ανά περιοχή στόχων διατήρησης και σχεδίων διαχείρισης.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η νέα στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της εφαρμογής των οδηγιών και στην επέκταση του δικτύου ΠΘΠ.

49. Ωστόσο, η προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων από τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους πρέπει να ερμηνεύεται σε αλληλεπίδραση με την ΟΠΘΣ.

51. Κατά την άποψη της Επιτροπής, κάθε σύγκριση μεταξύ διαφορετικών θαλάσσιων λεκανών θα πρέπει να γίνεται με προσοχή, τόσο λόγω της διαφορετικής γεωγραφικής θέσης όσο και λόγω των διαφορετικών τύπων αλιείας που λαμβάνουν χώρα σε αυτή. Το κλείσιμο μιας τεράστιας ωκεάνιας περιοχής χωρίς οικονομική δραστηριότητα έχει μικρότερες κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις. Ο χαρακτηρισμός και η διαχείριση ΠΘΠ συνιστά ευθύνη του εκάστοτε κράτους μέλους και οι ΠΘΠ δεν αποτελούν το μοναδικό εργαλείο για την προστασία των ειδών ή των οικοτόπων —ορισμένες φορές η λήψη οριζόντιων μέτρων είναι πιο αποτελεσματική, ιδίως για τα άκρως μεταναστευτικά είδη, όπως οι καρχαρίες. Η ΚΑΠ παρέχει διάφορα εργαλεία για τη διατήρηση και τη διαχείριση των θαλάσσιων ειδών, συμπεριλαμβανομένων των καρχαριών.

52. Όσον αφορά την επικεφαλίδα της ενότητας, η Επιτροπή θεωρεί ότι σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στον Ατλαντικό και ότι καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες στη Μεσόγειο.

Η Επιτροπή συμμερίζεται την άποψη του ΕΕΣ ότι η ύπαρξη αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου της αλιείας είναι κρίσιμης σημασίας για τη διασφάλιση της βιώσιμης αλιείας. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση [COM(2018) 368] για την περαιτέρω ενίσχυση του ελέγχου και της επιβολής στον τομέα της αλιείας, η οποία βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της συζήτησης από τους συννομοθέτες.

54. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και ότι τα ιχθυαποθέματα έχουν βελτιωθεί σημαντικά. Αναμένεται ότι ποσοστό άνω του 99 % των εκφορτώσεων στην περιοχή της Βαλτικής, της Βόρειας Θάλασσας και του Ατλαντικού, οι οποίες τελούν υπό την αποκλειστική διαχείριση της ΕΕ, θα αλιευθούν σε βιώσιμα επίπεδα το 2020.

Όσον αφορά τις ενδείξεις προόδου στη Μεσόγειο, η Επιτροπή υπενθυμίζει τη φιλόδοξη στρατηγική που εγκρίθηκε το 2017, αρχής γενομένης με τη διακήρυξη «MedFish4Ever», η οποία οδήγησε στη θέσπιση μεγάλου αριθμού μέτρων σε επίπεδο ΓΕΑΜ και στην έγκριση του πολυετούς σχεδίου για τη Δυτική Μεσόγειο. Τα μέτρα αυτά δεν έχουν αποφέρει ακόμη ποσοτικά αποτελέσματα όσον αφορά τη βελτίωση της κατάστασης των αποθεμάτων, δεδομένου ότι θεσπίστηκαν πολύ πρόσφατα.

55. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο αριθμός των ΤΑC που καθορίστηκαν σύμφωνα με τη γνωμοδότηση για τη ΜΒΑ έχει αυξηθεί κατά την τελευταία δεκαετία από 5 ΤΑC ΜΒΑ το 2009 σε 62 ΤΑC που καθορίστηκαν σύμφωνα με τη ΜΒΑ το 2020.

58. Η παρατήρηση στο παρόν σημείο αφορά τα αποθέματα τα οποία συνιστούν παρεμπόδιοντα αλιεύματα σε άλλους τύπους αλιείας που ασκούνται σε υγιές επίπεδο. Τόσο ο βασικός κανονισμός για την ΚΑΠ όσο και τα πολυετή σχέδια για τα Δυτικά Ύδατα και τη Βόρεια Θάλασσα ορίζουν ότι θα πρέπει να αποφεύγονται οι λεγόμενες καταστάσεις υπαγωγής σε περιοριστική ποσόστωση (choke), στις οποίες θα απαγορεύονται οι αλιευτικές δραστηριότητες σε υγιή αποθέματα επειδή περιλαμβάνουν παρεμπόδιοντα αλιεύματα άλλων ιχθύων για τα οποία το ΔΣΕΘ συνιστά χαμηλότερο ή μηδενικό επίπεδο αλιευμάτων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πρότεινε ΤΑC που υπερβαίνουν τις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις σε αυτό το πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο.

Πλαίσιο 9 – Ορισμένες μελέτες έχουν επικρίνει τα όρια αλιευμάτων που έχουν καθοριστεί στον Ατλαντικό

Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 58.

59. Όσον αφορά την επικεφαλίδα της παρούσας ενότητας, η Επιτροπή θεωρεί ότι εξακολουθεί να απαιτείται χρόνος ώστε οι πολυάριθμες πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί τα τελευταία έτη στη Μεσόγειο να επιφέρουν απτές βελτιώσεις στα αριθμητικά στοιχεία όσον αφορά τη βιολογική κατάσταση των αποθεμάτων.

Η κατάσταση αυτή αποτυπώνεται στο πολυετές σχέδιο για τη Δυτική Μεσόγειο, δεδομένου ότι το 2020 αποτελεί μόνο το πρώτο πλήρες έτος εφαρμογής του. Απαιτούνται ακόμη μερικά έτη ώστε τα μέτρα που θέτει σε εφαρμογή να επιφέρουν βελτιώσεις στην κατάσταση του αριθμού των αποθεμάτων.

Η εμπειρία από τον ερυθρό τόνο της Μεσογείου καταδεικνύει ότι η αποκατάσταση απαιτεί χρόνο: η Διεθνής Επιτροπή για τη Διατήρηση των Θυννοειδών του Ατλαντικού (ICCAT) ενέκρινε σχέδιο αποκατάστασης το 2006, το οποίο οδήγησε στην πλήρη αποκατάσταση των αποθεμάτων το 2017.

60. Κοινή απάντηση στα σημεία 60 και 61.

Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 13.

Επιπλέον, η Επιστημονική, τεχνική και οικονομική επιτροπή αλιείας (ΕΤΟΕΑ) (PLEN-17-02) επισήμανε ότι η εφαρμογή των ΤΑC στη Μεσόγειο εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση διότι τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι αρκετά αξιόπιστα, δεδομένου ότι οι πληροφορίες για την αλιεία είναι συχνά αποσπασματικές και ανακριβείς και οι χρονοσειρές σχετικά σύντομες. Υπάρχουν πρόσθετα ζητήματα τα οποία συνδέονται με την επιβολή ενός καθεστώτος διαχείρισης που βασίζεται στους ελέγχους των εκροών (ΤΑC) στη Μεσόγειο. Το κύριο ζήτημα συνίσταται στη δυσκολία παρακολούθησης και ελέγχου των αλιευμάτων των πολυάριθμων στόλων. Η βενθοπελαγική αλιεία στοχεύει σε ένα μείγμα ειδών συχνά χωρίς σαφή κυρίαρχα είδη. Οι εκφορτώσεις πραγματοποιούνται σε εξαιρετικά μεγάλο αριθμό λιμένων και τόπων εκφόρτωσης και η αλιεία κυριαρχείται από δραστηριότητες αλιείας μικρής κλίμακας, τα αλιεύματα των οποίων είναι δύσκολο να προσδιοριστούν ποσοτικώς.

62. Όσον αφορά τη διαθεσιμότητα των δεδομένων, η Επιτροπή καταβάλλει αυξημένες προσπάθειες για την εξασφάλιση της συνεργασίας με τους σχετικούς τελικούς χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των ΠΟΔΑ στην περιοχή, ώστε να διασφαλιστεί επαρκές επίπεδο επιστημονικού συντονισμού και βελτίωσης των επιστημονικών γνωμοδοτήσεων.

Η Επιτροπή συνεργάζεται επί του παρόντος με τα κράτη μέλη της Μεσογείου για την περαιτέρω βελτίωση της συλλογής δεδομένων, της ποιότητας των δεδομένων, της αξιολόγησης των αποθεμάτων και των επιστημονικών γνωμοδοτήσεων.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε πρόσφατα μια σειρά ελέγχων στη Μεσόγειο για την αξιολόγηση των συστημάτων αναφοράς αλιευμάτων των κρατών μελών. Σε συνέχεια των ελέγχων αυτών, η Επιτροπή και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη κατάρτισαν σχέδια δράσης για την ενίσχυση των συστημάτων αναφοράς αλιευμάτων και τη βελτίωση, κατ' επέκταση, της αξιοπιστίας των δεδομένων. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εφαρμογή των σχεδίων δράσης σε τακτική βάση. Έλεγχος των συστημάτων διαχείρισης της αλιευτικής προσπάθειας των κρατών μελών στη Μεσόγειο έχει προγραμματιστεί για το 2021.

Όσον αφορά τη γνωμοδότηση της ΕΤΟΕΑ του 2017 σχετικά με τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των δεδομένων, είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι η ανάλυση αυτή βασίστηκε σε σύνολα δεδομένων του 2016. Έκτοτε, έχουν συσσωρευτεί δεδομένα άλλων τριών ετών, γεγονός που καθιστά τις χρονοσειρές μεγαλύτερες (2017-2019), ενώ βελτιώνονται επίσης σταθερά και οι γνωμοδοτήσεις [σύμφωνα επίσης με την ετήσια έκθεση της ΓΕΑΜ (SoMFi)], μολονότι εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις.

63. Η ΕΤΟΕΑ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πολλά εθνικά σχέδια διαχείρισης δεν ήταν ευθυγραμμισμένα με τον στόχο ΜΒΑ της ΚΑΠ και ότι δεν αναμενόταν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την επίτευξη της ΜΒΑ το 2020. Η Επιτροπή έχει επίγνωση του γεγονότος ότι ορισμένα από αυτά τα εθνικά σχέδια διαχείρισης πρέπει να είναι πιο φιλόδοξα και να ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της ΚΑΠ. Η Επιτροπή αντλεί έμπνευση από τη διακήρυξη «Medfish4Ever» και συνεργάζεται επί του παρόντος με τα κράτη μέλη για την υλοποίηση των βελτιώσεων αυτών, και έχουν σημειωθεί ορισμένες αξιόλογες επιτυχίες (π.χ. το ιταλικό σχέδιο για τη βενθοπελαγική αλιεία, το οποίο αναθεωρήθηκε το 2019 κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής με σημαντικούς περιορισμούς της προσπάθειας).

Όσον αφορά την παρατήρηση ότι ορισμένα από τα εθνικά σχέδια διαχείρισης συνοδεύτηκαν από αιτήματα για παρεκκλίσεις, είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι πρόκειται για απαίτηση που απορρέει

από τον κανονισμό για τη Μεσόγειο. Δεν μπορεί να χορηγηθεί καμία παρέκκλιση, για παράδειγμα, από την απαγόρευση αλιείας σε παράκτιες περιοχές ελλείψει σχεδίου διαχείρισης.

64. Ο κανονισμός για τη Μεσόγειο δεν αποτελεί τη μοναδική νομική βάση για τον καθορισμό προστατευόμενων περιοχών ως σχετικών στοιχείων στο πλαίσιο του νέου πολυετούς σχεδίου για τη Δυτική Μεσόγειο (όσον αφορά τις χωροχρονικές απαγορεύσεις) και πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη διατάξεις που συνδέονται με τις απαγορευμένες περιοχές αλιείας ή με τους χωροχρονικούς περιορισμούς που έχουν θεσπιστεί στο πλαίσιο της ΓΕΑΜ (π.χ. απαγορευμένη περιοχή αλιείας στον κόλπο του Λέοντος).

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό για τη Μεσόγειο, εναπόκειται στο Συμβούλιο να εγκρίνει απαγορευμένες περιοχές αλιείας, βάσει των πληροφοριών που υποβάλλουν τα κράτη μέλη. Ασφαλώς, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν σε αυτή τη βάση περαιτέρω απαγορευμένες περιοχές αλιείας.

65. Ένας από τους στόχους του πολυετούς σχεδίου για τη Δυτική Μεσόγειο είναι η βελτίωση της συλλογής δεδομένων και επιστημονικών γνωμοδοτήσεων στην περιοχή. Αυτή η βελτιωμένη επιστημονική βάση θα στηρίζει την αξιολόγηση του σχεδίου που έχει προγραμματιστεί για το 2024.

67. Στην εν λόγω τριετή έκθεση θα αξιολογείται ο βαθμός στον οποίο τα τεχνικά μέτρα, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, έχουν συμβάλει στην επίτευξη των γενικών στόχων (άρθρο 3) και των ειδικών στόχων (άρθρο 4) του συγκεκριμένου κανονισμού. Δεδομένου ότι η γενική φιλοσοφία του εν λόγω κανονισμού συνίσταται στη δυνατότητα υιοθέτησης μιας προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή όσον αφορά τις τεχνικές ιδιαιτερότητες σε περιφερειακό επίπεδο, με τη διασφάλιση παράλληλα της επίτευξης κοινών στόχων και σκοπών, η εν λόγω διάταξη σχετικά με την υποβολή εκθέσεων είναι καίριας σημασίας για την εφαρμογή του κανονισμού. Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητη η θέσπιση ενός συστήματος για την παρακολούθηση της προόδου και την προώθηση της λήψης διορθωτικών μέτρων σε περίπτωση που η πρόοδος δεν είναι επαρκής για την επίτευξη των γενικών και των ειδικών στόχων που καθορίζονται στον κανονισμό.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 παράγραφος 3, εάν στην προαναφερόμενη έκθεση διαπιστωθεί ότι οι γενικοί και οι ειδικοί στόχοι του κανονισμού δεν έχουν επιτευχθεί σε περιφερειακό επίπεδο, τα κράτη μέλη εντός της εν λόγω περιφέρειας υποβάλλουν, εντός προθεσμίας 12 μηνών από την υποβολή της έκθεσης, σχέδιο στο οποίο καθορίζονται τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να συμβάλουν στην επίτευξη των εν λόγω γενικών και ειδικών στόχων.

69. Ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου είναι πράγματι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της βιώσιμης διαχείρισης της αλιείας της ΕΕ. Μεταξύ άλλων, η πρόταση της Επιτροπής για την αναθεώρηση του συστήματος ελέγχου της αλιείας περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση των συστημάτων αλιευτικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της πλήρως ψηφιοποιημένης αναφοράς αλιευμάτων, η οποία ισχύει για όλα τα αλιευτικά σκάφη της ΕΕ (μεταξύ των οποίων και τα σκάφη μήκους κάτω των 12 μέτρων), ένα ηλεκτρονικό σύστημα εντοπισμού για όλα τα σκάφη, νέες διαδικασίες ζύγισης για τα αλιευτικά προϊόντα και ενισχυμένες διατάξεις ιχνηλασιμότητας.

71. Καθοριστικό παράγοντα αποτελεί η αναγνώριση της σημασίας της διαχείρισης της αλιείας στη Μεσόγειο με εταίρους εκτός ΕΕ. Αυτό υπαγορεύεται κυρίως από τον κοινό χαρακτήρα της πλειονότητας των αποθεμάτων, ο οποίος απαιτεί συμφωνημένη απάντηση από όλες τις μεσογειακές χώρες. Σε αυτό ακριβώς το πνεύμα, η ΕΕ έχει εντείνει τις δραστηριότητές της σε επίπεδο ΓΕΑΜ από την υπογραφή της διακήρυξης «MedFish4Ever» το 2017.

72. Η πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα στη Μεσόγειο αποτελεί έναν από τους πολλούς παράγοντες που είναι αποφασιστικής σημασίας για το υψηλό επίπεδο αλιείας.

Στις περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζεται καθεστώς αλιευτικής προσπάθειας, η πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα αποτελεί ουσιαστικά παράγοντα υπεραλίευσης λόγω ανεπαρκούς επιπέδου συμμόρφωσης των αλιέων. Οι μηχανισμοί αλιευτικής προσπάθειας, όπως ο μηχανισμός που θεσπίστηκε στο πλαίσιο του πολυετούς σχεδίου για τη Δυτική Μεσόγειο, επιτρέπουν μέγιστο αριθμό ημερών αλιείας ανά έτος, ανά χώρα και ανά κατηγορία σκαφών (από άποψη μεγέθους). Ο συνολικός αριθμός των ημερών στο πλαίσιο καθεστώτος αλιευτικής προσπάθειας είναι ανεξάρτητος από τον αριθμό των σκαφών που τις μοιράζονται.

Η Επιτροπή δίνει επί του παρόντος ιδιαίτερη προσοχή στην εφαρμογή του πολυετούς σχεδίου για τη διασφάλιση επαρκούς επιπέδου συμμόρφωσης. Παρακολουθεί επίσης τη μείωση της αλιευτικής ικανότητας.

74. Σύμφωνα με το μητρώο αλιευτικού στόλου της ΕΕ, π.χ., τον Ιούλιο του 2020 η Ιταλία ανερχόταν στο 95 % του ανώτατου ορίου της αλιευτικής της ικανότητας, εκφρασμένης τόσο σε μονάδες kW όσο και σε μονάδες ολικής χωρητικότητας (GT). Επομένως, κατά την άποψη της Επιτροπής, το ανώτατο όριο παρέχει εν προκειμένω κίνητρο για τη διαχείριση της αλιευτικής ικανότητας και τη διατήρησή της κάτω από το ανώτατο όριο.

75. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής ολοκλήρωσαν πρόσφατα αξιολόγηση του συστήματος εισόδου/εξόδου [SWD(2019) 311]. Από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι το σύστημα αυτό καθαυτό είναι κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό, αλλά υπάρχουν ορισμένες αδυναμίες ως προς την εφαρμογή από τα κράτη μέλη. Τόσο το σύστημα εισόδου/εξόδου όσο και τα ανώτατα όρια αλιευτικής ικανότητας που καθορίζονται στον κανονισμό για την ΚΑΠ αφορούν την αλιευτική ικανότητα στα επιμέρους κράτη μέλη και όχι σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης. Επιπλέον, η αλιευτική ικανότητα μετράται με βάση την ολική χωρητικότητα και την ισχύ του κινητήρα ενός σκάφους, χωρίς καμία αναφορά στα διαφορετικά είδη αλιευτικών τεχνικών. Τα είδη των αλιευτικών τεχνικών ρυθμίζονται από άλλες νομικές πράξεις, όπως ο κανονισμός του Συμβουλίου για τις αλιευτικές δυνατότητες, οι συστάσεις της ΓΕΑΜ ή ο κανονισμός του 2019 για τα τεχνικά μέτρα.

Η αντιμετώπιση της αλιευτικής ικανότητας αποτελεί έναν από τους στόχους για τους οποίους οι μεσογειακές χώρες έχουν δεσμευτεί στη διακήρυξη «MedFish4Ever», μέσω της κατάρτισης σχεδίου αλιευτικής ικανότητας. Η Επιτροπή διερευνά επί του παρόντος τον βέλτιστο τρόπο υλοποίησης αυτής της δέσμευσης στο πλαίσιο της ΓΕΑΜ.

77. Οι προϋποθέσεις του ΕΤΘΑ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τη λειτουργία του ως μέσου πολιτικής.

Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής, το ΕΤΘΑ θέτει όρους για τους επιλέξιμους δικαιούχους πριν και μετά την υποβολή της αίτησης και την ολοκλήρωση του έργου, για τα μέτρα που μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή, για τη διαχειριστική αρχή και το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των κρατών μελών και, κυρίως, για την αλιευτική πολιτική των κρατών μελών και τον τρόπο εφαρμογής της. Υπό αυτές τις συνθήκες, το ΕΤΘΑ δεν διασφαλίζει μόνο ότι η χρηματοδότησή του δεν συνεπάγεται διαρθρωτικές αυξήσεις της αλιευτικής ικανότητας, αλλά και ότι τίθενται σε εφαρμογή σχέδια προσαρμογής της αλιευτικής ικανότητας του στόλου για στόλους στους οποίους παρατηρείται έλλειψη ισορροπίας (π.χ. WestMAP).

Στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ, οι δραστηριότητες που αυξάνουν την αλιευτική ικανότητα ενός σκάφους δεν είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση.

78. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι από τη συνολική χρηματοδότηση του ΕΤΘΑ για την περίοδο 2014-2020 διατέθηκαν στα κράτη μέλη 5,75 δισ. EUR στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης.

79. Το ΕΤΘΑ δεν χρηματοδοτεί αποκλειστικά το θαλάσσιο περιβάλλον. Στηρίζει την ΚΑΠ και την επίτευξη όλων των στόχων της, δηλαδή τη συμβολή στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και στην ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών. Στο πλαίσιο αυτό, στηρίζει ενεργά τη βιοποικιλότητα και το θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς και τον περιορισμό των ζημιών που προκαλούνται από τον αλιευτικό τομέα. Το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων καθορίζεται σε συνεργασία με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης.

81. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι συννομοθέτες έχουν εισαγάγει ορισμένες τροποποιήσεις, οι οποίες θα διασφαλίζουν χρηματοδότηση από το ΕΤΘΑ για αυξήσεις της αλιευτικής ικανότητας. Η Επιτροπή αντιτίθεται σθεναρά στις τροποποιήσεις αυτές.

Πλαίσιο 10 – Η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά

Η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει ότι υπάρχουν πολλά έργα στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ, τα οποία στηρίζουν τη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000. Σχετικό παράδειγμα αποτελεί το έργο INTERMARES στην Ισπανία, στο πλαίσιο του οποίου το ΕΤΘΑ συνεισέφερε 11 εκατ. EUR σε ολοκληρωμένο έργο του προγράμματος LIFE για τη στήριξη της εφαρμογής του πλαισίου δράσης προτεραιότητας στο ισπανικό θαλάσσιο δίκτυο Natura 2000 και για τη διασφάλιση της εδραίωσης στην Ισπανία, μετά την ολοκλήρωση του έργου, ενός ενοποιημένου δικτύου θαλάσσιων περιοχών Natura 2000 υπό αποτελεσματική διαχείριση, με την ενεργό συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Βλέπε απαντήσεις της Επιτροπής στα σημεία IV, V και VI.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος απαιτείται η υιοθέτηση ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αντιμετώπιση όλων των πιέσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και πέραν αυτού. Η αλιεία αποτελεί μία από τις κύριες πιέσεις που ασκούνται στο θαλάσσιο περιβάλλον και πρέπει να εξεταστούν σε αυτό το πλαίσιο. Βλέπε σημείο 36.

Η Επιτροπή αντιλαμβάνεται ότι οι «δράσεις της ΕΕ» περιλαμβάνουν τη δράση των κρατών μελών και την ευθύνη τους όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της περιβαλλοντικής και της αλιευτικής νομοθεσίας.

84. Επιπλέον της σημαντικής προόδου που έχει σημειωθεί στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό, είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστούν οι πρόσφατες προσπάθειες και τα επιτεύγματα στη Μεσόγειο.

Όσον αφορά τις πτυχές του ΕΤΘΑ, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να διοχετεύουν/χρησιμοποιούν τα διαθέσιμα κονδύλια της ΕΕ.

Όσον αφορά τις ενδείξεις προόδου στη Μεσόγειο, η Επιτροπή υπενθυμίζει τη φιλόδοξη στρατηγική που εγκρίθηκε το 2017, αρχής γενομένης με τη διακήρυξη «MedFish4Ever», η οποία οδήγησε στη θέσπιση μεγάλου αριθμού μέτρων σε επίπεδο ΓΕΑΜ και στην έγκριση του πολυετούς σχεδίου για τη Δυτική Μεσόγειο. Η στρατηγική αυτή δεν έχει αποφέρει ακόμη ποσοτικά αποτελέσματα όσον αφορά τη βελτίωση της κατάστασης των αποθεμάτων, αλλά αυτό είναι αναπόφευκτο λαμβανομένου υπόψη ότι οι εν λόγω αλλαγές θεσπίστηκαν πολύ πρόσφατα.

85. Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο VI.

Η Επιτροπή συμφωνεί ότι η αποτελεσματικότητα των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών και η συνοχή των δικτύων τους πρέπει να βελτιωθούν και αυτό αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της νέας στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα.

87. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η πρόοδος που επιτεύχθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 11 της ΚΑΠ ήταν βραδύτερη από την επιθυμητή. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η αναμορφωμένη ΚΑΠ έχει πολύ ισχυρότερη περιβαλλοντική διάσταση και για πρώτη φορά προβλέπει ένα εργαλείο αυτού του είδους (άρθρο 11), το οποίο παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προτείνουν μέτρα διαχείρισης της αλιείας σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 με σκοπό την τήρηση των υποχρεώσεων τους που απορρέουν από τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους. Οι συννομοθέτες επέλεξαν την περιφερειοποίηση, η οποία επιτρέπει την υιοθέτηση πιο περιφερειακής προσέγγισης προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περιφερειακές ιδιαιτερότητες. Η έλλειψη προόδου οφείλεται επίσης πολύ συχνά σε στοιχεία που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ΚΑΠ, όπως η έλλειψη ικανοτήτων σε επίπεδο διοικήσεων των κρατών μελών, καθώς και οι προκλήσεις στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων μεταξύ των εθνικών διοικήσεων. Ακόμη και αν τα κράτη μέλη προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η εφαρμογή του άρθρου 11 είναι δύσκολη, έχουν τόσο νομική υποχρέωση όσο και τα απαραίτητα εργαλεία για να το πράξουν. Το άρθρο 11 αναμένεται να τους παρέχει τη δυνατότητα να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της ΚΑΠ για την τήρηση των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων, όπως μπορεί να γίνει αντιληπτό από τα επιτυχή παραδείγματα της χρήσης του άρθρου 11 στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας και της Βόρειας Θάλασσας. Η Επιτροπή έχει δημοσιεύσει το σχετικό έγγραφο καθοδήγησης προκειμένου να διευκολύνει τα κράτη μέλη στη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων στο πλαίσιο του δικτύου Natura 2000 και για τους σκοπούς της ΟΠΘΣ. Λαμβανομένου υπόψη του δικαιώματος πρωτοβουλίας της Επιτροπής, όταν έρχεται αντιμέτωπη με υπόθεση του άρθρου 15 της ΟΠΘΣ, η Επιτροπή θα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για τη στήριξη των κρατών μελών κατά την επίτευξη των στόχων της ΟΠΘΣ, εντός των ορίων του δικαίου της ΕΕ.

88. Βλέπε απαντήσεις της Επιτροπής στα σημεία 48 και 49.

Σύσταση 1 – Προσδιορισμός των διοικητικών και κανονιστικών αλλαγών που είναι αναγκαίες για την προστασία ευαίσθητων ειδών και οικοτόπων

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Πρώτη περίπτωση — Η Επιτροπή ξεκινά επί του παρόντος την αξιολόγηση της ΟΠΘΣ και θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τη λειτουργία της ΚΑΠ το 2022. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει επίσης σχέδιο δράσης για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων και την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων ως συνέχεια της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα. Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τη συγκεκριμένη σύσταση στο πλαίσιο αυτό.

Τα κράτη μέλη καλούνται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 11 της ΚΑΠ και του άρθρου 15 της ΟΠΘΣ. Η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει ότι η ενισχυμένη εφαρμογή και επιβολή θα μπορούσε να είναι σημαντικότερη από τις νομοθετικές αλλαγές.

Δεύτερη περίπτωση — Η Επιτροπή θα ήθελε να υπενθυμίσει ότι όλα τα θαλάσσια είδη και οι θαλάσσιοι οικοτόποι προστατεύονται από την οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική και εναπόκειται στα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή επιτόπου κατάλληλα μέτρα διατήρησης για τη διασφάλιση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης.

Η Επιτροπή τάσσεται σθεναρά υπέρ της άποψης ότι τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν μεγαλύτερη χρήση της περιφερειοποιημένης προσέγγισης ώστε να συμφωνούν επί μεγαλύτερου αριθμού κοινών συστάσεων σχετικά με τα μέτρα διατήρησης.

89. Η Επιτροπή φρονεί ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και ότι τα ιχθυαποθέματα έχουν βελτιωθεί σημαντικά.

Η Επιτροπή αντιλαμβάνεται ότι η παρατήρηση στο παρόν σημείο της έκθεσης αφορά τα αποθέματα τα οποία συνιστούν παρεμπόδιση αλιεύματα σε άλλους τύπους αλιείας που ασκούνται σε υγιές επίπεδο. Τόσο ο βασικός κανονισμός για την ΚΑΠ όσο και τα πολυετή σχέδια για τα Δυτικά Ύδατα και τη Βόρεια Θάλασσα ορίζουν ότι θα πρέπει να αποφεύγονται οι λεγόμενες καταστάσεις υπαγωγής σε περιοριστική ποσόστωση (choke), στις οποίες θα απαγορεύονται οι αλιευτικές δραστηριότητες σε υγιή αποθέματα επειδή περιλαμβάνουν παρεμπόδιση αλιεύματα άλλων ιχθύων για τα οποία το ΔΣΕΘ συνιστά χαμηλότερο ή μηδενικό επίπεδο αλιευμάτων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πρότεινε ΤΑΚ που υπερβαίνουν τις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο.

Υπάρχουν ορισμένα αποθέματα για τα οποία δεν θα είναι δυνατή η επίτευξη της ΜΒΑ για το 2020 και τα οποία είναι κοινά με άλλα κράτη. Στις περιπτώσεις στις οποίες τα αποθέματα είναι κοινά με τρίτες χώρες, η επίτευξη της ΜΒΑ εγείρει συγκεκριμένες προκλήσεις, δεδομένου ότι οι τρίτες χώρες υποχρεούνται να συμμερίζονται τον στόχο και να συμφωνούν ως προς τους τρόπους υλοποίησής του.

90. Η Επιτροπή φρονεί ότι υπάρχουν πολλά πρόσφατα επιτεύγματα στη συγκεκριμένη θαλάσσια λεκάνη (π.χ. πολυετές σχέδιο για τη Δυτική Μεσόγειο και πολλά μέτρα που έχουν θεσπιστεί στο πλαίσιο της ΓΕΑΜ).

Βλέπε απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 84.

91. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών που υπάγονται στη δικαιοδοσία ή στην κυριαρχία τους, καθώς και τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων διατήρησης. Ο κανονισμός για τη Μεσόγειο αναθέτει το καθήκον για τον καθορισμό προστατευόμενων περιοχών αλιείας κυρίως στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη έχουν καθορίσει «προστατευόμενες περιοχές» αυτού του είδους μέσω της εθνικής νομοθεσίας. Ο κανονισμός για τη Μεσόγειο είναι μοναδικός στο είδος του, υπό την έννοια ότι αποτελεί το μόνο μέσο της ΚΑΠ το οποίο προβλέπει αλιευτικούς περιορισμούς σε παράκτιες περιοχές (απαγόρευση της αλιείας με τράτα εντός 3 ναυτικών μιλίων από τις ισοβαθείς των 50 μέτρων) και πάνω από ορισμένους οικοτόπους (π.χ. λιβάδια ποσειδωνίας).

Μολονότι η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με το πολυετές σχέδιο για τη Δυτική Μεσόγειο [COM(2018) 115] ήταν πλήρως σύμφωνη με τον στόχο ΜΒΑ για το 2020, είναι σκόπιμο να υπογραμμιστεί ότι η μετάθεση της επίτευξης του στόχου ΜΒΑ την 1η Ιανουαρίου 2025 ήταν απόφαση των συννομοθετών της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο).

94. Όπως επισημαίνεται στην απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 75, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής ολοκλήρωσαν πρόσφατα αξιολόγηση σχετικά με το σύστημα εισόδου/εξόδου [SWD(2019) 311]. Η αξιολόγηση αυτή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το σύστημα αυτό καθαυτό είναι κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό, αλλά υπάρχουν ορισμένες αδυναμίες ως προς την εφαρμογή από τα κράτη μέλη. Τόσο το σύστημα εισόδου/εξόδου όσο και τα ανώτατα όρια αλιευτικής ικανότητας που καθορίζονται στον κανονισμό για την ΚΑΠ αφορούν την αλιευτική ικανότητα στα κράτη μέλη και όχι σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης. Επιπλέον, η αλιευτική ικανότητα μετράται με βάση την ολική χωρητικότητα και την ισχύ του κινητήρα ενός σκάφους, χωρίς καμία αναφορά στα διαφορετικά είδη αλιευτικών τεχνικών. Τα είδη των αλιευτικών τεχνικών ρυθμίζονται από άλλες νομικές πράξεις, όπως ο κανονισμός του Συμβουλίου για τις αλιευτικές δυνατότητες, οι συστάσεις της ΓΕΑΜ ή ο κανονισμός του 2019 για τα τεχνικά μέτρα.

Σύσταση 2 – Να ενισχυθούν τα μέτρα προστασίας στη Μεσόγειο

Πρώτη περίπτωση — Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση. Το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο παρέχει τα απαραίτητα εργαλεία, τόσο σε επίπεδο ΕΕ (κανονισμός για τη Μεσόγειο και πολυετές σχέδιο για τη Δυτική Μεσόγειο) όσο και σε διεθνές επίπεδο (Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο — ΓΕΑΜ). Ο καθορισμός απαγορευμένων περιοχών αλιείας στα ύδατα της ΕΕ αποτελεί πρωτίστως εθνική αρμοδιότητα.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη διερευνούν επί του παρόντος τις δυνατότητες υποβολής νέων απαγορευμένων περιοχών αλιείας προς έγκριση στη ΓΕΑΜ. Διερευνούν επίσης τρόπους για τον εξορθολογισμό των διαδικασιών διαχείρισης των απαγορευμένων περιοχών αλιείας στη λεκάνη της Μεσογείου.

Δεύτερη περίπτωση — Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Η Επιτροπή παρακολουθεί πολύ στενά την εφαρμογή του πολυετούς σχεδίου, ιδίως από επιστημονική άποψη, και δεν θα διστάσει να προτείνει διορθωτικά μέτρα, σύμφωνα με τις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις και κατ' εφαρμογή των διατάξεων του πολυετούς σχεδίου και της ΚΑΠ, μεταξύ άλλων μέσω της ανακοίνωσης σχετικά με τις αλιευτικές δυνατότητες.

Σύσταση 3 – Να αυξηθεί το δυναμικό της ενωσιακής χρηματοδότησης

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, εντός των ορίων που καθορίζονται στον κανονισμό για το ΕΤΘΑ, απόκειται στα κράτη να λάβουν απόφαση σχετικά με τον τρόπο χρήσης των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων στο πλαίσιο των εθνικών κονδυλίων τους.

Ωστόσο, στο πλαίσιο της διαδικασίας προγραμματισμού για το ΕΤΘΑ 2021-2027, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αυξήσουν τις δαπάνες τους στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ για τη λήψη μέτρων προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Το ΕΤΘΑ θα συνεχίσει να στηρίζει την επίτευξη των στόχων της ΚΑΠ, την προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας και παράκτιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, στόχοι που συνιστούν βασικές προκλήσεις για τη διασφάλιση υγιών θαλασσών και ωκεανών. Θα στηρίζει επίσης δράσεις για την επίτευξη ή διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, όπως ορίζεται στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, για την εφαρμογή των μέτρων προστασίας του χώρου που καθορίζονται σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία, όσον αφορά τη διαχείριση, την αποκατάσταση και την παρακολούθηση των τόπων του δικτύου Natura 2000, καθώς και την προστασία των ειδών σύμφωνα με τις οδηγίες για τους οικοτόπους και τα πτηνά.

Ωστόσο, είναι πολύ νωρίς για να συναχθούν συμπεράσματα σχετικά με τον βαθμό στον οποίο το ΕΤΘΑ θα συμβάλει στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη θα παρουσιάσουν τα μελλοντικά τους προγράμματα το 2021, το 2022 και ενδεχομένως (αν και απίθανο) το 2023.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι το ΕΤΘΑ δεν χρηματοδοτεί αποκλειστικά το θαλάσσιο περιβάλλον.

Κλιμάκιο ελέγχου

Οι ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί των πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι που ειδικεύεται στη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και του οποίου προεδρεύει ο Samo Jereb, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο João Figueiredo, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από τον Colm Friel, ανώτερο διοικητικό στέλεχος, και τις Michela Lanzutti και Antonella Stasia, ελέγκτριες. Γλωσσική υποστήριξη παρείχε ο Michael Pyper και γραφιστική υποστήριξη η Marika Meisenzahl.

João Figueiredo

Colm Friel

Antonella Stasia

Michael Pyper

Marika Meisenzahl

Χρονογραμμή

Στάδιο	Ημερομηνία
Έγκριση του υπομνήματος σχεδιασμού του ελέγχου / Έναρξη του ελέγχου	5.6.2019
Επίσημη διαβίβαση του σχεδίου έκθεσης στην Επιτροπή (ή σε άλλο ελεγχόμενο)	15.7.2020
Έγκριση της οριστικής έκθεσης μετά τη διαδικασία εκατέρωθεν ακρόασης	28.10.2020
Παραλαβή των επίσημων απαντήσεων της Επιτροπής (και άλλου ελεγχόμενου) σε όλες τις γλώσσες	17.11.2020

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2020.

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) εφαρμόζεται δυνάμει της [απόφασης αριθ. 6-2019 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση, υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων από τον περαιτέρω χρήστη. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, υποχρεούστε να μεριμνήσετε για την απόκτηση των αναγκαίων δικαιωμάτων. Όταν λαμβάνεται έγκριση, η έγκριση αυτή ακυρώνει την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση και δεν σας παρέχεται σχετική άδεια.

Η «οικογένεια» των ιστοτόπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα europa.eu, παρέχει συνδέσμους προς ιστοτόπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν τους ελέγχει, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

PDF	ISBN 978-92-847-5466-3	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/072339	QJ-AB-20-024-EL-N
HTML	ISBN 978-92-847-1366-0	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/56092	QJ-AB-20-024-EL-Q

Η απώλεια θαλάσσιας βιοποικιλότητας και θαλάσσιων οικοτόπων αποτελεί διαρκή πρόκληση για τις θάλασσες της Ευρώπης. Στην παρούσα έκθεση, εξετάζουμε τον τρόπο με τον οποίο μείζονες πολιτικές και βασικά προγράμματα δαπανών της ΕΕ αντιμετωπίζουν το πρόβλημα αυτό σε ορισμένες περιοχές του Ατλαντικού και της Μεσογείου.

Παρά την ύπαρξη πλαισίου για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, οι δράσεις της ΕΕ δεν αποκατέστησαν την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσών, ούτε περιόρισαν την αλιεία σε βιώσιμα επίπεδα σε όλες τις θάλασσες. Οι κανόνες προστασίας της ΕΕ δεν είχαν ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση σημαντικών οικοσυστημάτων και οικοτόπων, οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές παρέχουν περιορισμένη προστασία και οι διατάξεις για τον συντονισμό της αλιευτικής πολιτικής με την πολιτική για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην πράξη χρησιμοποιούνται ελάχιστα. Ακόμη, μικρό σχετικά μερίδιο των διαθέσιμων κονδυλίων χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση μέτρων διατήρησης.

Η κατάσταση των ιχθυαποθεμάτων στη Μεσόγειο δεν βελτιώθηκε, αν και στον Ατλαντικό σημειώθηκε μετρήσιμη βελτίωση.

Απευθύνουμε συστάσεις στην Επιτροπή για την αντιμετώπιση, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, αυτών των προβλημάτων.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors